

Univerzita Pardubice

Fakulta filozofická

Ústav historických věd

Drobné sakrální památky na Berounsku

Bakalářská práce

Vypracovala: Michaela Uksová

Vedoucí práce: doc. PhDr. Vladimír Hrubý

ak. rok 2017/2018

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Drobné sakrální stavby na Berounsku vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a pramenů.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích, dne 18. 3. 2018

Michaela Uksová

Poděkování

Tímto bych chtěla poděkovat vedoucímu této bakalářské práce, panu docentu Vladimíru Hrubému, za jeho cenné rady, čas a odborné vedení. Další poděkování patří zaměstnancům Státního oblastního archivu v Berouně, především panu magistru Jiřímu Topinkovi. V neposlední řadě děkuji panu Pavlu Hobzovi, který mi poskytl informace o restaurování kříže v obci Chlustina. Na závěr bych ráda poděkovala panu Františku Čápovi, který mi věnoval odbornou literaturu zaměřenou na Praskolesy a zpřístupnil mi běžně nepřístupné objekty.

Anotace

Cíl této bakalářské práce spočívá v představení drobných sakrálních staveb, tedy kaplí, křížů a soch světců na Hořovicku, části Berounska. První část práce se zaměřuje na historické a geografické uvedení lokality a na základní typologii sakrálních staveb. Druhá část se věnuje samotnému popisu drobných sakrálních objektů.

Klíčová slova

Drobné sakrální stavby – kaple – boží muka – kříž – sochařská tvorba – Hořovicko

Title

Small sacral monuments of Berounsko

Annotation

The aim of this bachelor thesis is to introduce small sacral monuments such as chapels, crosses and statues of saints in the Hořovice region, part of Berounsko district. First part of this thesis is focused on history and geography of this area and briefly introduces typology of small sacral monuments. The second part contains description of the small sacral monuments.

Keywords

Sacral monument – chapel – saint columns – crucifix – statues - Hořovicko

OBSAH

ÚVOD	1
I. GEOGRAFICKÉ A HISTORICKÉ VYMEZENÍ REGIONU	3
I.1. Geografické vymezení	3
I.2. Územní struktura.....	3
I.3. Historické vymezení	4
I.3.I. Historie Komárovských železáren	6
II. TYPOLOGIE DROBNÝCH SAKRÁLNÍCH STAVEB	8
III. KATALOG.....	10
Bzová.....	15
1. Kříž před obcí.....	15
2. Kříž.....	15
3. Kříž pod lipou.....	15
4. Kaple s křížem.....	16
5. Kříž v obci.....	16
Cerhovice	16
1. Mariánská kaple	17
2. Kříž u kostela.....	17
3. Kaple Panny Marie s křížem v Třenicích.....	17
Drozdov	18
1. Kaple s křížem.....	18
2. Kaple sv. Jana Nepomuckého	18
Felbabka	19
1. Kaple	19
Hořovice	19
1. Boží muka	20
2. Loretánská kaple.....	20
3. Kříž u hřbitova.....	21
4. Výklenková kaple u obce	21
5. Kaplička při cestě	21
6. Socha sv. Rocha	21
7. Sloup odsouzců.....	21
8. Socha sv. Jana Nepomuckého	21
Hostomice.....	22
1. Kaplička (Radouš).....	22
2. Kříž u Radouše	22
3. Socha sv. Jana Nepomuckého	23

4.	Sloup se sochou Panny Marie	23
5.	Výklenková kaplička.....	24
6.	Kaple sv. Antonína.....	24
7.	Kříž.....	24
8.	Dřevěný kříž za kostelem.....	24
9.	Kříž Bezdědice	25
10.	Kříž u kostela v Bezdědicích.....	25
11.	Kříž u silnice jihovýchodně od Bezdědic.....	25
12.	Kříž u silnice západně od Hostomic.....	25
13.	Kříž u silnice západně od Hostomic.....	25
14.	Boží muka u hřbitova Hostomice.....	25
	Hředle.....	26
1.	Kaple s křížem.....	26
2.	Kříž.....	26
3.	Kříž u mlýna.....	27
	Hvozdec.....	27
1.	Kaple s křížem.....	27
2.	Kříž.....	27
3.	Výklenková kaple.....	27
4.	Kříž.....	28
5.	Boží muka	28
	Chlustina.....	28
1.	Kříž.....	28
2.	Kaple s křížem.....	29
	Jivina	29
1.	Kaple s křížem.....	29
	Komárov	29
1.	Kaple s křížem.....	30
2.	Kříž.....	30
3.	Boží muka	30
	Kotopeky	30
1.	Kaple sv. Václava.....	31
2.	Kříž.....	31
3.	Kaple sv. Jana Nepomuckého	31
	Lážovice	31
1.	Kaple Lážovice.....	32
2.	Kaple Nové Dvory.....	32

3. Kříž Nové Dvory	32
4. Kříž Lážovice	32
Libomyšl.....	32
1. Kaple s křížem.....	33
2. Kaple	33
Lochovice	33
1. Sloup Panny Marie	34
2. Sloup se sv. Františkem Xaverským	34
3. Socha sv. Jana Nepomuckého	34
4. Kaple Netolice.....	35
5. Zvonice s křížem Netolice.....	35
Neumětely	35
1. Dřevěná zvonice	36
2. Kříž.....	36
3. Kříž u Neumětel	36
4. Kříž jižně od Neumětel.....	36
Olešná.....	37
1. Kaple s křížem.....	37
2. Kříž.....	37
Osek.....	38
1. Kaple	38
2. Kříž.....	38
3. Kříž pod Žákovým mlýnem	38
Otmíče	39
1. Kaple sv. Jana Nepomuckého	39
2. Kříž pod Otmíčskou horou	39
3. Kříž v obci	39
Podluhy.....	39
1. Kaple	39
Praskolesy.....	40
1. Kaple sv. Prokopa.....	40
2. Kaple sv. Jana Nepomuckého	41
3. Kříž u kostela.....	41
Tlustice	41
1. Kaple s křížem.....	42
Točník.....	42
1. Kaple	42

2. Kříž.....	43
Újezd	43
1. Kaple Nejsvětějšího srdce Ježíšova s křížem	43
2. Dřevěný kříž	44
Velký Chlumec.....	44
1. Kaple sv. Ludmily	44
2. Kříž.....	44
3. Kříž.....	44
Vižina	44
1. Kaple	45
Žebrák.....	45
1. Nemocniční kaple.....	45
2. Kaple sv. Kryštofa.....	45
3. Kříž před kostelem	46
4. Misijní kříž	46
5. Kříž před obcí.....	46
6. Boží muka	46
7. Socha sv. Jana Nepomuckého	46
IV. ZÁVĚR.....	48
RESUME.....	51
Seznam použité literatury a pramenů	52
Archivní prameny.....	52
Literatura	53
PŘÍLOHY.....	55
OBRAZOVÁ PŘÍLOHA KATALOGU	56

ÚVOD

Tato bakalářská práce se zabývá problematikou drobných památek na Berounsku. „*Příroda berounského okresu patří svou rozmanitostí a pestrostí neobvyklých útvarů k nejzajímavějším krajinným celkům v celých Čechách,*“¹ jak uvádí publikace Berounsko z roku 1978. Nedílnou součástí této rozmanité krajiny jsou i sakrální památky, které propojují přírodu s duchovním životem a tvoří tzv. kulturní krajinu. Ta nese stopy vývoje lidstva, poukazuje na způsob života jejich předků a na historické události. Krajina nebyla do 19. století ničím dotčena, změna nastala ve 20. století, kdy postupující zástavba krajinu narušila. Nejhorší zásah do krajiny proběhl během komunistického režimu, který stál proti katolické církvi. V tomto období probíhala systematická hospodářsko-technická úprava pozemků, neboli rozorání mezi a jejich scelování pro nově zakládaná jednotná zemědělská družstva.²

Drobné sakrální objekty mají upomínat na světce, utrpení Krista a Panny Marie. Sakrální památky představují doklad lidové zbožnosti, víry, slouží jako objekt sebeuvědomění, připomínky domoviny, vyjadřují prosbu, poděkování a pomoc.

Drobné sakrální stavby byly dlouhou dobou opomíjenou součástí našeho kulturního dědictví. Jejich kulturní hodnota klesla s rostoucí urbanizací. Neochota starat se o tyto památky přivedla většinu téměř na hranici zániku. Větší zájem o zachování těchto památek se projevil až po roce 1989, kdy vznikla řada programů³ na jejich ochranu. Zodpovědnost za památky nese vždy majitel pozemku, na kterém se památka nachází. V případě drobných památek se jedná hlavně o obce. Hlavní zásluhu na záchraně drobných sakrálních památek mají především spolky, které vznikají za účelem zachování a obnovení památek kulturního dědictví.

Cíl bakalářské práce spočívá v průzkumu a systematizaci drobných sakrálních památek na Berounsku. První kapitola se zaměřuje na celkovou charakteristiku Berounska, respektive Hořovicka. Region vymezuje jak geograficky, tak historicky. Druhá kapitola obsahuje základní typologii drobných sakrálních památek, jejich vývoj a proměnu v čase. Výsledný katalog obsahuje popis, dataci, přesnou lokaci a zhodnocení současného stavu drobných památek. Katalog doplňuje fotografická dokumentace.

Celé práci předcházela dlouhá a mnohokrát i složitá průzkum celé lokality. K lokalizaci jednotlivých „památek“ sloužila především mapa Klubu českých turistů a internetové mapy mapy.cz, které v některých případech vyobrazovaly větší množství drobných sakrálních objektů. Terénní průzkum části Berounska ukázal, že tato lokalita skrývá velké množství sakrálních památek, proto došlo

¹ KOL. AUTORŮ. *Berounsko. Nástin přírodních poměrů a historického vývoje do současnosti na územním okresu Beroun*. Praha, 1978, s. 9.

² ŠIMEČKOVÁ, Pavla. *Od kapličky ke křížku*. Praha, 2009, s. 8.

³ Pro oživení krajiny vznikaly programy jako např. Program péče o krajinu, Program obnovy venkova, Program opomíjené památky, Regenerace přírodního prostředí, Program zapomenuté klenoty krajiny. BUKAČOVÁ, Irena – HÁJEK, Tomáš. *Příběh drobných památek: Od nezájmu k fascinaci*. Praha, 2006, s. 9 – 11.

na základě konzultace k podrobnějšímu zaměření jen na část Berounska, konkrétně na mikroregion Hořovicko.

Hořovicko skrývá velké množství křížů, ať už v krajině nebo v intravilánu obcí, řadu drobných a větších kaplí, několik božích muk a sochařské tvorby.

Výsledný katalog se zakládá především na fotografické dokumentaci a popisech objektů. Do obecné problematiky tématu drobných sakrálních památek uvádí kniha Příběh drobných památek od autorů Tomáše Hájka a Ireny Bukačové, která obsahuje i se základní typologií sakrálních staveb. Pro již zapsané památky slouží popisové údaje z památkového katalogu, dostupného na pamatkovykatalog.cz. Větší množství objektů ale zapsáno není, proto se popisy opírají o znalosti získané z odborných publikací, místních odborných topografií a Uměleckých památek Čech. Práce zahrnuje i údaje z kronik jednotlivých obcí, pamětních a farních knih, které jsou z velké části umístěny v SOkA Beroun. Některé kroniky nalezneme online, některé stále spravují místní kronikáři.

I. GEOGRAFICKÉ A HISTORICKÉ VYMEZENÍ REGIONU

I.1. Geografické vymezení

Osídlení a rozvrstvení obyvatelstva na Berounsku podléhá dvěma horským pásům. Sever obklopuje Křivoklátská vrchovina, na jihu lokalitu vymezuje pásmo Brd a na východně leží Hřebený. Centrální část vyplňuje Hořovická pahorkatina, jejíž součástí tvoří masiv Českého krasu. Historie Hořovicka a Berounska se tradičně pojí s těžbou železné rudy. Ta se těžila především ve dvou lokalitách: okolí Komárova a Jinců a dále v okolí Berouna (Stará Hut' – dnešní Hýskov a Králův Dvůr).⁴

Okres Beroun se skládá ze dvou geologicky poněkud odlišných útvarů. Berounská kotlina s Českým krasem představovaly teplejší a pro život přívětivější lokalitu než část Hořovická.⁵

Hlavní řekou protékající tímto územím je řeka Berounka, která celou lokalitu odvodňuje. Nejvýznamnějším přítokem je Litavka, která se do Berounky vlévá v Berouně. Oblast Komárova, Hořovic a Praskoles je odvodňována Červeným potokem, který se u Zdic vlévá do Litavky.⁶

I.2. Územní struktura

Hořovicko spolu s Berounskem bylo od počátků součástí Přemyslovského státu. Do vlády Jiřího z Poděbrad spadalo území do kraje rakovnického, nicméně během 2. poloviny 15. století se z tohoto kraje vyčlenil samostatný podbrdský kraj, jehož centrem se stalo královské město Beroun.⁷

Během 17. a 18. století se území Hořovicka dělilo na několik císařských, panských a duchovních panství. Císař vlastnil panství Zbiroh, do kterého se řadily obce Jivina a Olešná, dále panství Točnick, které zahrnovalo obce Žebrák, Cerhovice, Třenice, Drozdov, Bzová, Hředle a Chlustina. Panství Radouš spravovali duchovní, konkrétně prelátí hradu pražského. Jejich území se skládalo z obcí Radouš, část Kotopek, části Rpet a Drozdova. Za druhé duchovní panství lze označit praskoleské panství, jež náleželo děkanovi karlštejskému, tvořily ho dnešní obce Praskolesy, Kotopeky a Bezdědice. Panské panství zastupovalo panství Hořovice, které vlastnil Maxmilián hrabě z Martinic. Do jeho panství spadaly obce Hořovice, Tihava, část Kotopek, Otmíče, část Rpet, Tlustice, Újezd, Třenice, Komárov, Hvozdec, Mrtník, Osek a Podluhy. Poslední panské panství, panství lochovické, vlastnil Zdeněk Wratislav hrabě z Mitrovic. Jeho država zahrnovala obce Lochovice, Neumětely a Libomyšl.⁸

⁴ KOŠTÁL, V. – KOŠTÁLOVÁ, R. *Berounsko, Kladensko a Rakovnicko*. Brno, 2012. s. 7 – 11.

⁵ DUSÍK, Bohumil. *Nástin přírodních poměrů a historického vývoje do současnosti na území okresu Beroun*. Praha, 1978.

⁶ Tamtéž.

⁷ JANÁK, Jan – HLEDÍKOVÁ, Zdena – DOBEŠ, Jan. *Dějiny správy v českých zemích. Od počátku státu po současnost*. Praha, 2005, s. 16 – 111.

⁸ DOSKOČIL, Karel. *Berní rula*. Praha, 1954, s. 491 – 500.

Roku 1848 existovala na daném území tato panství: Dobříš, kterou vlastnil František kníže Colloredo-Mansfeld, k tomuto panství byla připojena část Žebráku; panství jinecké vlastněné Eugenem hrabětem z Vrbna. Jeho panství tvořily obce Bezdědice, Rpety, Felbabka, Kotopeky a Hostomice. Osovské panství náleželo Josefině kněžně Schwarzenberské. Zahrnovalo Osov, Velký a Malý Chlumec, Lážovice, Nové Dvory, Neumětely, Radouš, Vižinu. Lochovické panství složené z Lochovic, Libomyšle, Kočvar, Netolic a Stašova v této době vlastnil Jeroným hrabě Lützov. Hořovice připadaly Eugenu hraběti z Vrbna. Jeho panství bylo tvořeno obcemi Hořovice, Újezd, Hvozdec, Komárov, Klestěnice, Mrtník, Podluhy, Tihava, Tlustice, Velká a Malá Víška, Osek, Otmíče, Záluží. Panství točnické náleželo c. k. hornímu eráru. Bylo složeno z Točnicku, Březové, Bzové, Chlustiny, Cerhovic, Drozdova, Hředlí, Třenice, Zdic a Žebráku. Praskoleské panství složené z Praskoles a Tobolky bylo vlastnictvím karlštejnského děkana.⁹

V roce 1714 došlo ke zřízení nového podbrdského kraje, který vznikl z části vltavského a původního podbrdského.

Dne 17. března 1849 došlo k úpravě krajského zřízení. Nový obecní řád stanovoval, že občané si sami mohli volit starostu a radní, došlo ke zrušení patrimoniálního zřízení. Jednotlivá panství byla sloučena v soudní okresy, tři soudní okresy tvořilo podkrajství, několik podkrajství bylo dále sloučeno v kraj. Na lokalitě Berounska vznikly dva okresy, okres Hořovický a Berounský. Ty spolu se Zbirožským okresem tvořily jedno podkrajství, které bylo součástí kraje pražského.¹⁰

Předchůdcem dnešního okresu Beroun byly dva okresy, okres Beroun a Hořovice, které spadaly do kraje Praha. 1. července 1960 došlo k reorganizaci územní správy. Vznikl Středočeský kraj, jehož součástí byl okres Beroun, který vznikl sloučením části Hořovického okresu a okresu Beroun. Další územní změny nastaly v roce 1974, kdy došlo k rozšíření hl. m. Prahy, ke kterému byly připojeny některé obce lokality Praha-západ. K této lokalitě se následně připojily okrajové vesnice Berounska. V 80. letech 20. století probíhala integrace obcí, čímž se zásadně měnil jejich počet. Z původních 100 obcí čítalo Berounsko koncem 80. let pouze 58. Po pádu komunismu nastala dezintegrace, kdy se počet obcí zvýšil na současných 85.¹¹

I.3. Historické vymezení

Nejstarší dějiny Hořovicka a Berounska, stejně jako nejstarší dějiny českých zemí, jsou opředeny pověstmi. O území Berounska a Hořovicka vypovídá pověst o Krokovi a jeho dcerách, z nichž

⁹ JUNA, *Monografie Hořovicka a Berounska*. Praha, 1931.

¹⁰ Tamtéž, s. 181.

¹¹ DUSÍK, Bohumil. *Nástin přírodních poměrů a historického vývoje do současnosti na území okresu Beroun*. Praha, 1978.

Teta se usídlila na hradě Tetín. Dále můžeme zmínit pověst o Horymírovi, se kterým se tradičně pojí oblast dnešních Neumětel.

Údolí Berounky a Litavky se stalo útočištěm nejstarších rodů. Nejstarší rod Gostův, Všeradův, Velenův a Glazův zapříčinily vznik dnešních Hostomic, Všeradic a Lážovic. Mezi nejstarší osídlená území řadíme Radouš, Libomyšl, Lochovice, Zdice. Tyto osady získaly jméno po svých zakladatelích, bývalých členech velkého rodu, kteří se rozhodli založit si svoji novou osadu. Jména vesnic mohou být odvozena jednak od svých zakladatelů, ale i z křesťanství jako například Cerhovice, které svůj název získaly odvozením od Cyrila. Častá jsou i jména odvozena od povahy půdy. Nejmladším názvem je Újezd, který je odvozen od „objezdu“.¹²

Nejstarší určitá zmínka o Hořovicku pochází z roku 993, kdy v zakládací listině břevnovského kláštera nalezneme údaj uvádějící opatův nárok na pohostinství v Hostomi.¹³

V době středověku Hořovicko tvořilo součást župy tetínské, představovalo tedy část českého přemyslovského státu. Postupem času se začala tvořit feudální společnost, vládnoucí vrstva si postupně začala stavět hrady, které jim sloužily jako sídla. Kromě hradů vznikaly tvrze, konkrétně v obcích Bezdědice, Hostomice, Neumětely, Osov, Libomyšl, Otmíče, Tihava, Mrtník či Podluhy. Šlechta dále zakládala zámky, z nichž nejvýznamnější nalezneme v Komárově nebo Lochovicích.¹⁴ Zajímavé podotknout, že: „...hradů a tvrzí v berounském okrese je v západní jeho části více než ve východní. Je to vysvětleno tím, že ve východní části Berounska byla většina statků královských, kdežto na Hořovicku jich bylo jen nepatrně, ale zato zde bylo více majetku bohatých panských rodů.“¹⁵ Mezi hlavní hrady Hořovicka řadíme Točnick a Žebrák, dále zaniklý hrad Valdek.

Hrad Valdek založil v polovině 13. století rod Buziců. Jde o typický hrad typu bergfrit. Valdek postupně přecházel na nové majitele, se kterými ztrácel svůj původní význam, až roku 1623 získal označení „zámek zpustlý“.¹⁶

Hrad Žebrák založili ve druhé polovině 13. století Buzicové. Roku 1341 se hrad stal královským majetkem. Hlavní éru hrad zaznamenal za vlády Václava IV., který hrad nechal přestavět, avšak hrad roku 1532 vyhořel a již roku 1553 byl zcela opuštěn.¹⁷

Hrad Točnick založil koncem 14. století Václav IV. V letech 1421–1594 byl hrad dáván do zástavy. Během třicetileté války byl Točnick velice poškozen a následně chátral. Roku 1875 získal

¹² JÚNA, Monografie Hořovicka a Berounska. Praha, 1931. s. 166 – 182.

¹³ Tamtéž.

¹⁴ Tamtéž, s. 166 – 182.

¹⁵ DUSÍK, Bohumil. *Nástin přírodních poměrů a historického vývoje do současnosti na území okresu Beroun*. Praha, 1978, s. 14.

¹⁶ DURDÍK, Tomáš. *Encyklopedie českých hradů*. Praha, 2005, s. 300 – 301.

¹⁷ Tamtéž, s. 333 – 335.

nové a zároveň poslední majitele, Colloredo-Mansfeldy. Ve 30. letech 20. století nastaly větší úpravy zříceniny.¹⁸

První města na Berounsku vznikala, stejně jako v ostatních krajích naší země, ve 13. století. Mezi nejstarší města této lokality řadíme město Beroun. Nejstarší listina dokládající jeho existenci pochází z 27. 6. 1265. Další města a městečka byla zakládána právem berounským. Za druhé nejstarší město můžeme označit město Hořovice. Zakládací listina se bohužel nezachovala, avšak na základě dochovaným pramenů víme, že město nebylo založeno před rokem 1303 a ne později než roku 1322. Toho roku padl zakladatel města Plichta ze Žerotína. Mezi další nejstarší města řadíme Žebrák, který označení město získal roku 1396 výnosem Václava II. Ten městečko připojil k vedlejšímu královskému hradu Žebráku. Městečka Lochovice a Hostomice vznikala na území patřící tehdejšímu hradu Valdeku přibližně v první polovině 14. století. Mezi nejvýznamnější tržní města řadíme Cerhovice, které se městečkem staly za vlády Vladislava II., v roce 1516.¹⁹

I.3.I. Historie Komárovských železáren

Historie Hořovicka se díky obci Komárov pojí s výrobou a zpracováním železa. Prameny prvně zmiňují výrobu železa v tomto regionu v roce 1460, kdy panství patřilo Jiřímu Pešíkovi z Komárova. Přes počáteční úspěch a prosperitu železářny zadlužil. Roku 1602 panství odkoupil Ota z Losu, který se zasloužil o zavedení nových technologií do výroby železa. Působení Oty z Losu bylo za protihabsburský odboj zastaveno jeho popravou na Staroměstském náměstí. Jeho majetek byl zkonfiskován a následovalo období upadání komárovských železáren. Situace se začala zlepšovat v době, kdy valdecké a hořovické panství přešlo do majetku rodiny hraběte z Vrbna. K znovuoobnovení prosperity železáren přispěl v letech 1785 – 1823 hrabě Rudolf z Vrbna, který díky svým znalostem rozhodl, že zdejší rudy nejsou vhodné pro zkujňování, nýbrž že se hodí k výrobě odlitků. Železářny se specializovaly na výrobu litinového nádobí, kamen a ornamentální stavební litiny. Největší oblibě se koncem 18. a v průběhu celého 19. století těšila umělecká litina. Za první světové války produkce železáren podléhala potřebám zbrojního průmyslu.²⁰ Po skončení války se umělecká litina soustředila jen na několik odvětví. První představuje drobná dekorativní a užitková litina, soustředící se na výrobu drobných plastik, lamp, lustrů, svícňů, či proslulých šperků. Dále se železářny věnovaly výrobě funerálních předmětů, křížů, náhrobních desek, upomínkovým předmětům v podobě pamětních desek, plaket a reliéfů zobrazující slavné osobnosti. Kromě drobných prací se železářny věnovaly i monumentální litinové plastice.²¹ Ve 20. století došlo k reorganizaci a přejmenování Komárovských

¹⁸ DURDÍK, Tomáš. *Encyklopedie českých hradů*. Praha, 2005, s. 287 – 288.

¹⁹ KOL. AUTORŮ. *Berounsko. Nástin přírodních poměrů a historického vývoje do současnosti na územním okrese Beroun*. Praha, 1978.

²⁰ *Historie slévárství. Komárov*: Buzuluk Komárov, 1985.

²¹ Městys Komárov [cit. 2017-22-09] URL: <http://www.ikomarov.cz/muzeum/umelecka-litina/>

železáren, nicméně v posledních letech se firma snaží alespoň částečně navázat na výrobu umělecké litiny.²²

²² Buzuluk [cit. 2017-22-09] URL: <http://www.buzuluk.com/cz/divize-umelecka-litina>

II. TYPOLOGIE DROBNÝCH SAKRÁLNÍCH STAVEB²³

Na základě typologie dělíme drobné sakrální stavby na kaple a kapličky, kříže, boží muka a sochařskou tvorbu.

Pravděpodobně nejstarším drobným sakrálním objektem jsou kříže, jejichž vyhotovování probíhalo již od dob středověku. K jejich stavbě docházelo na místech, kde nebylo možné postavit kostel nebo kapli. Vznikaly především ve vesnicích, do kterých postupně pronikalo křesťanství.

První **kříže** bývaly vyhotovovány ze dřeva, tedy materiálu, který se ukázal jako velmi nestálý, jelikož rychle podléhá zkáze. Dřevěné kříže vznikaly především v době protireformace, kdy jich bylo třeba velké množství a vyhotovení dřevěného exempláře bylo nejsnazší. Dalším obdobím stavby dřevěných křížů se stalo 19. století. V této době lidé pravděpodobně neměly dostatek prostředků kvůli chudobě způsobené josefinskými reformami. Dřevěné kříže se dnes v krajině vyskytují jen velmi vzácně.

Od 13. století se pro vyhotovení kříže začal užívat i kámen, materiál lépe reagující na přírodní podmínky. Později, především v 19. století, se užívala litina, železo či mramor.

Nejstarší **boží muka** na našem území pocházejí ze 13. století, výrazně se jejich stavba rozšířila až během 17. století v souvislosti s rekatolizací, nicméně jejich výstavba probíhala až do 19. století. Boží muka jsou povětšinou kamenné sloupky stojící při cestách a na místech významných událostí. Mají sloužit jako místo zastavení se za účelem modlitby.

Boží muka doplňují náboženské motivy. K nejčastějším vyobrazením patří výjev bičování Krista či připoutaný Kristus ke sloupu. Motiv Ukřižování v některých případech doprovází vyobrazení Panny Marie či sv. Jana Nepomuckého. Boží muka bývají opatřena nápisy vyjadřující úctu ke Spasiteli a světcům. V mnoha případech mohla sloužit jako jakási „bible chudých“, kterým obrazovost pomáhala ve věrouce.

Boží muka můžeme rozdělit do dvou kategorií: sloupková a pilířová. Zděná boží muka lze v řadě případů zaměnit s drobnými kapličkami. Základní podoba sloupkových božích muk se skládá ze tří částí, tedy z hranolového podstavce, který nese sloup s patkou a hlavicí, která vynáší kaplici; v některých případech jen sochu. Dalším typem božích muk jsou hranolové zděné stavby, připomínající kapličku.

Kaple představují největší možný typ drobné sakrální stavby. Lze je rozdělit na dvě skupiny, skupinu drobných výklenkových kaplí, které bývají většinou při cestách či na okrajích vesnic. Většinou mívají obdélný nebo čtvercový půdorys, obsahují výklenkovou niku, ve které své místo nachází socha nebo obrázek světce. Tyto objekty sloužily místo kostela nebo domácího oltáře. Zevnějšek doplňuje

²³ Na základě BUKAČOVÁ, Irena – HÁJEK, Tomáš. *Příběh drobných památek: Od nezájmu k fascinaci*. Praha, 2006, s. 49 – 71.

jednoduchá výzdoba, avšak někde dekorativní prvky zcela chybí. V některých případech bývali kaple stavěné nad studánkou případně nad horským pramenem. Tyto kapličky bývali spojovány se zázračnou mocí; údajně měly léčivé účinky.

Druhou skupinu tvoří návesní, prostorové kaple, které se nachází na návších, kde plní funkci menšího kostela. Většinou se v blízkosti těchto kaplí vyskytuje litinový či dřevěný kříž. V řadě případů je tento druh kaplí opatřen zvonem a mohou tedy sloužit i jako zvonice.

III. KATALOG

Předmětem výzkumu se stalo 90 objektů nalezených na základě mapových podkladů, literatury²⁴, stránek www.drobnepamatky.cz a památkového katalogu. Ze zdokumentovaných objektů vznikl katalog, který objekty řadí podle abecedního pořadí jednotlivých obcí. Udává údaje o druhu drobné památky, lokaci, dataci a stavu.

Sakrální stavby měly především náboženskou funkci, v dnešní době už ne zcela aktuální, sloužily jako orientační body v krajině, připomínaly určitou událost a reprezentovaly danou lokalitu. Funkci orientačních bodů si drobné památky ponechaly až do 19. století, kdy došlo ke stavbě větších silnic a železnic, čímž drobné stavby ztratily svoji důležitost. Sakrální funkci si památky zachovaly až do druhé poloviny 20. století, kdy došlo k výrazným změnám a k desakralizaci krajiny.²⁵

Po druhé světové válce zůstaly drobné stavby stranou zájmu. Postupně začaly podléhat komunistickému režimu, který během 50. a 60. let zavinil likvidaci řady sakrálních staveb. Na druhou stranu existovaly osoby, které se na vlastní nebezpečí snažili památky zachovat.²⁶ K systematické likvidaci sakrálních objektů docházelo především v hraničním pásmu, nicméně ničení památek probíhalo i v dalších městech a vesnicích na základě posilování ateistické výchovy, a především kvůli změně v zemědělství.²⁷

S počátkem 2. poloviny 60. let nastala tendence opravovat větší objekty. Od konce 70. let na řadě území probíhaly dokumentace tzv. pasportizace okresů, které zachycovaly i doposud opomíjené drobné sakrální stavby. O dokumentaci se snažila i místní sdružení, která usilovala o zapsání památek do Státního seznamu kulturních památek. O zápis památek se snažila i řada starostů, nicméně v řadě případů bezúspěšně.²⁸ Tento fakt dokládá i současný počet zapsaných památek z lokality Hořovicka. Z devadesáti zkoumaných objektů spadá pouhých třicet pod ochranu památkové péče. O zbývající stavby se starají z velké části obce samotné, případně jednotlivci a spolky, které svoji práci vykonávají poměrně zodpovědně, jak ukázal dobrý stav památek. Všechny objekty, které se nachází ve Státním seznamu kulturních památek byly zapsány roku 1958.

Stav objektů se dělí na velmi dobrý, dobrý a špatný. Velmi dobrý stav mají památky, které na první pohled vykazují známky nedávné rekonstrukce. V dobrém stavu se nachází objekty s lehkou mírou opotřebení jako například lehce opadávající omítka, zastaralá střešní krytina nebo počínající koroze.

²⁴ Konkrétně Umělecké památky Čech

²⁵ BEJLISOVÁ, Natálie. *Krajina kovaných křížů*. Praha, 2015, s. 20 – 26.

²⁶ Šlo především o ukrytí litinových křížů, které měly být zničeny, ale občané byli odhodláni je zachovat.

²⁷ BUKAČOVÁ, Irena – HÁJEK, Tomáš. *Příběh drobných památek: Od nezájmu k fascinaci*. Praha, 2006, s. 131 – 134.

²⁸ Těž.

Tyto objekty by zasloužily větší pozornost a případně drobné opravy. Ve špatném stavu jsou výrazně poškozené objekty, kterým by měla být věnována větší pozornost, jinak hrozí jejich zánik.

Z dob nejstarších pochází pouhý zlomek dokumentovaných objektů. Nejstarší identifikovanou stavbou je kaple sv. Prokopa v obci Praskolesy. Tato stavba pravděpodobně vznikla již ve 2. polovině 14. století. Mezi další nejstarší objekty můžeme zařadit pozdně gotický sloup odsouzců v Hořovicích vyhotovený pravděpodobně kolem roku 1500.

Dokumentováno bylo několik staveb ze 17. století, konkrétně se jedná o barokní boží muka v Hořovicích z roku 1675, loretánskou kapli se sloupem se světci z let 1685 – 1690, sloup se sochou Panny Marie u kostela sv. Ondřeje v Lochovicích z roku 1687 a barokní sochu sv. Jana Nepomuckého z roku 1727 od Ignáce Platzera, která stávala před kostelem v obci Žebrák.

Velká většina realizací pochází z 18. a především 19. až přelomu 19. a 20. století. Nejstarší realizací z 18. století jsou boží muka v Mrtníku, části obce Hvozdec, která pochází z roku 1703. Další nalezené stavby pochází především z 2. poloviny 18. století. Jedná se o kapli Panny Marie v Cerhovicích, kapli se zvoničkou v Chlustině, dřevěnou zvonici v Neumětelích, kapli sv. Jana Nepomuckého v obci Drozdov, kapli v Radouši-Hostomicích, kapli sv. Jana Nepomuckého v Tihavě, kapli v obci Libomyšl, sochu sv. Františka Xaverského a kapli sv. Floriána v obci Podluhy.

Velká řada objektů nese zasvěcení sv. Janu Nepomuckému, dále se objevují objekty mariánské, jen výjimečně se vyskytuje zasvěcení dalším českým světcům jako sv. Kryštofovi, sv. Floriánovi či sv. Ludmile, sv. Františku Xaverskému, sv. Rochovi.

Nejčetněji se v krajině vyskytují **kříže**, ať už se jedná o litinové či dřevěné objekty. Na Hořovicku proběhla dokumentace celkem padesáti realizací křížů, z nichž třináct tvoří součást areálu spolu s kaplemi. U většiny se hlavním výrobním materiálem stala litina. Četný výskyt litiny se dá pravděpodobně přisoudit tomu, že se lokalita tradičně pojí s bohatými nalezišti železných rud. Pouhých osm křížů je zhotovených ze dřeva.

Kříže se tradičně nacházejí při silnicích, na významných křižovatkách v krajině i v obcích. V několika případech se litinový kříž nachází v blízkosti kaple jako v případě kříže u kaple v Drozdově či v Olešné.

Velké množství litinových křížů doplňuje litinové tělo Krista, nad kterým bývá zkratka INRI z latinského Iesus Nazarenus Res Iudaeorum, v českém překladu Ježíš Nazaretský, král Židovský. Kromě toho bývají kříže zdobeny nápisovou destičkou, avšak v řadě případů zůstávají bez nápisu. Dřevěné kříže nebývají opatřeny tělem Krista. Výjimku představuje jen dřevěný kříž u kapličky sv. Huberta v Hředlích, který nese plechové vyobrazení Ježíše.

Stav křížů je většinou dobrý, až na kříž v bytové zástavbě v Neumětelích, kříž u kostela v Cerhovicích, u kaple v Újezdě a kříž v obci Otmíče a dva objekty v Hostomicích, konkrétně v částech Radouš a Bezdědice. Nejpatrnější poškození nese kříž v Neumětelích a kříž na návsi v Bezdědicích, který je rozlomený. Na řadě křížů je patrná počínající koroze, objekty postupně ztrácí barevnost jako v případě Hořovic, Hředlí, Neumětel a Újezdu.

Na druhou stranu je třeba podotknout, že některé obce se o své kříže starají velmi dobře jako v případě Chlustiny, kde nechali velice poškozený kříž v roce 2017 renovovat. O renovaci dlouho usiloval pan Hobza, nadšenec, který vyhledává poškozené či chybějící kříže, jež následně opravuje. Nově restaurované kříže dále nalezneme v obcích Bzová, Hředle, Hvozdec, Komárov, Lážovice-Nové Dvory, Lochovice, Praskolesy, Tlustice, Točnick, Velký Chlumeč a Žebrák.

Pravděpodobně nejstarší nalezený kříž se nachází v obci Hředle. Tento dřevěný kříž nese dataci 1807.

Datace křížů probíhala poměrně obtížně, jelikož většinou nenesou žádné datující údaje, ani v kronikách se nevyskytují údaje o jejich svěcení či vyhotovení. Lze pouze předpokládat, že litinové kříže byly vyhotovovány na přelomu 19. a 20. století. Existenci některých křížů bylo možné dokázat na základě údajů z map stabilního katastru, nicméně tyto údaje nepodávají žádné informace o tom, jak objekt vypadal. Pouze dokazují existenci kříže na daném místě.

Většina křížů není památkově chráněna. Pravděpodobně kvůli velké četnosti výskytu se stávají méně vzácnými objekty. Nicméně právě tato tendence přehlížení křížů způsobuje jejich chátrání. Kříže se objevují ve Státním seznamu kulturních památek většinou v rámci chráněného areálu jako v případě kříže v Cerhovicích, který spadá do areálu kostela sv. Martina, kříže u kostela sv. Mikuláše v Praskolesích. Dále se vyskytují kříže chráněné spolu s kaplí. Tento případ nastal v Komárově, Libomyšli a Olešné. Nicméně vyskytl se i případ, kdy kaple spadá pod památkovou ochranu, ale kříž nikoliv jako v případě Třenic.

Poměrně častě se na Hořovicku vyskytují **kaple**. Celkem bylo identifikováno dvacet pět samostatně stojících kaplí a třináct kaplí s kříži. Kaple se ve většině případech nacházejí v jádru obce, kde tvoří dominantu návsi. V několika případech se kaple nachází u silice nebo na kraji obce jako v případě výklenkové kaple v Hořovicích nebo v případě kaple sv. Kryštofa u obce Žebrák, nicméně tyto případy jsou opravdu ojedinělé.

Většinou se jedná o návesní kaple menších a větších rozměrů. Pouze v několika případech můžeme hovořit o větších kaplích s předsíní a závěrem. Takovéto kaple nalezneme v obcích Kotopeky, Podluhy, Praskolesy, Tlustice, Újezd a Velký Chlumeč. Drobné výklenkové kaple se nachází

v Drozdově, Hořovicích, Hostomicích, Hředlích, Mrtníku, Libomyšli, Netolicích, Praskolesech, Točniku a Žebráku.

Kaple většinou nesou zasvěcení Panny Marie, sv. Jana Nepomuckého, v několika případech se objevuje i zasvěcení jiným světcům jako sv. Hubertovi, patronu myslivců, sv. Kryštofovi, patronu všech cestujících nebo sv. Ludmile, patronce Čech. Bohužel se v některých případech zasvěcení nepodařilo dohledat.

Nejstarší objekt představuje původně gotická kaple sv. Prokopa v obci Praskolesy. Kaple vyniká především gotickými freskami, které vyobrazují cyklus ze života sv. Prokopa. Další realizace pochází z doby baroka, především z pozdního období, z 18. století. Jedná se o kapli Panny Marie v Cerhovicích-Třenicích, kapli v Lážovicích a kapli při hasičské zbrojnici v Chlustině. Z 1. poloviny 19. století pochází výklenková kaple v Mrtníku, kaple v Oseku, výklenková kaple sv. Jana Nepomuckého v Praskolesích, kaple sv. Václava v Kotopekách a kaple sv. Jana Nepomuckého v obci Otmíče. Zbývající kaple byly vystavěny ve 2. polovině 19. století až na přelomu 19. a 20. století. Nejmladší stavbu nalezneme v obci Hředle. Místní kaple sv. Huberta, která se nachází ve středu obce u Stroupínského potoka byla postavena v roce 2000.

Stav kaplí lze celkově označit za velmi dobrý. Obce se o kaple starají velmi dobře. Pouze v několika případech mají stavby zašlou, opadávající omítku, starší střešní krytinu, nicméně žádná kaple není výrazně poničená ani zanedbaná.

Z třiceti sedmi zkoumaných objektů pouhých čtrnáct nalezneme na seznamu památek. Mezi památkově chráněné kaple řadíme především nejstarší jmenované stavby jako kapli sv. Prokopa v Praskolesech a kapli sv. Jana Nepomuckého v Praskolesech, kapli sv. Jana Nepomuckého v Drozdově, loretskou kapli v Hořovicích, dále kaple v Třenicích, Olešné, obci Otmíče, Libomyšli, Lážovicích, Tihavě, Komárově, Mrtníku a Hostomicích.

Hořovicko mimo jiné skrývá dvě **zvonice**, jednu v Netolicích, části Lochovic a druhou unikátní dřevěnou zvonici v obci Neumětely. Obě zvonice spadají pod památkovou ochranu. Dřevěná stavba v Neumětelích z roku 1763 je o poznání starší než realizace v Netolicích, která pochází až z poloviny 19. století.

Sochy svatých byly povětšinou prestižní záležitostí. Výroba obnášela poměrně velké náklady a závisela na existenci umělecké dílny v dané lokalitě, tento fakt lze pravděpodobně označit jako důvod velice sporadického výskytu soch na Hořovicku.

Zdokumentováno bylo devět soch a sloupů se světci, které většinou nalezneme v jádru obcí v blízkosti kostela. Z velké části se jedná o realizace vyobrazující sv. Jana Nepomuckého, méně pak realizace věnované Panně Marii. V jednom případě socha vyobrazuje sv. Rocha. Dále se objevuje realizace sv. Františka Xaverského, sv. Šebestiána a sv. Floriána. Světce lze rozpoznat na základě ikonografie.

František Xaverský, považovaný za jednoho z největších misionářů, bývá zobrazován v rochetě a štole nebo v přepásaném taláru a štole, někdy s biretem. Mezi hlavní atributy řadíme postavu Inda, kterého světec křtí. Dalšími možnými atributy je krucifix, miska s křestní vodou, někdy lilie.²⁹

Hlavním prototyp sv. Jana Nepomuckého představuje realizace Jana Brokoffa umístěná na Karlově mostu. Na první pohled lze světce rozpoznat podle rochetě, do které je oděn a rovněž na základě pěti hvězd kolem hlavy. V ruce většinou drží krucifix, případně palmu, symbol mučednictví.³⁰

Sv. Roch, hlavní patron proti moru, bývá zobrazován v podobě poutníka, který na odhalené noze ukazuje morové boule a rány. Jeho hlavním atributem je pes a anděl, který ošetřuje světčovy rány.³¹

Sochy Panny Marie mohou mít několik podob. Nejčastěji bývá zobrazena s Ježíškem v náručí. Dalším možným typem je tzv. Immaculata, tedy Panna Marie stojící na zemském glóbu či půlměsíci, kolem hlavy má dvanáct hvězd. Pannu Marii Bolestnou poznáme podle meče v srdci. Častou formou je tzv. pieta, zobrazení Panny Marie s mrtvým tělem Krista. Podoba Madony čítá řadu dalších možností. V případě Hořovicka se objevuje Madona Bolestná, kterou najdeme v Lochovicích, dále Madona Assumpta v Hořovicích a Lochovicích.³²

Sv. Florián bývá zobrazován s vědérkem, ze kterého lije vodu na hořící dům. Jen výjimečně se zobrazuje s mlýnskými kameny.³³

Mezi hlavní atributy sv. Šebestiána řadíme šíp, luk a kmen stromu.³⁴

Sochařskou tvorbu zasáhly ikonoklastické boje, což dokazuje případ bojů za záchranu soch sv. Jana Nepomuckého a Panny Marie v Hostomicích, kde v letech 1918 – 1919 došlo ke stržení a poškození soch, jelikož se jednalo o monarchistické dílo, ta v té době byla silně nenáviděna.

²⁹ REMEŠOVÁ, Věra. *Ikonografie a atributy svatých*. Praha, 1991, s. 23.

³⁰ Tamtéž, s. 31.

³¹ Tamtéž, s. 50.

³² Tamtéž, s. 42.

³³ Tamtéž, s. 21 – 22.

³⁴ Tamtéž, s. 51.

Boží muka představují velice ojedinělou kategorii drobných sakrálních staveb. Na Hořovicku se nachází pouze v Hořovicích, kde se vyskytují celkem troje, v Hostomicích, v Mrtníku a v Žebráku. Nejstarším objektem je sloup odsouzců v Hořovicích, který pochází z doby kolem roku 1500. Nejmladší realizací jsou boží muka v Hořovicích, která vyobrazují sv. Vojtěcha. Objekt vznikl k devítistému výročí mučedníkovi smrti.

Ojedinělý výskyt sochám a božím mukám dodává na vzácnosti, což potvrzuje i fakt, že všechny zmíněné sochy jsou zapsány ve Státním seznamu kulturních památek. V případě božích muk na památkovém seznamu nalezneme pouze boží muka v Hořovicích z roku 1675. Nejvzácnější a nejstarší památkou je sloup odsouzců v Hořovicích z doby kolem roku 1500.

Bzová

Obec se nachází v CHKO Křivoklátsko přibližně 9 kilometrů od Hořovic, nedaleko hradů Točnick a Žebrák, právě s těmito hrady měla v minulosti úzkou vazbu. V písemných pramenech je obec prvně zmíněná roku 1390.³⁵ V roce 1877 zde vypukl velký požár.³⁶

1. Kříž před obcí

Přibližně kilometr před obcí Bzová ze směru od obce Točnick se nachází litinový kříž. Bohužel se nejedná o původní kříž: *„Nalezneme zde dva podstavce, jeden je zřejmě původní a prodělal stejný osud jako mnohé jiné křížky v okolí na počátku 90. let. Byl uříznut a zřejmě prodán. Proto se zde nachází druhý podstavec s nově instalovaným litinovým křížem, který pochází ze žebračského hřbitova a byl sem umístěn panem Zemánkem.“*³⁷

2. Kříž

Mezi Bzovou a Líšní nalezneme litinový kříž, jehož stav není zcela uspokojivý: *„Na místě mezi lípami totiž nyní nalezneme pouze kamenný sokl s pahýlem po litinovém křížku. Kdy byl posvěcen či důvod, proč zde stál, se mi z pramenů nepodařilo zjistit. Na indikačních skicách zachycen není, a proto se můžeme domnívat, že zde před rokem 1840 nestál“*³⁸

3. Kříž pod lipou

V lokalitě U lípy se nachází další litinový kříž, který byl roku 2007 restaurován. *„Jedná se o litinový kříž, který je umístěn na kamenném soklu. Tělo Krista je postříbřeno stejně jako ostatní ozdoby kříže, tzn. anděl a postava světce. Text na tabulce je také ve stříbrném provedení a říká: "Milost Pána*

³⁵ BABKA, Josef (ed). *Středočeský kraj. Města a obce*. Praha, 2007, s. 201.

³⁶ Jůna. *Monografie Hořovicka a Berounska*. Praha, 1931, s. 61.

³⁷ VOKÁČOVÁ, Petra. *Sakrální památky v mikroregionu Točnick – Bzová – Březová – Hředle*. Praha, 2010. Diplomová práce (Mgr.) Univerzita Karlova. Pedagogická fakulta. Katedra dějin a didaktiky dějepisu. s. 71.

³⁸ Tamtéž, s. 73.

našeho Jezukrista ve všechněmi vámi. L. P. 2007" Tento kříž byl nalezen na půdě jednoho bzovského občana, který ho uschoval v době, kdy byl kříž ulomen.³⁹

4. Kaple s křížem

V samém centru obce u místního rybníka nalezneme kapli s křížem. „Jedná se o několikrát upravovanou stavbu, která má čtvercový půdorys. Na střeše je zvonička s průčelím oživeným lizénami a s členěným portálem ukončeným trojúhelníkovým štítem. V nice se nyní nachází reliéf Madony, dříve zde bývala soška sv. Jana Nepomuckého.“⁴⁰ Interiér kaple zdobí oválný obraz Panny Marie.

Dnešní kaple byla postavena až po roce 1877, jelikož toho roku velká část obce spolu s původní dřevěnou kaplí vyhořela. Do této kaple se dříve umísťovali mrtví předtím, než došlo k samotnému pohřbu, konaly se v ní některé náboženské obřady a pravidelně se užívala jako zvonice. V roce 1995 došlo díky financím obecního úřadu k obnově kaple, především střechy.⁴¹

Těsně před kaplí stojí jednoduchý dřevěný kříž s pozlaceným litinovým tělem Krista.

5. Kříž v obci

Další kříž, který se v Bzové nachází, stojí přímo v obci na rozcestí silnic do obcí Březová a Točnick. „Jedná se opět o litinový zdobený a zlacený křížek. Kamenný sokl nese letopočet 1907, u paty křížku je zlacená hlavička andělíčka ozdobená vavřínovými listy, výše se nachází tabulka s nápisem: "Pochválen buď pan Ježíš Kristus. 1907" Nad Kristovým tělem je nápis INRI. Podle nápisu se můžeme domnívat, že byl křížek posvěcen v roce 1907, ale ve farní kronice k tomu není žádný zápis, a jak jsem již zmínila, obecní kronika se ztratila po 2. světové válce“⁴²

Cerhovice

Cerhovice leží na široké sníženině Hořovicka, mezi zelenou vrchovinou Křivoklátska a Zbirožska na severozápadě a pásmem Brd na jihozápadě zhruba 5 km od Žebráku. Dříve zde vedlo nejkratší spojení z Plzně do Prahy, což vedlo ke vzniku Cerhovic.⁴³ Městys se dělí na části Cerhovice a Třenice. Nejstarší dokument dokládající obec pochází od Přemysla Otakara II. z 19. 2. 1275. Tento dokument pojednává o rozdělení majetku mezi bratry Bohuslava a Sulislava, syny zesnulého Sulislava z Trnova. Privilegiem Vladislava II. se ves stává městem. Od roku 1390 spadaly Cerhovice pod správu

³⁹ VOKÁČOVÁ., Petra. Sakrální památky v mikroregionu Točnick – Bzová – Březová – Hředle. Praha, 2010. Diplomová práce (Mgr.) Univerzita Karlova. Pedagogická fakulta. Katedra dějin a didaktiky dějepisu, s. 72.

⁴⁰ Tamtéž, s. 73.

⁴¹ BLACKÝ, Antonín. Bzová. Dějinný vývoj obce od nejstarších dob po současnost ve vztahu k dějinám Hořovicka a Berounska. Bzová, 2009, s. 204.

⁴² VOKÁČOVÁ., Petra. Sakrální památky v mikroregionu Točnick – Bzová – Březová – Hředle. Praha, 2010. Diplomová práce (Mgr.) Univerzita Karlova. Pedagogická fakulta. Katedra dějin a didaktiky dějepisu, s. 72

⁴³ KUČA, Karel. Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Praha, 1996, díl 1., s. 434.

nedalekého Žebráku.⁴⁴ Během třicetileté války bylo městečko značně poničeno.⁴⁵ Další škody město utrpělo v letech 1629, 1642, 1684, kdy zde propukly požáry. Největší rozvoj Cerhovic nastal po pádu Bachova absolutismu.⁴⁶

Nejdominantnější část městečka tvoří kostel sv. Martina. Původní gotický kostel byl v roce 1730 barokně přestavěný. V areálu nalezneme sochu sv. Jana Nepomuckého s kašnu.⁴⁷

1. Mariánská kaple

Drobná stavba čtvercového půdorysu nacházející se nedaleko kostela sv. Martina v nenápadné odbočce z ulice Ackemannova je zasvěcena Panně Marii. Stěny při nárožích člení dva pilastry. Kapli zakončuje štít s nikou, kterou doplňuje Mariánský symbol. Interiér stavby není nijak zdobený, spíše neupravený s odlupující se omítkou.

Datování kaple nelze jednoznačně stanovit kvůli nedostatku pramenů. Mapy stabilního katastru tuto stavbu ještě nezachycují. Domnívám se tedy, že k výstavbě kaple došlo někdy po roce 1839.

2. Kříž u kostela

U severozápadního nároží kostela sv. Martina je situován kamenný kříž na kamenném podstavci. Tento podstavec nese poškozený kovový nápis „CRUX ??I ONIS“. Kříž spolu s kostelem, u kterého se nachází, spadá od 3. 5. 1958 do seznamu památek.⁴⁸

3. Kaple Panny Marie s křížem v Třenicích

Kaple Panny Marie založená na čtvercovém půdorysu situovaná do středu návsi patří od 3. 5. 1958 do seznamu památek. Stěny kaple jsou při nárožích členěny dvěma pilastry. Kapli završuje stanová střecha s lucernou a zvonem. Lucernu ukončuje kuželová stříška. V interiéru kaple nalezneme malbu, díky které je možno kapli datovat: „*Tato kaplička byla postavena ku cti a chvále Boží od Václava Kušičky roku 1773*“.⁴⁹

⁴⁴ KUČA, Karel. *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Praha, 1996, díl 1., s. 434.

⁴⁵ BABKA, Josef (ed). *Středočeský kraj. Města a obce*. Praha, 2007, s. 203.

⁴⁶ Kol. autorů. *700 let městečka Cerhovic*. Cerhovice 1975.

⁴⁷ Památkový katalog [cit. 2017-22-09] URL:

<http://pamatkovykatalog.cz/?element=2145828&action=element&presenter=ElementsResults>

⁴⁸ Památkový katalog [cit. 2017-22-09] URL:

<http://pamatkovykatalog.cz/?element=2145828&sequence=1&mode=fulltext®ion%5B0%5D=Středočeský+kraj&county%5B0%5D=Beroun&municipality%5B0%5D=Cerhovice&order=relevance%3Adesc&action=element&presenter=ElementsResults>

⁴⁹ Památkový katalog [cit. 2017-22-09] URL:

<http://pamatkovykatalog.cz/?element=14524130&sequence=2&mode=fulltext®ion%5B0%5D=Středočeský+kraj&county%5B0%5D=Beroun&municipality%5B0%5D=Cerhovice&order=relevance%3Adesc&action=element&presenter=ElementsResults>

V památkově chráněném areálu se nachází kamenný kříž s litinovým korpusem osazený do vysokého žulového podstavce. Ten ale památkově chráněný není.⁵⁰

Drozdov

První písemná zpráva o Drozdově pochází z roku 1368. Roku 1557 prodal král Ferdinand II. hrad Točnick a Žebrák s okolím, které jim náleželo; náleží sem i Drozdov, Janu st. z Lobkovic. Během třicetileté války byla obec velice postižena a navíc roku 1640 ves celá vyhořela. Po třicetileté válce náležel Drozdov Točnicku. Točnické panství patřilo císaři a spadaly pod něj další vesnice: Točnick, Žebrák, Bzová, Březová, Třenice, Cerhovice, Sedlec, Chlustina, Bavoryně, Chodouň, Zdice a Hředle. Roku 1708 byl Drozdov spolu s Kotopeky a Rpety prodán, není ale známo komu.⁵¹ Roku 1869 se Drozdov stal samostatnou obcí.⁵²

1. Kaple s křížem

Kaple se nachází na hlavní ulici Drozdova, nedaleko místního obecního úřadu. Prostorová stavba založená na čtvercovém půdorysu má zkosené hrany. Exteriér není omítnut, cihly nesou pouze bílý nátěr. Jediným zdobným motivem jsou dvě římsy, první nad vchodovými dveřmi, druhá nad okénkem. Kapli ukončuje stanová střecha s křížkem.

Na východní straně kaple se nachází litinový kříž osazený do kamenného hranolového podstavce. Tento kříž nese postříbřenou postavou Krista. Patu doplňuje postříbřená postava Máří Magdaleny.

Mapy stabilního katastru zachycují pouze kříž. Nevíme však, zda jde o současný kříž. Lze předpokládat, že výstavba kaple proběhla až po roce 1839.

2. Kaple sv. Jana Nepomuckého

Výklenková kaple byla vystavěna ve druhé polovině 18. století na rozcestí do obcí Cerhovice a Točnick. Od roku 1958 se tento objekt řadí mezi památky. Zděnou výklenkovou kapli člení pilastry a výklenky. Celou kapli ukončuje valbová střecha, kterou doplňuje kamenná socha sv. Jana Nepomuckého.⁵³

⁵⁰ Památkový katalog [cit. 2017-22-09] URL:

<http://pamatkovykatalog.cz/?element=14524130&sequence=2&mode=fulltext®ion%5B0%5D=Stredočeský+kraj&county%5B0%5D=Beroun&municipality%5B0%5D=Cerhovice&order=relevance%3Adesc&action=element&presenter=ElementsResults>

⁵¹ LEITNEROVÁ, Jiřina. *Drozdov. Strípky z historie 1368 – 1993*. Drozdov, 1993.

⁵² JÚNA, Jindřich. *Monografie Hořovicka a Berounska*. Díl VI., Praha, 1931.

⁵³ Památkový katalog [cit. 2017-22-11] URL:

<http://pamatkovykatalog.cz/?element=14482175&sequence=1&mode=fulltext®ion%5B0%5D=Stredočeský+kraj&county%5B0%5D=Beroun&municipality%5B0%5D=Drozdov&order=relevance%3Adesc&action=element&presenter=ElementsResults>

Ve výklenku kaple se nachází dřevěný kříž s litinovou figurkou Krista a soška Panny Marie.

Felbabka

Vesnice leží na úpatí západního svahu vrcholu Ostrého, přibližně 4 km od Hořovic. Felbabka patřila dříve k obci Rpety. Vznik samostatné obce se předpokládá někdy kolem roku 1657. Nedaleko vsi, na západním svahu vrchu Ostrého, se kdysi dolovala železná ruda, čemuž nasvědčují zbytky šachty a propadlá štola.⁵⁴

1. Kaple

Kaple stojí na návsi naproti místní prodejně, původně se ale tato kaple nacházela na jiném místě. Kvůli stavbě nových domů a silnice vedoucí k nim hrozilo zničení a zaniknutí kaple. Místní občané se rozhodli objekt rozebrat a znovu postavit na jiném místě. Podobu si tedy stavba zachovala i po přestavbě:–, *Po domluvě s p. Tomáškem byla přestavěna před jeho zahradu, je úplně stejná jako ta zbořená*⁵⁵. Hlavní zásluhu na znovuvybudování nese ale paní Marie Jakoubková, což dokazuje zápis z kroniky z roku 1987.⁵⁶ Při znovuvybudování kaple vypomohli pánové František Jakoubek a Václav Štorkán.

Prostorová kaple je založena na obdélném půdorysu. Fasáda není nijak výrazně zdobená ani členěná. Stavbu zakončuje sedlová střecha s hranolovou zvonící, ve které se dnes ale zvon nenachází.

Od doby přestavby kaple prošla pravděpodobně jedinou úpravou a to barevnou změnou fasády.

Hořovice

Hořovice leží na půl cesty mezi Prahou a Plzní severně od brdských lesů. O založení nemáme zachované žádné písemné zprávy, jelikož většina listin shořela při požáru roku 1540, nicméně lze předpokládat, že město vzniklo na počátku 14. století. Výstavba souvisí především s rodem pánů z Hořovic, kteří zde vybudovali tvrz, pozdější Starý zámek. V době husitských válek se majitelé Hořovic střídali velice rychle. V 16. století se významnými majiteli stali páni z Řičan, kteří si území udrželi téměř sto let, až do dob bělohorských, kdy se panství stalo předmětem konfiskací. Konfiskované území připadlo nové majitelce, Marii Eusebii z Martinic. Rod Martiniců umožnil Carlu Luragovi stavbu

⁵⁴ Státní okresní archiv Beroun, kronika Felbabky, I. kniha.

⁵⁵ Státní okresní archiv Beroun, kronika Felbabky, II. kniha, s. 394.

⁵⁶ Kronika uvádí podrobný popis činnosti paní Jakoubkové: *„Ona rozebrala střechu, sama oklepala všechny cihly a tento materiál složila. Bohužel hřebenáče na střechu se ztratily, Paní Jakoubková sháněla nové, až se jí podařilo je obstarat ze Zdic od pana Pánka. (...) Paní Jakoubková také obstarala barevná okna, žlutá, modrá a zelená skla musela dlouho shánět. Tento materiál také sama zaplatila, Jen za klempířské práce si pan Zelenka, klempíř z Jinců řekl 1700 Kč. (...) Loni, tedy roku 1988 na jaře, s největší pravděpodobností 11. 3., kdy se konala velikonoční zábava, naši kapličku navštívil – ovšem násilně – neznámý milovník starožitnictví. Odesl dva cenné stříbrné svícny a dřevěnou sošku apoštola držícího v ruce kříž a plamenný meč. (...) Hlavní soška oltáře kapličky, dřevěná Madona pocházející z počátku 18. století a byla už dříve předána pracovníkům Okresního muzea. I tak, že ušla nenechavým rukám vandala, je škoda dost velká nejen pro ukradené věci, ale také proto, že bylo rozbito barevné okno a sklo se doposud nepodařilo sehnat.“* Státní okresní archiv Beroun, kronika Felbabky, II. kniha, s. 540-541.

kostela Nejsvětější Trojice. Hořovice byly krátkou dobu majetkem Jana Františka z Vrba, díky kterému došlo k dostavbě nového zámku. Roku 1852 přešel zámek spolu s hořovickým panstvím do vlastnictví hesenského kurfiřta Wilhelma von Hanau. Jeho potomci vlastnili zámek až do roku 1945.⁵⁷

V Hořovicích nalezneme dva velké kostely. Kostel sv. Jiljí v jihovýchodní části města má zachované gotické jádro, avšak po četných přestavbách nese barokní ráz. Druhý kostel, kostel Nejsvětější Trojice, stojí na dnešním Palackého náměstí. Jde o barokní areál vystavěný podle návrhu Carla Luraga. V těsné blízkosti kostela nalezneme loretánskou kapli s mariánským sloupem.⁵⁸

1. Boží muka

Boží muka se nachází nedaleko místního stadionu, před domem čp. 224/16. Sloupek na půdorysu mnohoúhelníku, umístěný na čtvercové podstavě, vynáší kapličku s drobnými nikami, ve kterých jsou kovové destičky, které dříve pravděpodobně nesly malbu. Kapličku zakončuje kamenný kříž. Barokní kamenická práce z roku 1675 se pravděpodobně inspirovala středověkým sloupem odsouzců ve Valdecké ulici.⁵⁹

2. Loretánská kaple

Loretánská kaple je situována u severovýchodní strany kostela Nejsvětější Trojice. Výstavba proběhla v letech 1685 – 1690. Zásahu za její výstavbu nese rod z Martinic. Jde o velice prostý typ stavby s prostou fasádou.⁶⁰ V její blízkosti, při západní stěně kaple, stojí mariánský morový sloup z roku 1711, který byl přemístěn z původního místa západně od kostela. Sloup vynáší tři světce, sv. Šebestiána a sv. Floriana ve spodní části, nejvyšší část sloupu vynáší postavu Panny Marie. Sv. Šebestián je tradičně vyobrazen se čtyřmi šípky v těle, sv. Florian drží vědro, kterým hasí hořící dům. Panna Marie má podobu Assumpta, Nanebevzetí. Sokl, na kterém sloup stojí, doplňuje sv. Barbora zobrazená s věží a kalichem. Kaple i mariánský sloup spadají pod památkovou ochranu v rámci chráněného objektu kostelu Nejsvětější Trojice.⁶¹

⁵⁷ Hořovice [cit. 2018-16-01] URL: <http://www.mesto-horovice.eu/mesto/informace-o-meste/historie-a-pamatky/>

⁵⁸ Památkový katalog [cit. 2018-16-01] URL:

<http://pamatkovykatalog.cz/?element=2169219&sequence=4&mode=fulltext®ion%5B0%5D=Stredočeský+kraj&county%5B0%5D=Beroun&municipality%5B0%5D=Hořovice&municipalityPart%5B0%5D=Hořovice&order=relevance%3Adesc&action=element&presenter=ElementsResults>

⁵⁹ Památkový katalog. [cit. 2017-22-10] URL:

<http://pamatkovykatalog.cz/?element=14570944&sequence=617&page=25&action=element&presenter=ElementsResults>

⁶⁰ POCHÉ, Emanuel. *Umělecké památky Čech*. díl 1. Praha, 1977, s. 440.

⁶¹ Památkový katalog. [cit. 2017-22-10] URL:

<http://pamatkovykatalog.cz/?element=2169219&sequence=12907&page=517&action=element&presenter=ElementsResults>

3. Kříž u hřbitova

Litinový kříž nesoucí zlacené litinové tělo Krista osazený do kamenného podstavce je umístěn na rozcestí ulic Rpetská a Příbramská v blízkosti místního hřbitova. Ramena mají jetelové zakončení doplněné o vzor prolamovaného čtyřlístu. Tento kříž nenese žádnou nápisovou destičku ani nápis INRI.

4. Výklenková kaple u obce

Kaple se nachází v ulici Podlužská. Jde o drobnou subtilní výklenkovou kapli. Objekt založen na obdélném půdorysu o přibližných rozměrech 0,3x1,5 metrů má ve své střední části drobný výklenek s obloukovým zakončením. Lze předpokládat, že zde byla umístěna soška světce. Kapličku zakončuje trojúhelníkový štít se sedlovou stříškou. Zasněžení kaple nám není známo.

5. Kaplička při cestě

Výklenková kaple zasvěcená Panně Marii se nachází na silnici vedoucí z Hořovic do Hvozdece. Kaple založená na obdélném půdorysu se skládá ze dvou částí. Spodní, mohutnější, část obsahuje zamřížovaný výklenek, který zdobí dva mariánské obrázky. Ve vrchní části je menší nika bez výzdoby. Kapličku ukončuje valbová stříška.

6. Socha sv. Rocha

Socha sv. Rocha se nachází nedaleko zámeckého areálu při kostelu sv. Jiljí. Socha i její podstavec jsou vytesány z pískovce. Velice podrobný popis sochy, která pravděpodobně pochází z dílny Matyáše Bernarda Brauna, nám poskytuje památkový katalog. Socha spočívá na pilířovém podstavci, který leží na hranolovém žulovém soklu. Dřík má jednoduše profilovanou římskou hlavicí. Socha světce spočívá v poměrně statické poloze s vahou přenesenou na pravou nohu. Pravá ruka odhaluje morové rány na světcově noze. Hlavu mírně natočenou doleva ohraničují dlouhé vlasy a plnovousem. Sv. Roch je tradičně oblečen do řaseného poutnického roucha s dlouhým pláštěm. U světcovy levé nohy sedí pes s bochníčkem chleba.⁶²

7. Sloup odsouzců

Gotický sloup pocházející pravděpodobně z doby kolem roku 1500 s renesančním dříkem nalezneme ve Valdecké ulici. Dříve stával za městem při cestě k popravišti na vrchu Šibeňáku.⁶³

8. Socha sv. Jana Nepomuckého

Odlitek sochy sv. Jana Nepomuckého se nachází vlevo za novým zámkem. Jde o odlitek z komárovských železáren z druhé poloviny 19. století.⁶⁴ Socha dříve stávala na rozcestí severozápadně

⁶² Památkový katalog. [cit. 2017-22-10] URL:

<http://pamatkovykatalog.cz/?element=14524752&sequence=7&mode=fulltext®ion%5B0%5D=Středočeský+kraj&county%5B0%5D=Beroun&municipality%5B0%5D=Hořovice&municipalityPart%5B0%5D=Hořovice&order=relevance%3Adesc&action=element&presenter=ElementsResults>

⁶³ PANENKA, Jan. *Hořovice a okolí*. Jindřichov, 1980, s. 20.

⁶⁴ Tamtéž.

od zámku, avšak dnes je socha umístěna uvnitř zámku. Od 3. 5. 1958 se socha řadí mezi památkově chráněné objekty.⁶⁵

Hostomice

Hostomice leží v kotlině ohrazené Brdskými lesy přibližně 10 km východně od Hořovic. První zmínka o této obci pochází ze 14. století, kdy obec byla trhovou vsí. Pravděpodobně již v této době ve vsi existoval chrám. Hostomice se staly městem výnosem Karla VI. dne 29. 11. 1738. Město zasáhly četné požáry v letech 1684, 1778, 1779, 1830, 1836, 1837.

Dominantu obce tvoří kostel Nastolení sv. Petra v Antiochii. Jeho výstavba proběhla v roce 1743 a 1762. Krátce po dostavbě, v roce 1782, kostel poškodil požár a byla třeba jeho obnova. V roce 1855 proběhla dostavba kostelní věže, ve které se nacházely tři zvony, které však obec musela během první světové války odevzdat pro vojenské účely. Po válce se věž dočkala dvou nových zvonů, o které však přišla za druhé světové války.⁶⁶

Druhý kostel nalezneme v Bezdědicích. Původní gotický kostel Nanebevzetí Panny Marie prošel barokní přestavbou. Součást areálu kostela tvoří barokní márnice.⁶⁷

1. Kaplička (Radouš)

Prostorová kaple situovaná do středu Radouše, části obce Hostomice, je založena na obdélném půdorysu s půlkruhovým závěrem. Za štítem stojí zděná čtyřboká zvonička opatřená zvonem. Kapli završuje kopule. Stavba pochází z konce 18. století.⁶⁸

Interiér kaple zdobí dva pozoruhodné reliéfní výjevy Panny Marie a Krista. Interiér je spíše neudržovaný, jelikož kromě těchto dvou výjevů kaple obsahuje řadu dalších neurovnaných deskových obrazů. Ani exteriér kaple není příliš udržován, omítka začíná opadávat a nepůsobí reprezentativně.

2. Kříž u Radouše

Nedaleko Radouše se při cestě nachází kamenný hranolový sokl s vyobrazením klečícího anděla. Anděl pravděpodobně ukončoval patu kříže, ten se však nezachoval. Ani stav samotného anděla není zcela uspokojivý, nese značné stopy koroze.

⁶⁵ Památkový katalog. [cit. 2017-22-10] URL: <http://www.pamatkovykatalog.cz/?legalState=136439&mode=fulltext®ion%5B0%5D=Středočeský+kraj&county%5B0%5D=Beroun&municipality%5B0%5D=Hořovice&order=relevance%3Adesc&action=legalState&presenter=LegalStatesResults>

⁶⁶ Šos, Václav. Kapitoly z historie města pohledem kronikáře. In *Hostomice pod Brdy. 650 let*. Hostomice 1993.

⁶⁷ Památkový katalog. [cit. 2017-22-10] URL: <http://pamatkovykatalog.cz/?element=2141911&sequence=12651&page=507&action=element&presenter=ElementsResults>

⁶⁸ Památkový katalog. [cit. 2017-22-10] URL: <http://pamatkovykatalog.cz/?element=14656150&sequence=9&mode=fulltext®ion%5B0%5D=Středočeský+kraj&county%5B0%5D=Beroun&municipality%5B0%5D=Hostomice&order=relevance%3Adesc&action=element&presenter=ElementsResults>

3. Socha sv. Jana Nepomuckého

Sochu sv. Jana Nepomuckého, která se spolu se sloupem Panny Marie nachází na náměstí, roku 1919 zasáhly protináboženské a protimonarchistické boje: „*Na náměstí v noci stržena r. 1919 socha sv. Jana Nepomuckého a rozbita, když městu zdál se býti náklad na převezení velký. Stála tam od 11. května 1848 místo starší sochy kamenné.*“⁶⁹

Pískovcovou kopii původní zchátralé sochy vyhotovil Jan Scheibal v roce 1871. 16. 5. téhož roku došlo k jejímu vysvěcení.⁷⁰ Jde pravděpodobně o repliku barokní sochy, která stála na stejném místě. Na čtvercové podestě je umístěn masivní hranolový podstavec, který se skládá ze soklu, dříku a římské hlavice. Hlavice nese samotný sokl sochy, který vynáší masivní sochu sv. Jana Nepomuckého v poměrně statickém postoji. Světci chybí pravá ruka, o níž v roce 1921 přišel. Údajně skončila v rybníku Jadranu⁷¹. Levá spočívá na prsou. Roucho světce nese pozlacené prvky.⁷² Socha byla roku 1933 opravována.

4. Sloup se sochou Panny Marie

Na náměstí východně od presbytáře kostela Nastolení sv. Petra v Antiochii nalezneme repliku barokního mariánského sloupu z roku 1714. Původní socha byla po roce 1918 stržena.⁷³ Po obnovení mariánský sloup poškodila v roce 1921 velká vichřice.⁷⁴ Došlo k rozbití sloupu i sochy na několik částí. Oprava sochy nesla značné komplikace. Přestože místní občané uspořádali sbírku a dostali peníze od Ministerstva školství a národní osvěty, hrozilo, že místo sloupu Panny Marie bude na zachovaném podstavci postaven pomník padlým za světové války. Díky zásahu památkového úřadu se socha zachovala. Opravu sochy provedl akademický sochař Kořán ve spolupráci se sochařem Kraumanem. Při zahájení renovace se zjistilo, že došlo k ukradení hlavy sochy, proto ji sochař musel dodělat sám. Po dokončení oprav došlo ke zhotovení odlitku sochy, který zaujal své místo na náměstí. Originál našel nové místo ve farní zahradě. Obnovená socha byla 8. 6. 1924 znovu posvěcena.⁷⁵

⁶⁹ Státní okresní archiv Beroun, fond Římskokatolický farní úřad Hostomice, Farní kronika Hostomice 1875 – 1938.

⁷⁰ Státní okresní archiv Beroun, Archiv města Hostomice, Památky kostela, osady a fary v Hostomicích od roku 1875 do roku 1937.

⁷¹ Státní okresní archiv Beroun, fond Římskokatolický farní úřad Hostomice, Farní kronika Hostomice 1875 – 1938.

⁷² Památkový katalog. [cit. 2017-22-10]

URL: <http://pamatkovykatalog.cz/?element=14482545&sequence=6&mode=fulltext®ion%5B0%5D=Stredocesky+kraj&county%5B0%5D=Beroun&municipality%5B0%5D=Hostomice&order=relevance%3Adesc&action=element&presenter=ElementsResults>

⁷³ Památkový katalog. [cit. 2017-22-10] URL:

<http://pamatkovykatalog.cz/?element=14661918&sequence=11&mode=fulltext®ion%5B0%5D=Stredocesky+kraj&county%5B0%5D=Beroun&municipality%5B0%5D=Hostomice&order=relevance%3Adesc&action=element&presenter=ElementsResults>

⁷⁴ pozn. rok v památkovém katalogu se liší od roku, který uvádí Šormova publikace o mariánských sloupech. Podle Šorma byl sloup vichřicí poškozen v roce 1922.

⁷⁵ Státní okresní archiv Beroun, fond Římskokatolický farní úřad Hostomice, Farní kronika Hostomice 1875 – 1938.

Na odstupňované čtvercové podstavě stojí pískovcový pilíř členěný na sokl, dřík a římskou hlavicí. Na dříku nalezneme pamětní desku s nápisem „MATKO BOLESTNÁ / ORODUJ ZA NÁS / POSTAVENO 1714 / OBNOVENO 1924.“, která pochází pravděpodobně z toho roku. Poměrně malou sochu Panny Marie vynáší sloup s toskánskou hlavicí. Marie je zobrazená v nakročení hledíc vzhůru k nebi s mečem zabodnutým do srdce.⁷⁶

5. Výklenková kaplička

Klasicistní kaplička situovaná na rozcestí mezi obcemi Hostomice, Neumětely a Skřípel pochází z přelomu 18. a 19. století. Stavba založená na obdélném půdorysu utrpěla nevhodnými opravami. Fasáda je upravena pro pohled ze všech stran. Stěny odlehčují čtyři niky. Kapličku završuje sedlová střecha s nástavcem, jež doplňuje křížek.⁷⁷

6. Kaple sv. Antonína

Nedaleko Křikavova pramene se má podle farní kroniky Hostomic nacházet kaple sv. Antonína. Posvěcení této kaple proběhlo 11. 6. 1933.⁷⁸ Bohužel se kapli nepodařilo dohledat.

7. Kříž

Farní kronika Hostomic uvádí údaj o kříži na křižovatce polních cest od Bezdědic do Skříple a Hostomic směrem na Neumětely, který byl postaven roku 1936. Za výstavbou kříže stojí Václav Albertýn.⁷⁹ Kříž se mi však nepodařilo dohledat, tudíž předpokládám, že dnes neexistuje.

8. Dřevěný kříž za kostelem

Dřevěný misijní kříž z roku 1879 stojí zvenčí u apsidy kostela Nastolení sv. Petra v Antiochii. Kříž býval od roku 1932 opatřen malbou Krista: „*Dal jsem malíři p. Pazderníkovi v Hořovicích vymalovati 3 obrazy Krista na plechu za 450 Kč, jeden jsem zavěsil na nový misijní kříž za kostelem, druhý na kříž k Bezdědicům a třetí na kříž u cihelny.*“⁸⁰ V roce 1976 tento kříž spadl a byla třeba jeho oprava. Nový kříž zhotovil Jan Jech ve spolupráci s Františkem Halaskou a Josefem Frajerem.⁸¹

⁷⁶ Památkový katalog. [cit. 2017-22-10] URL:

<http://pamatkovykatalog.cz/?element=14661918&sequence=11&mode=fulltext®ion%5B0%5D=Středočeský+kraj&county%5B0%5D=Beroun&municipality%5B0%5D=Hostomice&order=relevance%3Adesc&action=element&presenter=ElementsResults>

⁷⁷ Památkový katalog. [cit. 2017-22-10] URL:

<http://pamatkovykatalog.cz/?element=14663035&sequence=12&mode=fulltext®ion%5B0%5D=Středočeský+kraj&county%5B0%5D=Beroun&municipality%5B0%5D=Hostomice&order=relevance%3Adesc&action=element&presenter=ElementsResults>

⁷⁸ Státní okresní archiv Beroun, fond Římskokatolický farní úřad Hostomice, Farní kronika Hostomice 1875 – 1938.

⁷⁹ Tamtéž.

⁸⁰ Státní okresní archiv Beroun, fond Římskokatolický farní úřad Hostomice, Farní kronika Hostomice 1875 – 1938, s. 69.

⁸¹ Tamtéž.

9. Kříž Bezdědice

Na návsi v Bezdědicích se nám naskytne pohled na monumentální krucifix osazený do hranolového kamenného soklu, který stojí na dvoustupňovém vysokém kamenném základu. Jde o zdobný typ krucifixu se stříbřenými ornamentálními prvky a stříbřeným tělem Krista. Ramena kříže mají liliovité zakončení. Patu zakončuje pomyslný chrám.

Vertikální rameno je ve spodní části přelomeno a zhruba deseticentimetrová část chybí. Na kamenném soklu pravděpodobně bývala nápisová destička, ta se však nezachovala. Celý objekt podléhá korozi.

10. Kříž u kostela v Bezdědicích

V Bezdědicích u kostela Nanebevzetí Panny Marie nalezneme litinový kříž osazený do nízkého hranolového soklu. Kříž nese stříbřené tělo Krista, nad kterým se nachází drobný nápis INRI. Krucifix není opatřen žádným výrazným zdobením. Ramena kříže mají křížové zakončení. Na těle Krista je patrná počáteční koroze.

11. Kříž u silnice jihovýchodně od Bezdědic

Jihovýchodně od Bezdědic se při silnici směrem do Hostomic nachází litinový kříž na nízkém základovém kameni. Ramena krucifixu mají stříbřené květinové zakončení. Kříž nese stříbřené tělo Krista.

12. Kříž u silnice západně od Hostomic

Cesta z Bezdědic do Hostomic skrývá další litinový kříž. Tento kříž je osazený do vyššího kamenného hranolového soklu, který doplňuje rytý nápis, ten však dnes není čitelný. Stříbřené tělo Krista nese mírné stopy rzi. Patu ukončuje stříbřená postava světce, nad kterou se nachází ještě stříbřený anděl s rozpjatými křídly.

13. Kříž u silnice západně od Hostomic

Těsně před Hostomicemi je umístěn drobný kamenný kříž. Podstavec doplňuje žulová deska, nad kterou nalezneme kruhový reliéfní motiv s hlavou Krista. Kříž se daří udržovat ve velmi dobrém stavu.

Tento kříž nechal na svůj náklad vytesat spolumajitel pivovaru Antonín Krubner. K posvěcení došlo 15. srpna 1924.⁸²

14. Boží muka u hřbitova Hostomice

V blízkosti Hostomického hřbitova stojí kamenná boží muka. Kaplicová hlavice spočívá na hranolovém dřívku. Kaplici doplňuje vyobrazení sv. Václava a letopočet 1934, který odkazuje na rok vzniku. Boží muka nesou poškozený nápis: „KAPLIČKA ...“. Kolem kruhové destičky s vyobrazením

⁸² Státní okresní archiv Beroun, fond Římskokatolický farní úřad Hostomice, Farní kronika Hostomice 1875 – 1938, s. 56.

sv. Václava najdeme ještě druhý nápis: „SVATÝ VÁCLAVE VÉVODO ČESKÉ ZEMĚ NEDEJ ZANIKNOUTI NÁM NI BUDOUCÍM!“

Hředle

Hředle se nachází zhruba 13 km od okresního města Beroun. První písemná zmínka pochází z roku 1336, kdy Hředle náležely nedalekému Žebráku, později obec spadala pod točnické panství. Ve 14. století Hředle patřily pod feudální správu pánů z Valdeka. Posledními známými držiteli panství byli Colloredo-Mansfeldové, kteří panství vlastnili od roku 1879.⁸³

1. Kaple s křížem

Na návsi nedaleko Stroupínského potoka se nachází kaple s křížem. Kaple zasvěcená sv. Hubertovi byla vystavena v roce 2000. „*Jedná se kapličku výklenkovitého typu zdobenou římsou a malým štítem. Ve výklenku se nachází obraz sv. Huberta a ve spodní části tryská malý pramínek do korýtky, které je u paty křížku. Kapličku postavil podle návrhu architekta Kryla místní zedník Šíma. Obraz sv. Huberta namalovala malířka Eva Kramarzová z Prahy. Slavnostní svěcení a vlastně i odhalení se konalo 7. října 2001. Kaplička byla posvěcena společně s dřevěným křížem římsokatolickým knězem Zbygnievem Ponichterou ze zdické farnosti a za účasti přibližně stovky lidí.*“⁸⁴

Dřevěný kříž se nachází severo-východně od kaple. Nese malovaný korpus Krista a malovanou destičku s nápisem INRI. Kříž byl posvěcen 11. 5. 1806.⁸⁵

2. Kříž

Na tzv. ruském hřbitově se nachází litinový kříž, který nahradil původní dřevěný: „*Ve 20. letech 20. století zde stával vysoký dřevěný kříž. Někteří pamětníci tvrdí, že na něm byl zavěšen i obraz Krista. Nyní se ovšem na tomto místě nachází litinový křížek. Ten je postaven na kamenném podstavci, patu zdobí pozlacená Madonka, která stojí v pomyslném stavení, snad chrámu. Tělo Kristovo je také pozlacené a nad ním je upevněn nápis INRI. Křížek se nachází na místě původního hřbitova. Pohřbívali se tu hředelští chudí obyvatelé, kteří zemřeli nejčastěji v důsledku nakažlivých chorob. V době napoleonských válek po bitvě u Lipska v roce 1813 tudy táhli ruští a francouzští vojáci. Rusové byli postiženi úplavicí a ve Hředlích byli tři z nich pohřbeni. Proto se dodnes hřbitov označuje přívlastkem ruský. Hřbitov byl užíván až do roku 1880.*“⁸⁶

Celý kříž podléhá korozi, zejména na růžovitém zakončení ramen kříže a na korpusu Krista. Opravu by zasloužil i kamenný sokl, který kříž nese.

⁸³ BLACKÝ, Antonín. *Hředle*. Praha a Hředle, 1999.

URL:<http://www.obechredle.cz/index.php?nid=596&lid=cs&oid=16498>

⁸⁴ VOKÁČOVÁ., Petra. *Sakrální památky v mikroregionu Točnick – Bzová – Březová – Hředle*. Praha, 2010. Diplomová práce (Mgr.) Univerzita Karlova. Pedagogická fakulta. Katedra dějin a didaktiky dějepisu.

⁸⁵ Tamtéž, s. 91.

⁸⁶ Tamtéž, s. 87.

3. Kříž u mlýna

Na první pohled nově opravený litinový kříž situovaný do blízkosti Stroupínského mlýna je osazen do nízkého kamenného soklu. Bohatě zdobený kříž nese postříbřené tělo Krista a nápis INRI umístěný v křížení. Ramena mají postříbřené růžencovité zakončení. Pata kříže zobrazuje postříbřenou postavu Panny Marie umístěnou v pomyslné bráně z růžových květů.

Hvozdec

Zhruba tři kilometry od Hořovic se nachází obec Hvozdec. Obec se skládá ze dvou katastrálních území, z části Hvozdec a části Mrtník. První písemná zmínka o obci pochází z roku 1543.

Dominantu Mrtníku tvoří kostel Narození Panny Marie. Gotický kostel obklopuje hřbitovní areál, který skrývá výklenkovou kapličku.⁸⁷

1. Kaple s křížem

Kapli zasvěcenou Panně Marii nalezneme na návsi nedaleko rybníku. Zděná stavba je založená na čtvercovém půdorysu. Završuje ji valbová střecha s hranolovou zvonící, jejíž vrch nese litinový křížek. Vstup kaple je orientován na západ.

Na jižní straně kaple se nachází litinový kříž osazený do kamenného soklu. Jde o střídmě zdobený kříž se stříbřeným tělem Krista, nápisem INRI a destičkou, na které však nenajdeme nápis oslavující Krista, ale korozi. Celkový stav kříže nenaplnuje očekávání. Stříbřené tělo Krista je značně zašlé.

Objekt pravděpodobně vznikl až po roce 1839, jelikož mapy stabilního katastru zobrazují boží muka.

2. Kříž

Před Mrtníkem, nedaleko místního hřbitova, nalezneme opravený dřevěný kříž s litinovým tělem Krista stříbrné barvy a malou destičkou s nápisem INRI. Ramena kříže mají jetelové zakončení.

Kříž v této lokalitě dokládají mapy stabilního katastru, které zachycují situaci z roku 1839. Současný kříž pravděpodobně nebude původní, jelikož je na první pohled patrné, že se jedná o novější realizaci.

3. Výklenková kaple

Hřbitov v Mrtníku skrývá výklenkovou kapličku založenou na obdélném půdorysu. Nese dvě niky, ve kterých jsou umístěny dvě litinové plastiky. První plastika představuje litinový kříž pocházející z roku 1825, za jejíž výrobou stojí Komárovské slévárny. Pravděpodobně jde o jeden z nejstarších

⁸⁷ Památkový katalog [cit. 2018-16-01] URL: <http://pamatkovykatalog.cz/?element=2155848&action=element&presenter=ElementsResults>

litinových monumentálních křížů v Čechách.⁸⁸ Na druhé straně kaple v nice nalezneme litinovou sochu sv. Jana Nepomuckého. Typologicky odpovídá barokní podobě sochy Jana Nepomuckého na Karlově mostu. Stejně jako kříž pochází realizace sv. Jana z Komárovských sléváren.⁸⁹

4. Kříž

Naproti hřbitovu severozápadně od kostela Narození Panny Marie je umístěn litinový krucifix pocházející z komárovských železáren. Pamětní deska umístěna na nízkém soklu datuje tento kříž s jetelovým zakončením ramen do roku 1873. Deska nese nápis: „KŘÍŽ TENTO/BYL DAROWAN/OD SPOLECNOSTI/ SLEWACSKÉ/Z /KOMAROWA/1873“.⁹⁰

5. Boží muka

V části obce Mrtník se nachází památkově chráněná boží muka. Jde o kamenickou práci z barokního období, z roku 1703. Pískovcová boží muka skládající se ze čtyř částí nalezneme severovýchodně od kostela Narození Panny Marie. Čtyřhranná kaplice s výklenkem spočívá na vysokém pilíři s datací, který vynáší nízký hranolový sokl na kamenném podstavci.⁹¹

Chlustina

Nedaleko od Hořovic se nachází obec Chlustina, o níž máme první písemné zmínky již z roku 1170. V době feudalismu patřila tato obec karlštejskému panství, čemuž nasvědčuje fakt, že obec náležela k praskoleské farnosti, která od vlády Karla IV. spadala pod karlštejskou správu.⁹²

1. Kříž

Krucifix před obcí donedávna chátral. Kříž rozlomený do několika částí byl velice zrezlý, chyběl mu vrchní díl svislého ramene, Kristovi chyběla ruka a kříž byl rozlomen do několika částí. Rekonstrukce se ujal pan Hobza, který ze svých nákladů obnovuje kříže a osazuje je na místa zaniklých křížů. Oprava chlustinského krucifixu patří podle jeho vyjádření zatím mezi nejnáročnější práce, které provedl. Po vyjmutí kříže z podstavce a rozebrání jednotlivých částí proběhlo odstranění starých nátěrů, koroze a nečistoty. Dále bylo třeba svařit korpus a doplnit chybějící části kříže i těla. Po svaření jednotlivých částí byl kříž několikrát natřen a tělo postříbeno. Rekonstrukcí prošel i kamenný podstavec, ve kterém byl kříž osazen. Osazení rekonstruovaného kříže proběhlo 21. 10. 2017.

⁸⁸ BĚLAVÁ, Jana-LANG, Martin. *Hřbitove, hřbitove, zahrado železná*. Hostivice, 2013, s. 41.

⁸⁹ Tamtéž, s. 42.

⁹⁰ Památkový katalog. [cit. 2017-22-10] URL:

<http://pamatkovykatalog.cz/?element=14657815&sequence=3&mode=fulltext®ion%5B0%5D=Středočeský+kraj&county%5B0%5D=Beroun&municipality%5B0%5D=Hvozdec&order=relevance%3Adesc&action=element&presenter=ElementsResults>

⁹¹ Památkový katalog. [cit. 2017-22-10] URL:

<http://pamatkovykatalog.cz/?element=14654399&sequence=2&mode=fulltext®ion%5B0%5D=Středočeský+kraj&county%5B0%5D=Beroun&municipality%5B0%5D=Hvozdec&order=relevance%3Adesc&action=element&presenter=ElementsResults>

⁹² Obec Chlustina [cit. 2018-22-01] URL:<http://www.chlustina.info/informace-o-obci/historie/>

2. Kaple s křížem

Kaple pocházející z roku 1788, jak udává letopočet nad vstupními dveřmi, tvoří dnes součást požární zbrojnice, přestože dříve zde stála samostatně. Kaple se dnes využívá pouze ke zvonění v případě, že někdo zemře. Poslední větší úpravu provedli požárníci v roce 1986.

Před kaplí se nachází litinový kříž. Opraven byl roku 1975 panem Baumanem, ten kříž přesunul přibližně 10 m blíže ke kapli.⁹³ Kříž pochází z roku 1935 jak uvádí kamenný sokl, do kterého je litinový kříž osazen. Patu kříže zakončuje stříbřená postava anděla, nad kterou spočívá nápisová tabulka, avšak bez nápisu. Ramena kříže zakončuje vzdušný ornamentální motiv.

Jivina

O založení obce Jivina nemáme zachované žádné záznamy. Nejstarší zmínky z počátku 14. století se pojí se jmény pánů z Házmburka na Valdece. Do roku 1513 byla obec v držbě Kunata Pešíka z Komárova. Později se část obce připojila k Točniku. Právě s Točnikiem se Jivina dostala do vlastnictví pánů z Lobkovic.⁹⁴

1. Kaple s křížem

Stroze zdobená kaple založená na čtvercovém půdorysu je situována do horní části návsi. Kapli zakončuje zvonice, na jejímž konci najdeme drobný křížek. Zvon se ve zvonici ale od roku 1942 nenachází, jelikož byl odvezen za druhé světové války.⁹⁵ Na dřevěných vstupních dveřích do kaple se nachází malý dřevěný křížek s litinovou pozlacenou soškou Krista.

Před vstupní částí do kaple, na západní straně, nalezneme litinový kříž osazený do kamenného soklu. Patu zdobí postava Panny Marie v pomyslném chrámu. Nad ní se nachází nápisová destička bez nápisu. Kříž nedoplňují žádné zlacené ani stříbřené prvky.

Existenci kaple a kříže dokládají pouze mapy stabilního katastru z roku 1839. Objekty tedy vznikly v době před vyhotovením map.

Komárov

Zhruba 4 km jihozápadně od Hořovic leží městys Komárov. Nejstarší zpráva o této lokalitě pochází z roku 1263. Historie obce téměř od počátku její existence souvisí s metalurgií. Právě v důsledku rozvoje zpracování kovů⁹⁶ se rozvíjela i obec samotná. Největší růst Komárov zaznamenal

⁹³ Obec Chlustina. [cit. 2017-22-10] URL: <http://www.chlustina.info/informace-o-obci/pamatky/>

⁹⁴ Obec Jivina. [cit. 2018-16-01] URL: <http://www.jivina-be.cz/obec/o-obci/>

⁹⁵ Státní okresní archiv Beroun, archiv města Jivina, kronika obce 1919 – 1949.

⁹⁶ Počátek těžby rudy na tomto území sahá až do 15. století, kdy nejvýznamnějším těžebním místem byla Jedová hora. KUČA. *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. s. 51.

v 2. polovině a konci 18. století, kdy zde vznikly nové železářny. Obec již roku 1917 získala statut městečka.⁹⁷

1. Kaple s křížem

Kříž spolu s kaplí nalezneme na návsi v centru obce při silnici směrem na Olešnou a Zaječov. Kaple založená na čtvercovém půdorysu je orientována vstupem na západ.⁹⁸ Jde o velmi dobře udržovanou stavbu s jednoduše řešenou žlutou fasádou s bílými nárožími. Kapli završuje stanová střecha s věžičkou. Tu ukončuje střecha jehlancová s drobným patriarchálním křížem.

Těsně před kaplí se nachází litinový kříž osazený v kamenném podstavci. V patě krucifixu se nachází postava Panny Marie. Nad ní se vyskytuje destička s nápisem: „Kříž tento darován od KROUŽKU MLÁDENCŮ A DÍVEK Komárovských r. 1899.“ Nad tabulkou spatříme samotné tělo Krista s nápisem INRI.

2. Kříž

Na Sokolské ulici se nachází velký litinový krucifix. Jde o velice strohé, avšak precizní provedení ukřižování Krista. Ramena kříže mají jetelové zakončení. Krucifix nenesé žádné zlatené ani stříbřené prvky. V patě kříže nalezneme letopočet 24. 4. 1879, které odkazuje na dobu vzniku.

3. Boží muka

Kamenná boží muka nacházející se na soukromém pozemku blízko křižovatky dvou hlavních ulic Zaječovská a Sokolovická byla postavena u příležitosti devítisetletého výročí mučednické smrti sv. Vojtěcha v 4. července 1897. Litinovou sošku světce daroval společnosti místních slévačů kníže Vilém z Hanavy.⁹⁹ Pod reliéfním zobrazením světce je umístěna litinová destička s nápisem, o kousek níže ještě menší destička s nápisem „18WH97“, která odkazuje na rok posvěcení a donátora.

Kotopeky

Obec leží zhruba 3 km severovýchodně od Hořovic. Skládá se ze dvou částí: Kotopeky a Tihava. První písemná zmínka pochází z roku 1320. Historie Kotopek a Tihavy je od počátku jejich existence úzce propojena. Již ve 2. polovině 15. století náležely Kotopeky spolu s Tihavou Zdeňku z Koněprus. Koncem 15. století obě obce přešly do vlastnictví Jana Litvína z Říčan. V 16. století se obě obce staly

⁹⁷ KUČA. *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*, s. 51-52.

⁹⁸ Památkový katalog [cit. 2018-16-01] URL:

<http://pamatkovykatalog.cz/?element=2149149&sequence=1&mode=fulltext®ion%5B0%5D=Stredočeský+kraj&county%5B0%5D=Beroun&municipality%5B0%5D=Komárov&order=relevance%3Adesc&action=element&presenter=ElementsResults>

⁹⁹ Státní okresní archiv Beroun, Archiv města Komárov, Kronika Komárov, kniha 1, s. 95.

součástí hořovického panství. Tihava se v 19. století na krátkou dobu osamostatnila, nicméně od roku 1990 Kotopeky a Tihava tvoří jedno samosprávné území s názvem Kotopeky.¹⁰⁰

1. Kaple sv. Václava

Kaple ve středu obce založená na obdélném půdorysu má mělkou obdélnou předsíň a téměř nepatrný mělký půlkruhový závěr. V čele lodi je umístěna úzká zvonice s litinovým zvonem. Kapli z bočních stěn prosvětlují dvě sdružená okna s obloukovým zakončením. Fasáda kaple je řešená poměrně netradičním způsobem, tedy užitím rustikálního zdiva v kombinaci s červeným nárožím, červenou zvonící a lemováním oken. Stříška předsíně nese litinový krucifix. Nad vchodovými dveřmi se nachází destička s nápisem: „HONORI IESU CRUCIFIX/ POSUIT/ W: Eq.cte.R:/ Anno 1823“.

Dne 23.9. 2017 došlo ke znovu vysvěcení kaple po rekonstrukci.¹⁰¹

2. Kříž

Na kraji Kotopek směrem na Tlustice se nachází téměř nepatrný litinový kříž vystavěný na kamenném hranolovém soklu, který stojí na vyvýšeném základovém kameni. Kříž nese litinové tělo Krista, nad kterým je nápis INRI. Litina není doplněna o zlacení ani stříbření. Patu i zakončení ramen kříže zdobí motiv břečťanového listu.

Kříž lze datovat pouze orientačně na základě map stabilního katastru, které dokládají existenci kříže v této lokalitě. Můžeme ale pouze spekulovat, zda se jedná o tentýž kříž či nikoliv.

3. Kaple sv. Jana Nepomuckého

V Tihavě, části Kotopek, nalezneme barokní kapli z 18. století, která je pozoruhodně situována na ostrůvku ve středu rybníčku. Přímo ke kapli vede úzký mostek. Ostrůvek bývá považován za pozůstatek středověkého tvrziště. Kaple spolu s tvrzištěm spadají pod památkovou ochranu.¹⁰² Kapli založenou na čtvercovém půdorysu završuje jehlancová střecha s cibulovou zvonící. Průčelí zdobí dva pilastry.

Lážovice

Obec Lážovice se nachází přibližně 14 km severovýchodně od Hořovic. Součástí obce tvoří nedaleká vesnice Nové Dvory. První písemná zmínka o obci Lážovice pochází z roku 1233. Lážovice byly dlouhou dobu spojeny s Všeradicemi, později s Osovem. Od roku 1804 se novým majitelem

¹⁰⁰ Obec Kotopeky [cit. 2017-16-12] URL: <https://www.obec-kotopeky.cz/historie>

¹⁰¹ Obec Kotopeky [cit. 2017-16-12] URL: <https://www.obec-kotopeky.cz/aktuality/vysveceni-kaple-sv-vaclava-256245?rightColumn-dataAggregatorCalendar-4588143-date=201801>

¹⁰² Památkový katalog [cit. 2017-16-12] URL:

<http://pamatkovykatalog.cz/?element=14774245&sequence=3&mode=fulltext®ion%5B0%5D=Stredočeský+kraj&county%5B0%5D=Beroun&municipality%5B0%5D=Kotopeky&order=relevance%3Adesc&action=element&presenter=ElementsResults>

Lážovic a Nových Dvorů stal František ze Schlindenbuchu. Dále majetek přešel na Václava Ubelliho ze Siegburgu. Roku 1818 se novým majitelem stal Josef hrabě Vratislav z Mitrovic. Právě jeho dcera, provdaná za knížete Karla Schwarzenberga, panství roku 1840 zdědila. Schwarzenbergové panství vlastnili až do roku 1924. Téměř celý katastr zasahuje do Krajině památkové zóny Osovsko.¹⁰³

1. Kaple Lážovice

Památkově chráněná kaple se nachází ve středu obce. Bývá uváděna jako příklad tzv. lidového baroka v pozdním období. Zděnou kapli obdélného půdorysu doplňuje ozdobný štít. Stavbu završuje valbová střecha se zděnou zvonící obdélného půdorysu. Zvonice zakončuje kovaný dvouramenný kříž.¹⁰⁴

2. Kaple Nové Dvory

Kaple ve středu obce je vystavěna na čtvercovém půdorysu. Pochází ze 2. poloviny 19. století.¹⁰⁵ Kapli v horní části ukončuje sedlová střecha s výrazným trojúhelníkovým štítem, který nese znak křížovníků s červenou hvězdou. Střecha nese hranolovou zvoničku doplněnou o kříž. Nároží kaple má podobu dvou pilastrů.

3. Kříž Nové Dvory

Na rozcestí silnic vedoucích do Osova a Lážovic nalezneme litinový kříž na kamenném podstavci. Kříž opatřen litinovým zlaceným tělem Krista, nad kterým se nachází drobný nápis INRI, doplňuje oválná nápisová destička se zlatým nápisem: „Pochválen Buď Pán Ježíš Kristus“.

4. Kříž Lážovice

V podélné vedlejší ulici vedoucí do Osova se nachází nově opravený litinový kříž na kamenném podstavci. Kříž nese zlacené litinové tělo Krista, pod kterým je umístěna obdélná nápisová destička zdobená zlacenými prvky. Destička obsahuje nápis: „PANE,/ ZŮSTAŇ/ S NÁMI“. Nad Kristem nalezneme drobný nápis INRI. Patu a ramena kříže zdobí zlacené listy břečťanu. Kamenný sokl doplňuje letopočet 1934, lze tedy předpokládat, že kříž pochází z toho roku.

Libomyšl

Libomyšl leží zhruba 2 km od Lochovic. První písemná zmínka, ze které se dozvídáme, že obec Libomyšl vlastnil Oldřich z Libomyšle, pochází z roku 1370. Roku 1427 se Libomyšl dostala

¹⁰³ Lážovice [cit. 2017-16-12] URL: <http://www.lazovice.cz/z-nbsp-historie-obce/ds-50/p1=52>

¹⁰⁴ Památkový katalog: [cit. 2017-16-12] URL:

<http://pamatkovykatalog.cz/?element=14656045&sequence=3&mode=fulltext®ion%5B0%5D=Středočeský+kraj&county%5B0%5D=Beroun&municipality%5B0%5D=Lážovice&order=relevance%3Adesc&action=element&presenter=ElementsResults>

¹⁰⁵ Lážovice [cit. 2017-16-12] URL: <http://www.lazovice.cz/o-obci/ds-50>

do majetku Habarta z Vraného. Roku 1549 Oldřich z Prostiboře koupil Libomyšl a připojil ji ke svému předešlému panství, k Lochovicím.¹⁰⁶

1. Kaple s křížem

Kaple se zvoničkou pochází pravděpodobně z konce 18. století, avšak kříž až z roku 1907. Oba objekty se nacházejí ve středu obce, před obecním úřadem. Čtvercová kaple završená stanovou střechou se zvoničkou je svým průčelím orientovaná k jihu. Kousek před kaplí stojí kříž osazený v pískovcovém podstavci. Oba objekty nalezneme ve Státním seznamu kulturních památek.¹⁰⁷

Kříž osazený do hranolového podstavce stojí na vysokém trojstupňovém kamenném základovém kameni.

2. Kaple

Nedaleko od výše zmiňované kaple se nachází další kaplička. Tato výklenková kaple je vystavěná na obdélném půdorysu. Završuje ji sedlová střecha s výrazným čelním štítem. Bílou fasádu kaple doplňuje žluté nároží.

Kaple s velkou pravděpodobností vznikla až po roce 1839, jelikož mapy stabilního katastru ji nevyobrazují.

Lochovice

Lochovice se nachází přibližně 7 km východně od Hořovic. Celá obec se skládá z částí Lochovice, Obora, Netolice a Kočvary.

Nejstarší písemná zmínka o obci pochází z roku 1318, kdy byly Lochovice majetkem Viléma Zajíce z Valdeka. Mezi další důležité majitele Lochovic řadíme vladky ze Svinaře, kteří území vlastnili zhruba 100 let. Roku 1534 Lochovice darem získal Oldřich z Prostiboře. Ten k Lochovicím zakoupil i statek Libomyšl a později Neumětely. O pár let později majetek přešel na nového vlastníka Mikuláše Valtera z Valtrsperku (císařský rada od roku 1564). Mikulášovým přičiněním se Lochovice staly roku 1574 městem. Od Mikulášovi smrti do roku 1754 patřily Lochovice rodu Mitroviců. Po roce 1754 přešlo panství do majetku Václava Kazimíra hraběte Netolického z Eisenbergu. Roku 1850 se Lochovice osamostatnily.¹⁰⁸

¹⁰⁶SLÁDEK, František. *Z kronik a pamětí kraje Horymírova*. Lochovice, 2005, s. 40-49. a SLÁDEK, František. *Lochovice, z historie podbrdského městečka*. Lochovice, 1998.

¹⁰⁷ Památkový katalog [cit. 2017-16-12] URL:

<http://pamatkovykatalog.cz/?element=2154170&sequence=1&mode=fulltext®ion%5B0%5D=Středočeský+kraj&county%5B0%5D=Beroun&municipality%5B0%5D=Libomyšl&municipalityPart%5B0%5D=Libomyšl&order=relevance%3Adesc&action=element&presenter=ElementsResults>

¹⁰⁸ SLÁDEK, František. *Z kronik a pamětí kraje Horymírova*. Lochovice, 2005, s. 12-40.

Lochovice ve svém jádru skrývají kostel sv. Ondřeje, původně nesl zasvěcení sv. Stanislavovi. Výstavba původního kostela proběhla v gotickém období. Objekt poškodily boje v průběhu třicetileté války, po které došlo ke znovu vybudování kostela. Nový kostel zasvěcený již sv. Ondřejovi vznikl v roce 1654. Jižně od presbytáře kostela nalezneme sloup se sochou Panny Marie.¹⁰⁹

1. Sloup Panny Marie

Barokní mariánský sloup z roku 1687 umístěný vedle kostela sv. Ondřeje pochází pravděpodobně z dílen místních umělců, přesto práce dosahuje vysoké kvality. Sloup vynášející Pannu Marii stojí na hranolovém soklu, který spočívá na stupňovité podestě. Čelní strana nese nápis: „ANNO/1687/MENSEI 17: MARZ“. Na sloupu nalezneme ještě zbytky původní polychromie. Tělo Marie je lehce šroubovitě vytočené, její levá ruka své místo nalézá na hrudi, pravá přidrží plášť. Hlavu má lehce skloněnou s pohledem směřujícím k nebi. Postavu Marie dotváří pozlacená svatozář.¹¹⁰

2. Sloup se sv. Františkem Xaverským

Pískovcová socha sv. Františka Xaverského stojí před východním průčelím fary. Na hranolovém soklu stojí dřík završený výraznou profilovanou římsou, na které se nachází samotný sokl sochy. Světec stojí ve statickém póze s nakročenou levou nohou. Na sobě má poměrně realisticky ztvárněné roucho. Světec ve své pravé ruce drží kříž, jeho levá ruka leží na hlavě Inda, který klečí po jeho levé straně. Sokl nese druhotně umístěný nápis: „SV. FRANTIŠKU, ORODUJ ZA NÁS!“¹¹¹

3. Socha sv. Jana Nepomuckého

Socha situovaná na ostrůvku severozápadně od zámku pochází z 19. století. Podstavec se skládá ze soklu a dříku, který zakončuje římsa. Na čelní straně dříku nalezneme nápis: „S/JOANES/NEPOM“. Světec stojí ve velice statickém postoji, mírně nakročeném směrem doprava. Sv. Jan Nepomucký oděný do tradičního roucha ve své ruce svírá krucifix. Světcovu hlavu doplňuje kovová svatozář. Socha je chráněnou památkou.¹¹²

¹⁰⁹ Památkový katalog [cit. 2018-20-01] URL:

<http://pamatkovykatalog.cz/?element=14669235&sequence=10&mode=fulltext®ion%5B0%5D=Stredočeský+kraj&county%5B0%5D=Beroun&municipality%5B0%5D=Lochovice&order=relevance%3Adesc&action=element&presenter=ElementsResults>

¹¹⁰ Památkový katalog [cit. 2018-20-01] URL:

<http://pamatkovykatalog.cz/?element=14669521&sequence=11&mode=fulltext®ion%5B0%5D=Stredočeský+kraj&county%5B0%5D=Beroun&municipality%5B0%5D=Lochovice&order=relevance%3Adesc&action=element&presenter=ElementsResults>

¹¹¹ Památkový katalog [cit. 2018-20-01] URL:

<http://pamatkovykatalog.cz/?element=14482296&sequence=5&mode=fulltext®ion%5B0%5D=Stredočeský+kraj&county%5B0%5D=Beroun&municipality%5B0%5D=Lochovice&order=relevance%3Adesc&action=element&presenter=ElementsResults>

¹¹² Památkový katalog [cit. 2018-20-01] URL:

<http://pamatkovykatalog.cz/?element=14524724&sequence=6&mode=fulltext®ion%5B0%5D=Stredočeský+kraj&county%5B0%5D=Beroun&municipality%5B0%5D=Lochovice&order=relevance%3Adesc&action=element&presenter=ElementsResults>

4. Kaple Netolice

Výklenková kaple se nachází na hlavní cestě vedoucí z Lochovic do Praskoles. Jelikož stojí v mírném svahu, vedou k ní tři nízké schůdky. Kapličku na obdélném půdorysu završuje sedlová střecha. V trojúhelníkovém štítu najdeme letopočet 1880, který odkazuje na rok vzniku. V zamřížovaném výklenku s obloukovým zakončením nalezneme litinový kříž na kamenném soklu. Tento kříž s ornamentálním zakončením ramen nese tělo Krista, které doplňují paprsky svatozáře. Pod Kristovým tělem je vyhrazen prostor pro nápisovou destičku, kterou lemuje rostlinný motiv. Tato destička nenese žádný nápis. Kaple sama o sobě vykazuje dobrý stav, avšak krucifix ve výklenku nikoliv. Výrazně změnil barevnost, kamenný sokl od spodní části postupně ztrácí původní barvu.

5. Zvonice s křížem Netolice

Drobná zvonice z poloviny 19. století má ještě hrázděnou konstrukci, která již v této době byla naprosto mimořádná.¹¹³ Stavbu završuje sedlová střecha nesoucí dřevěnou hranolovou zvoničku. Objekt prošel řadou úprav, několikrát proběhla úprava střechy a umístění zvonu.¹¹⁴

Před zvonicí se nachází litinový kříž osazený do mohutného kamenného soklu. Ramena kříže s jetelovým zakončením doplňují stříbrné aplikace. Stříbrnou barvu nese i tělo Krista, pod kterým nalezneme nápisovou destičku s nápisem: „Chvála/ Kristu“. V patě kříže se objevuje postava sv. Máří Magdaleny nesoucí kříž v pravé ruce a v levé držící kalich.

Neumětely

Neumětely leží 10 km východně od Hořovic. Nejstarší dějiny osady se pojí s pověstí o Horymírovi, jehož hrob se zachoval nedaleko místního kostela. První známí majitelé osady byli páni z Neumětel. Roku 1570 se Neumětely staly součástí panství Lochovice, spolu s kterými následně příslušely rodu Mitroviců. V 18. století se Neumětely od Lochovic oddělily a roku 1763 se Neumětely dostaly do vlastnictví Kouniců, v jejich držbě zůstaly až do roku 1824.¹¹⁵

Dominantu obce tvoří kostel sv. Petra a Pavla. Jedná se o původně gotický kostel, který prošel v roce 1887 barokní přestavbou. Nedaleko kostela stojí dřevěná zvonice.¹¹⁶

¹¹³ Památkový katalog [cit. 2018-20-01] URL:

<http://pamatkovykatalog.cz/?element=10982898&sequence=3&mode=fulltext®ion%5B0%5D=Stredočeský+kraj&county%5B0%5D=Beroun&municipality%5B0%5D=Lochovice&order=relevance%3Adesc&action=element&presenter=ElementsResults>

¹¹⁴ SLÁDEK, František. *Lochovice. Z historie podbrdského městečka*. Lochovice, 1998, s. 29.

¹¹⁵ SLÁDEK, František. *Z kronik a pamětí kraje Horymírova*. Lochovice, 2005, s. 49-53.

¹¹⁶ Památkový katalog [cit. 2018-20-01] URL:

<http://pamatkovykatalog.cz/?element=2144407&sequence=1&mode=fulltext®ion%5B0%5D=Stredočeský+kraj&county%5B0%5D=Beroun&municipality%5B0%5D=Neumětely&municipalityPart%5B0%5D=Neumětely&order=relevance%3Adesc&action=element&presenter=ElementsResults>

1. Dřevěná zvonice

Nedaleko kostela sv. Petra a Pavla před hřbitovní zdí najdeme dřevěnou nízkou zvonici s mansardovou střechou.¹¹⁷ Tato celodřevěná zvonice založená na čtvercovém půdorysu pochází z doby, kdy Neumětely patřily Kounicům, tedy z let 1763 – 1824. Do zvonice vedou dva schody tvořené balvanem. Dřevěná konstrukce uvnitř zvonice nese jediný zvon s nápisem: „G.W.Z.M ANNO 1637. S. PETERUS.“ Okraj zvonu doplňuje ještě jeden nápis: „ANTONI. ARNOLD. G.“, který zřejmě odkazuje na jméno autora. Zvonice mívala ještě další tři zvony, ty ale byly v roce 1916 využity pro válečné účely. Zvon s vratislavským erbem pocházel z roku 1654, další zvon z roku 1810 nesl nápis: „J. Manda – V. Veselý 1810“. Třetí zvon, zvon umíráček doplňoval nápis: „Nákladem Pavla Šváry, mlynáře pod Libomyšlí, 1685“. Poslední úpravou zvonice prošla v roce 1991, kdy ji byla dána nová šindelová střecha.¹¹⁸

2. Kříž

V bytové části Neumětel v Příbramské ulici se nachází litinový kříž osazený do kamenného podstavce. Ramena kříže mají ornamentální zakončení. Horizontální rameno nese nápisovou destičku, patu ukončuje postava Marie. Kříž vykazuje velice špatný stav. Postavě Krista chybí obě ruce, sokl je v několika místech rozpraskaný a hrozí jeho celé zhroucení. Krucifix postupně podléhá korozi.

Existenci kříže v této lokalitě dokládají mapy stabilního katastru z roku 1840. Pravděpodobně se ale jednalo o dřevěný kříž, který byl později nahrazen současným litinovým.

3. Kříž u Neumětel

Litinový kříž osazený do kamenného soklu se nachází nedaleko rozcestí do Neumětel a Radouše. Kříž nese drobnou zlacenou litinovou sošku Krista, pod níž je umístěna velká oválná nápisová destička s nápisem: „Chvála Kristu“. Ramena kříže mají liliové zakončení. Na patě kříže se objevuje počáteční koroze.

Kříž nelze s přesností datovat. Existenci kříže v tomto místě potvrzují mapy stabilního katastru.

4. Kříž jižně od Neumětel

Jižně od Neumětel se tyčí drobný litinový kříž osazený do mohutného kamenného soklu, který má tvar čtyřbokého komolého jehlanu. Krucifix nese poškozené tělo Krista. Objekt není zdoben žádnými výraznými prvky. Pouze sokl doplňují ornamentální rytiny.

Na základě nápisu na soklu lze kříž datovat do roku 1887.

¹¹⁷ Památkový katalog [cit. 2018-20-01] URL:

<http://pamatkovykatalog.cz/?element=2144407&sequence=1&mode=fulltext®ion%5B0%5D=Středočeský+kraj&county%5B0%5D=Beroun&municipality%5B0%5D=Neumětely&order=relevance%3Adesc&action=element&presenter=ElementsResults>

¹¹⁸ SLÁDEK, František. *Z kronik a pamětí kraje Horymírova*. Lochovice, 2005.

Olešná

Olešná se nachází 11 km jihozápadně od Hořovic. První písemná zmínka pochází z roku 1331, kdy Olešná patřila hradu Valdeku. Ve středověku měl v Olešně stávat hrad, pro doložení jeho existence ale nemáme žádné prameny.¹¹⁹ Od počátku 15. století tvořila Olešná součást panství Točnicku. Roku 1850 se obec osamostatnila, svojí správou nejprve podléhala okresu Zbiroh, od roku 1949 spadá pod okres Hořovice.¹²⁰

1. Kaple s křížem

Na návsi pod památnými lipami z roku 1848 najdeme kapli z přelomu 18. a 19. století s křížem z roku 1841. Jde o zděnou stavbu čtvercového půdorysu ukončenou stanovou střechou, která nese osmibokou věžičku s cibulovou stříškou.¹²¹ Zvon umístěný ve zvonici stihl zajímavý osud. V rámci rekvizicí zvonů byl dne 4. dubna 1942 z obce odvezen.¹²² Zůstal ale neporušen v Praze na Maninách, kde byl 24. listopadu 1945 nalezen místním občanem Václavem Vágnerem, který ho navrátil obci Olešné. V roce 1946 došlo k opětovnému zavěšení zvonu do místní zvoničky.¹²³

Před vchodem se naskytne pohled na litinový kříž osazený do mohutného stupňovaného podstavce. Ramena kříže nenesou žádné zdobné prvky, pouze horizontální rameno zdobí nápis INRI. V patě kříže je umístěna velká nápisová destička erbového tvaru se staročeským nápisem: „Obec Wolešná./ Pěkné vsnešenj hodno/ wěrných waleských Sausedů/ pro spasenj duše každýho/ katolickýho Křestána který se/ ospasenj duše stará. Wšickni/ Občané radostj nad tjm plesáme,/ že nám Bůh toho smyslu vdělil/ abychom se s Krystem Pánem/ wěčně radowati mohli Amen/ Wáslaw Waněk Rychtár./ Antonjn Stach Končel./ Jan Rendla Končel.“ Tento nápis doplňuje letopočet 1841.

2. Kříž

Dřevěný kříž v železné patce obložené kameny se nachází mezi pastvinami u polní cesty z Olešné do Zaječova. Jde o ozdobně řezaný kříž, o kterém podává údaj kronika z let 1834 – 1976: „*Při vchodu do Olešné po silnici od nádraží mýtského po pravé straně stojí starý dřevěný kříž neznámého původu a vedle něho menší železný s tímto nápisem: Na tomto místě,/ těžce raněn vlastním/ povozcem, dokonal život/ svůj dne 25. května 1915/ v 65 roce věku svého/ František Fryauf,/ rolník z Olešné./ Na památku věnovaly jeho dívky.*“¹²⁴

¹¹⁹ PEŠTA, Jan. *Encyklopedie českých vesnic : vesnické památkové rezervace, zóny a ostatní památkově hodnotná vesnická sídla v Čechách*. Díl I., Praha, 200, s. 181-183.

¹²⁰ *Naše Olešná*. Olešná, 1981.

¹²¹ Památkový katalog [cit. 2018-22-01] URL:

<http://pamatkovykatalog.cz/?element=2143544&sequence=1&mode=fulltext®ion%5B0%5D=Středočeský+kraj&county%5B0%5D=Beroun&municipality%5B0%5D=Olešná&order=relevance%3Adesc&action=element&presenter=ElementsResults>

¹²² Státní okresní archiv Beroun. Archiv města Olešná, Kronika Olešná 1834-1976, s. 179.

¹²³ Tamtéž, s. 328

¹²⁴ Těž, s. 49.

Stejný kříž najdeme i na hlavní křižovatce v Olešné.

Osek

Osek leží 4 km jihozápadně od města Hořovic. Součástí obce tvoří osada Vystrkov.

Historie obce pravděpodobně souvisela s nedalekým Zálužským hradem, který však na konci 15. století ztratil svůj význam a zanikl.¹²⁵

1. Kaple

Zděná prostorová kaple založená na čtvercovém půdorysu se nachází na návsi naproti místnímu obecnímu úřadu. Kapli ukončuje stanová střecha se zvonící s cibulovým zakončením. Fasáda nenese výrazné zdobné prvky, pouze nároží a podezdívku tvoří kamenná bosáž. Interiér kaple nese zasvěcení Panny Marie. Podle úvodní části kroniky z let 1947 – 1950 si tehdy nejstarší obyvatelé postavení objektu nepamatovali. Na základě datace na zvonu se můžeme domnívat, že kaple mohla vzniknout někdy kolem roku 1790. K obnovení kaple došlo v roce 1987, kdy proběhl její nátěr zchátralého zevnějšku a úprava interiéru. Za opravu se zasloužili Václav Šlajchrt a Miroslav Korejčík.¹²⁶

Mapy stabilního katastru z roku 1839 vyobrazují pouze kříž, který byl následně nahrazen dnešní kaplí.

2. Kříž

Při hlavní cestě z Oseku do Újezdu se naskytne pohled na litinový kříž. Jde o poměrně střídmě zdobený krucifix. Tělo Krista bývalo zlaté, avšak dnes barva téměř chybí. Nad tělem Krista se nachází nápis INRI. Kříž pravděpodobně míval i nápisovou destičku, která se zde dnes nenachází.

3. Kříž pod Žákovským mlýnem

Obecní kronika udává informace o tzv. kříži pod Žákovským mlýnem, který dnes pravděpodobně neexistuje. Původní kříž stával u dřívějšího Humlova hostince č. p. 51. V letech 1947 – 1950 proběhla pravděpodobně zásluhou Dominika Hantona, hostinského z Vystrkova, obnovení toho kříže. Dále se o kříži nezachovali žádné informace.

¹²⁵ DURDÍK, Tomáš. *Ilustrovaná encyklopedie českých hradů*. Praha, 2002, s. 617 – 618.

¹²⁶ Kronika Osek 1975 – 1997, s. 214. dostupné online <http://www.obecosek.eud.cz/www/obecosek/fs/8-kronika-obce-osek-1975-1997.pdf>

Otmíče

Obec se nachází 6 km severovýchodně od Hořovic.

1. Kaple sv. Jana Nepomuckého

Drobná venkovská sakrální stavba pochází z roku 1827.¹²⁷ Jedná se o kapličku založenou na obdélném půdorysu. Objekt završuje sedlová střecha. V čele kaple nalezneme hranolovou zvonici i se zvonem. Kapli prosvětlují dvě malá obdélná okna v bočních stěnách.

V interiéru kaple se nachází tři deskové obrazy. Nejdominantnější obraz vyobrazuje Pannu Marii s dítětem.

2. Kříž pod Otmíčskou horou

Kříž se nachází u silnice mezi Praskolesy a obcí Otmíče nedaleko odbočky na Otmíčskou horu. Jde o velice pozoruhodný dřevěný kříž, zeleně natřený, osazený do kamenného válcovitého dvoustupňového podstavce. Tento kříž nese litinové zlacené tělo Krista. Na podstavci nalezneme nápis: „Všechno do času x Bůh na věky“.

3. Kříž v obci

Litinový kříž osazený do kamenného hranolového soklu se nachází v obci u hlavní křižovatky. Ramena kříže mají růžovitá zakončení. Pod stříbřeným tělem Krista je umístěna velice zrezlá nápisová destička. V patě kříže nalezneme vyhrazené místo pro postavu Panny Marie, která stojí v pomyslném chrámu tvořeném rostlinnými motivy. Korodující krucifix vykazuje známky velice špatného stavu, koroze ničí nejen krucifix, ale i sokl, na který rez stéká. Objekt by zasloužil renovaci.

Kříž v této lokalitě existoval již v roce 1840, což dokazují mapy stabilního katastru.

Podluhy

Obec Podluhy leží 3 km jižně od Hořovic.

K založení obce pravděpodobně došlo roku 1331. Nejprve patřila valdeckému panství, později spadala pod panství hořovické.¹²⁸

1. Kaple

Kaplička situovaná do středu obce nese zasvěcení sv. Floriána. Stavbu založenou na obdélném půdorysu završuje sedlová střecha doplněná dřevěnou hranolovou zvonici.¹²⁹ Z údajů z kroniky

¹²⁷Památkový katalog [cit. 2018-22-01] URL:

<http://pamatkovykatalog.cz/?element=10985722&sequence=1&mode=fulltext®ion%5B0%5D=Středočeský+kraj&county%5B0%5D=Beroun&municipality%5B0%5D=Otmíče&municipalityPart%5B0%5D=Otmíče&order=relevance%3Adesc&action=element&presenter=ElementsResults>

¹²⁸ Kronika obce Podluhy dostupná na: <http://www.obecpodluhy.cz/kronika/>

¹²⁹ POCHE, Emanuel. *Umělecké památky Čech*, díl 3, s. 114.

se dozvídáme, že její výstavba proběhla v letech 1870 – 1873. V letech 1970 – 1971 kaple prošla velkou rekonstrukcí, jelikož: „Východní část zdiva hrozila sesunutí, okna vytlučena, uvnitř prach, špína a pavučiny. Do této kapličky už dávno se lidé nechodili modlit.“¹³⁰

Praskolesy

Přibližně 3,5 km severovýchodně od obce Hořovice leží obec Praskolesy.

Historie obce sahá hluboko do minulosti. Již v roce 1216, kdy máme o Praskolesích první písemnou zmínku, stál v obci farní kostel. Ve 13. století patřily Praskolesy Buzicům¹³¹. Roku 1336 se Praskolesy připomínají v listině Jana Lucemburského. V této listině jsou Praskolesy označovány jako součást hradu Žebrák, sídle Zbyňka Zajíce z Valdeka. Hrad Žebrák vykoupil roku 1348 bratr Karla IV., Jan Jindřich, ten se však rok poté stal markrabětem moravským a hrad přešel do majetku Karla IV. Od roku 1357 patřila obec karlštejnský děkanům.¹³²

Velice významnou stavbou Praskoles je kostel sv. Mikuláše. Jde o stavbu románského původu přestavěnou v době gotiky a následně v době baroka. V areálu kostela nalezneme kapli sv. Prokopa a barokní márnici.¹³³

Alarmující stav památek přiměl obyvatele k založení vlastní společnosti, která by se starala o místní památky. V roce 2004 vznikla Praskoleská společnost sv. Prokopa, mezi jejíž hlavní tři členy řadíme Martu Prosserovou, Františka Čápa a Zdeňku Drábkovou.

1. Kaple sv. Prokopa

Kapli sv. Prokopa nalezneme v kostelním areálu v samém jádru obce. Gotickou kapli na obdélném půdorysu s trojbokým závěrem směřujícím k východu nalezneme jižně od kostela.¹³⁴ Kaple má zachovaná tři gotická okna s jednoduchými kružbami. Na severní straně kaple se nachází gotický portál, který umožňuje do kaple vstoupit. Strop kaple je plochostropý, opatřený dřevěným omítnutým podhledem. Na kruchtě nalezneme mladší varhany. V roce 2007 došlo k objevu fresek ze 14. století, které vyobrazují cyklus ze života sv. Prokopa.¹³⁵

¹³⁰ POCHE, Emanuel. *Umělecké památky Čech*, díl 3, s. 180.

¹³¹ od Oldřicha Zajíce se rod označuje jako Zajícové, po roce cca 1260 Zajícové z Valdeka

¹³² GOTTFRIED, Libor. *Praskolesy – 800 let. Kapitoly ze starších dějin obce*. Praskolesy, 2016.

¹³³ Památkový katalog [cit. 2018-22-01] URL:

<http://pamatkovykatalog.cz/?element=2153724&sequence=1&mode=fulltext®ion%5B0%5D=Středočeský+kraj&county%5B0%5D=Beroun&municipality%5B0%5D=Praskolesy&order=relevance%3Adesc&action=element&presenter=ElementsResults>

¹³⁴ Památkový katalog [cit. 2018-22-01] URL:

<http://pamatkovykatalog.cz/?element=2153724&sequence=1&mode=fulltext®ion%5B0%5D=Středočeský+kraj&county%5B0%5D=Beroun&municipality%5B0%5D=Praskolesy&municipalityPart%5B0%5D=Praskolesy&order=relevance%3Adesc&action=element&presenter=ElementsResults>

¹³⁵ GOTTFRIED, Libor. *Praskolesy – 800 let. Kapitoly ze starších dějin obce*. Praskolesy, 2016, s. 123-136.

O celý kostelní areál se stará Praskoleská společnost sv. Prokopa, která se v letech 2007 a 2008 zasloužila o odkrytí pozoruhodných nástěnných maleb v interiéru. Tato společnost se postarala i o opravu fasády, která proběhla v letech 2010 – 2012.¹³⁶

2. Kaple sv. Jana Nepomuckého

Stavba z roku 1832 nesoucí sochu sv. Jana Nepomuckého z roku 1758 je situovaná na ostrůvek uprostřed návsi. Stavbu založenou na čtvercovém půdorysu kryje sedlová střecha, která se v zadní straně mění ve valbovou s prejzy. Kapli člení sokl a mělce profilovaná korunní římsa. Boční stěny dotváří vysoká obdélná okna. Vstup do kaple, nad kterým se nachází letopočet 1832, odkazující na rok vzniku, je orientován na severozápadní stranu. Vstupní část rámují pilastry s dekorativně zdobenými hlavicemi. Objekt uzavírá zvlněný trojúhelníkový štít s nikou. Štít samotný nese patriarchální kříž. V interiéru se stojí socha sv. Jana Nepomuckého, jejíž podstavec doplňuje letopočet 1758.¹³⁷

Kapli hrozil na počátku 20. století zánik, jelikož farář K. Čumpelík nehodlal řešit špatný stav památky, rozhodl se, že nejlepší bude kapli odstranit. Díky zásahu památkového úřadu v Praze k jejímu odstranění nedošlo. Naopak, kaple se roku 1921 dočkala celkové rekonstrukce.¹³⁸

3. Kříž u kostela

Kříž se nachází severně od kostela sv. Mikuláše a spolu s celým areálem spadá pod památkovou ochranu. Kříž je osazen do vysokého kamenného soklu. Patu kříže doplňuje anděl v pomyslném chrámku. Nad Ježíšovým tělem je umístěn zlacený nápis INRI. Ramena krucifixu ukončuje zlacený rostlinný motiv a na vertikálním rameni se opakuje motiv anděla.

Kříž se zde v roce 1840 ještě nenacházel. Jde tedy o pozdější realizaci.

Tlustice

Obec vznikla pravděpodobně ze zemědělské osady. První písemná zmínka pochází z roku 1320, kdy Tlustice patřily Zbyňku Zajícovi.¹³⁹ Roku 1336 přešly Tlustice spolu s hradem Žebrákem do majetku krále. Až roku 1557 panství odkoupil Jan Popel starší z Lobkovic na Zbirohu. Ve vlastnictví Lobkoviců Tlustice zůstaly až do roku 1607, kdy majetek přešel opět na českou královskou komoru. Posledními významnými vlastníky se stali představitelé rodu Hanau.¹⁴⁰

¹³⁶ Společnost sv. Prokopa [cit. 2018-22-01] URL: <http://www.svprokop.cz/Kaple.htm>

¹³⁷ Památkový katalog [cit. 2018-22-01] URL:

<http://pamatkovykatalog.cz/?element=14482797&sequence=5&mode=fulltext®ion%5B0%5D=Středočeský+kraj&county%5B0%5D=Beroun&municipality%5B0%5D=Praskolesy&municipalityPart%5B0%5D=Praskolesy&order=relevance%3Adesc&action=element&presenter=ElementsResults>

¹³⁸ Státní okresní archiv Beroun, archiv obce Praskolesy, Kronika Praskoles 1923-1945, s. 5.

¹³⁹ Vlastnil i vsi Praskolesy, Sedlec, Kotopeky, Lhotu.

¹⁴⁰ Kol. autorů. *Historie Tlustic aneb jak šel čas...* Tlustice, 2002.

1. Kaple s křížem

Kaple nacházející se v centru obce na místě bývalé zvoničky pochází z konce 19. století. Občané již v průběhu roku 1897 jednali o možnosti výstavby nové zvonice na místě staré, která již nevyhovovala potřebám a vyžadovala opravu. 6. 2. 1898 padlo konečné rozhodnutí o výstavbě nové kapličky.¹⁴¹ Stavba založená na obdélném půdorysu má mělký půlkruhový závěr a mělkou předsíň. Loď kaple prosvětluje dvě okna zakončená půlkruhem. Celou kapli završuje sedlová střecha. Neomítnutá fasáda umožňuje vyniknout cihlové stavbě, která nese pouze žlutý nátěr. Nad vstupními dveřmi nalezneme letopočet 1898, jež odkazuje k roku vzniku. Stavbu doplňuje mohutná hranolová zvonice s zvonem, který však není původní. Ten byl roku 1945 odvezen do Hamburku. Posvěcení kaple proběhlo v roce 1899.¹⁴²

Před kaplí stojí litinový kříž osazený do hranolového kamenného soklu. Ramena kříže doplňují zlacené brečťanové listy, nápis INRI nad tělem Krista a nápisová destička oválného tvaru. Destička však nenese žádný nápis. Zlacení kříže ztratilo svůj dřívější půvab, sokl je velice rozpraskaný.

Točník

Obec Točník nalezneme přibližně 7 km severně od Hořovic.

Historie obce úzce souvisí s existencí hradu Točník, který nechal na konci 14. století vybudovat syn Karla IV, Václav IV. Roku 1567 se novými majiteli hradu stali Lobkovicové, kteří sídlo vlastnili až do roku 1594, kdy majetek přešel na královskou komoru. Hrad byl po několik desítek let dáván pouze do zástavy, až nakonec roku 1875 získal nové majitele, Colloredo-Mansfeldy, kteří jsou zároveň posledními významnými majiteli.¹⁴³

1. Kaple

Ve středu obce dominuje kaple sv. Jana Nepomuckého. „*Jedná se o menší prostorovou kapličku obdélníkového půdorysu se sešikmenou sedlovou stříškou a zvonem ukrytým ve zvoničce. Ta je na vrcholu zdobená ještě patriarším křížem. Uvnitř se nachází malý oltář, na kterém je na podstavci socha sv. Jana Nepomuckého. Na podstavci je vytesaný latinský nápis: ‚FIDISSIMO FAMA,VITAQ. LABORANTIUM ADVOCATO DIVO JOANNI NEPOMUCENO PIETATIS VOTIQ‘. Horní rohy podstavce pak zdobí dva pozlacení andělci hrající na housle a lyru. Stavba byla umístěna na místo, kde se původně nacházela pouze socha sv. Jana Nepomuckého, která zde stála právě od roku 1717. Podle opisu obecní kroniky z roku 1922 byl na podstavci kapličky letopočet 1717, takže bychom mohli*

¹⁴¹ Kol. autorů. *Historie Tlustic aneb jak šel čas...* Tlustice, 2002.

¹⁴² Tamtéž.

¹⁴³ DURDÍK, Tomáš. *Encyklopedie českých hradů*. Praha, 2005, s. 287 – 288.

usuzovat, že je téměř tři sta let stará. Ovšem při opravách kapličky v nedávné době byl nalezen původní dokument, který dokládá, že základní kámen byl položen 19. dubna 1869.¹⁴⁴

2. Kříž

Cestou z Točniku do Březové se nám naskytne pohled na litinový kříž. „Jedná se o litinový zdobený křížek, který stojí na kamenném podstavci. Pod Kristovým tělem se nachází tabulka, která ovšem nenese žádný nápis. Nad tělem je nápis INRI. Na podstavci je uveden letopočet 1901, ovšem posvěcen byl 27. září 1903. Byl postaven na náklady místních mládenců a dívek. Pozemek, na kterém se křížek nachází, byl darován majitelem Josefem Drábkem z domku č. 33.“¹⁴⁵

Újezd

Obec Újezd leží 5 km západně od Hořovic. První písemná zmínka pochází z roku 1399. Jméno Újezd odkazuje na fakt, že vrchnost majiteli umožnila vlastnit tolik půdy, kolik byli jezdcí do soumraku schopni objet. O založení vesnice nemáme žádné konkrétní zmínky. Obec náležela k točnickému panství. Od toho se na krátko roku 1487 odpojila, následně Újezd spadal pod zbirožské panství, které roku 1594 přešlo do majetku královské komory. Roku 1611 Rudolf II. ves prodal manželce Jana Litvína z Říčan, majitelce hořovického panství. Tento rod své území ztratil kvůli stavovskému povstání, jejich majetek byl následně roku 1623 prodán Marii Eusebii, hraběnce z Martinic. Od té doby patřila obec hořovickému panství. Obec výrazně zasáhly boje za třicetileté války. Po vymření Martiniců v roce 1685 se Újezd stal majetkem Jana Františka z Vrbna. Této vrchnosti patřil až do roku 1852, kdy ho poslední potomek prodal hesenskému kurfiřtovi.¹⁴⁶

1. Kaple Nejsvětějšího srdce Ježíšova s křížem

K výstavbě kaple uprostřed obce došlo před rokem 1898 na náklad Jiřího Štefana, zdejšího rodáka, který se později usadil v Uhrách. Svěcení proběhlo spolu s 1. veřejným svěcením dobrovolných hasičů.¹⁴⁷ Jde o pseudogotickou stavbu založenou na obdélném půdorysu. V průčelí stojí hranolová věž zakončená stanovou střechou, kterou doplňuje malý litinový kříž. V roce 1923 proběhla obnova střechy věže, nově na ni byla přidána zinková koule.¹⁴⁸

U vstupní části kaple, na jihozápadní straně, se nachází litinový kříž osazený v kamenném soklu. Kříž nesoucí litinové tělo Krista doplňuje nápisová destička s nápisem: „Pochválen buď pán Ježíš Kristus.“ Pata kříže nese tři světice, klečící Pannu Marii s dalšími dvěma sveticemi. Pod nimi najdeme ještě dva malé andělíčky.

¹⁴⁴ VOKÁČOVÁ., Petra. Sakrální památky v mikroregionu Točník – Bzová – Březová – Hředle. Praha, 2010. Diplomová práce (Mgr.) Univerzita Karlova. Pedagogická fakulta. Katedra dějin a didaktiky dějepisu.

¹⁴⁵ Tamtéž.

¹⁴⁶ KECKSTEIN, František. 650 let Újezda. Hořovice, 1999.

¹⁴⁷ Státní okresní archiv Beroun, archiv obce Újezd, kronika Újezd 1922 – 1952, s. 1 – 2.

¹⁴⁸ Tamtéž.

Krucifix nevykazuje upokojivý stav. Sokl, do kterého je kříž osazen, je ve spodní části velmi rozpraskaný. Namísto zlaté a stříbrné barvy objekt nese korozi. Svatozář kolem Krista má olámané části, z nápisu INRI zbylo jen písmeno R.

2. Dřevěný kříž

Na konci obce směrem na Komárov stojí velice strohý dřevěný kříž. Dřevo je rozpraskané a původní nátěr se místy ztrácí.

Velký Chlumec

Velký Chlumec nalezneme zhruba 15 km východně od Hořovic.

1. Kaple sv. Ludmily

Na návsi nedaleko obecního rybníku nalezneme zděnou kapli na obdélném půdorysu s menší předsíní. Kapli doplňuje zděná zvonice se zvonem. Stříška zvonice nese drobný litinový křížek. Místní časopis Chlumečák udává údaje o jejím vzniku: „*Na návsi ve Velkém Chlumci stávala až do roku 1866 dřevěná zvonička. Protože se však tehdejší osadníkům nelíbila, navrhl starosta obce pak Josef Frajer na veřejném zasedání obecní rady 1. května 1866, aby se na náklady obce postavila kaplička nová.*“ Došlo ke schválení jeho návrhu. Stavba kaple byla zadána Františku Chývalovi.¹⁴⁹

2. Kříž

U křižovatky dvou hlavních cest se nachází litinový kříž osazený do kamenného podstavce. Litinový krucifix má stříbřené prvky na zakončení ramen, stříbření nese rovněž postava mučedníka. Nad Kristem nalezneme nápis INRI, pod ním nápisovou destičku obdélného tvaru, avšak destička nenese žádný nápis. Kamenný podstavec je v poměrně špatném stavu, přestože na litinovém kříži je vidět, že o něj místní občané dbají.

3. Kříž

Na okraji města při cestě vedoucí do Malého Chlumce můžeme spatřit krásný litinový kříž osazený do kamenného hranolového podstavce. Krucifix s liliovým zakončením ramen nese postříbřenou postavu Krista, nad níž je umístěn drobný nápis INRI. Patu krucifixu zakončuje postava Panny Marie v pomyslném chrámku.

Vižina

Vižina leží 17 km východně od Hořovic. První známá písemná zmínka pochází z roku 1271. V 16. století ves patřila osovskému panství. V 17. století na místě vsi, která byla vypálena za třicetileté války, vznikl panský dvůr. V 18. století se ves stává majetkem Kouniců. Obec se v roce 1850

¹⁴⁹ ŠTĚPÁNEK, Jan. *Chlumecké ohlédnutí, aneb trocha historie nikoho nezabije*. In Chlumečák, 2012, s. 10.

od osovského panství osamostatnila, nicméně roku 1976 svoji samostatnost ztratila. Od roku 1990 se Vižina opět osamostatnila.¹⁵⁰

1. Kaple

Kaple založená na čtvercovém půdorysu tvoří dominantu místní návsi. Stavbu završuje sedlová střecha, která ve svém středu nese zvonici ukončenou litinovým křížkem. Kaple ve svém trojúhelníkovém štítu nese drobný reliéf Panny Marie, která v náručí drží Krista.

Kaple se na mapách stabilního katastru nenachází. Předpokládám tedy že vznikla po roce 1840.

Žebrák

Město Žebrák leží 16 km jihozápadně od Berouna. Lokalita představovala významné spojení Prahy se západní částí Čech, Starým Plzencem, dnešní součástí Plzně. První zmínka o Žebráku pochází z roku 1305. Historie se úzce pojí s nedalekým hradem Točnickem, díky kterému se město výrazně proslavilo. Roku 1320 došlo k povýšení města na královské město. Nejvýznamnější éru obec Žebrák zaznamenala až za Václava IV., který si hrad oblíbil jako svoje mimopražské sídlo.¹⁵¹

V obci Žebrák nalezneme dva kostely. Kostel sv. Rocha v blízkosti hřbitova vystavěný v barokním stylu. Druhý kostel, kostel sv. Vavřince, stojí nedaleko na náměstí. Tento kostel pochází z roku 1780.¹⁵²

Jádro města kolem náměstí si udrželo až do 20. století památkový charakter, právě díky tomu bylo roku 1982 prohlášeno za památkově chráněné pásmo.

1. Nemocniční kaple

Nemocniční kaple sv. Martina umístěná v těsné blízkosti domu č. 124, který je užíván jako místní ubytovna, dnes neslouží svému původnímu účelu. Zděnou kapli, založenou na obdélném půdorysu, ukončuje věžička, ve které pravděpodobně býval umístěn zvon.

2. Kaple sv. Kryštofa

Kaple sv. Kryštofa se nachází na starém rozcestí silnic ze Žebráku směrem do Hořovic a Tlustic. Stavbu založenou na obdélném půdorysu ukončuje nízká střecha s litinovým křížkem. Nad vstupními dveřmi je umístěno kruhové okno.

¹⁵⁰ Obec Vižina [cit. 2018-26-01] URL: <http://www.vizina-be.cz/obec/o-obci/>

¹⁵¹ KUČA, Karel. *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Praha, 2011, díl 6, s. 794-797.

¹⁵² Památkový katalog [cit. 2018-26-01] URL:

<http://pamatkovykatalog.cz/?element=2150172&sequence=1&mode=fulltext®ion%5B0%5D=Středočeský+kraj&county%5B0%5D=Beroun&municipality%5B0%5D=Žebrák&municipalityPart%5B0%5D=Žebrák&order=relevance%3Adesc&action=element&presenter=ElementsResults>

Interiér kaple zdobí obraz sv. Kryštofa, doplněný o dvě textové tabule umístěné na bočních stěnách kaple viz příloha č. 1.

Objekt zachycují mapy stabilního katastru. Lze tedy předpokládat, že jde o stavbu, která vznikla před rokem 1840.

3. Kříž před kostelem

Kamenný kříž umístěn u západního průčelí kostela sv. Vavřince je zasazen do mohutného kamenného podstavce. Kříž spolu s kostelem od roku 1958 spadá pod památkovou ochranu.

Existenci kříže na tomto místě dokládají mapy stabilního katastru z roku 1840. Je možné, že se jedná o původní kříž z doby před rokem 1840.

4. Misijní kříž

Dřevěný kříž se nalézá před západním průčelím kostela sv. Vavřince. Na břemeni je umístěna destička s nápisem: „*PAMÁTKA NA SV. MISII 1904*“. Přestože se tento misijní kříž nachází v památkově chráněné zóně, nejedná se o památku.

5. Kříž před obcí

Litinový kříž se nachází na začátku obce Žebrák ve směru z Cerhovic. Kříž z ornamentálních motivů, břečťanu, má ramena zakončena liliovým/břečťanovým motivem. Na křížení nese nápis INRI. Horní část kříže vyobrazuje hlavičku anděla. Motiv anděla se opakuje ještě na patě kříže, kde je zobrazena celá postava. Kříž je osazen do kamenného soklu, který pravděpodobně nesl nápisovou destičku, na kterou odkazují čtyři štěrbiny.

6. Boží muka

Boží muka stojí u dnešní ulice Antonína Pacovského, vedoucí na Líšeň. Jde o kamenný typ božích muk. Patka obsahuje čtyři niky. Dřík je členěn na tři části, prostřední z nich opět obsahuje niky. Boží muka zakončuje kamenný křížek.

Mapy stabilního katastru v této lokalitě již zachycují boží muka. Předpokládám tedy, že se jedná o původní realizaci.

7. Socha sv. Jana Nepomuckého

Původní socha sv. Jana Nepomuckého stávala u rozcestí silnic na Tihavu a k nemocnici, později našla své místo v ose presbytáře kostela sv. Vavřince. Sochu Žebráku darovalo roku 1880 město Praha. O obnovu a postavení se zasloužil pan František Nejedlý.¹⁵³ Roku 1933 proběhla oprava této sochy: „*Prvně zbaveny nevkusného nátěru a poškozené části umělým kamenem nahrazeny. Opravu provedlo stavební podnikatelství Ing. Jaromír Schwarz (vnuk mistra Bedřicha Smetany) a spol. v Praze XIX.,*

¹⁵³ Státní okresní archiv Beroun, Pamětní kronika farního úřadu Žebrák, s. 40.

mistrem Josefem Várou, sochařem a štukatérem v Praze XII. – Dolů na podstavec sochy sv. Jana Nep. dána mramorová informační deska s nápisem: „Dílo Ing. Platzera 1717 – 1787 – Obnoveno 1923“. Oprava stála 150Kč.¹⁵⁴

Sousoší zobrazuje klečícího světce v nadživotní velikosti z obou stran obklopeného anděly. Dílo bychom dnes našli v lapidáriu v Mnichově Hradišti, kam byla socha přemístěna. Na svém místě zůstal pouze podstavec s nápisem: „SVATÝ JANE NEPOMUCKÝ UJMI SE NÁS NA VÝSOSTI, UČ NÁS KONAT POVINNOSTI, VYPROS PRAVOU NÁBOŽNOST. POSTAVENO OD KARLA HUBACIUSA MĚŠTANA PRAŽSKÉHO ROKU 1727. Dar král. hl. města Prahy 1879. Dílo Ignáce Platzera (1717-1787) obnoveno 1933.“¹⁵⁵

¹⁵⁴ Státní okresní archiv Beroun, Pamětní kronika farního úřadu Žebrák, s. 103.

¹⁵⁵ Památkový katalog

<http://pamatkovykatalog.cz/?element=14738761&sequence=8&mode=fulltext®ion%5B0%5D=Středočeský+kraj&county%5B0%5D=Beroun&municipality%5B0%5D=Žebrák&order=relevance%3Adesc&action=element&presenter=ElementsResults>

IV. ZÁVĚR

Drobné sakrální stavby tvoří neodmyslitelnou součást obcí a krajiny. Dříve sloužily jako orientační body v krajině, jako reprezentační prvky nebo mohly upomínat na určitou událost či osobu. Kolemjdoucí vyzývali k zastavení, modlitbě a pokoře. Dnes mají především lokální význam, jelikož tvoří součást historické paměti krajiny. Náboženská funkce není téměř vůbec aktuální, v dnešní době jde spíše jen o krajinotvorný prvek, který má především estetickou hodnotu. Je tedy velice důležité, aby památkám zůstala alespoň tato funkce, když svoje hlavní funkce orientační a náboženskou postrádají.

Objekty, které se v krajině dodnes zachovaly, tvoří jen pouhý zlomek původního množství. Domnívám se, že dnešní generace o tyto drobné sakrální památky nejeví větší zájem, čemuž nasvědčuje i jejich stav, nicméně jsem přesvědčená, že bychom se měli starat alespoň o zlomek památek, který se nám zachoval. Na základě toho jsem se rozhodla prozkoumat lokalitu Berounska a zdokumentovat zde drobné sakrální památky a pokusit se dohledat informace o nich. Výsledný katalog by případně mohl sloužit jako výukový materiál pro místní základní školy, kde by tak rozšiřoval povědomí o sakrálních památkách.

Vyhotovení katalogu předcházela terénní průzkum, na základě kterého došlo ke zjištění, že Berounsko čítá velké množství drobných sakrálních objektů a bylo tedy nutné jejich penzum redukovat. Po odborné konzultaci došlo k omezení lokality na část Berounska, konkrétně na Hořovicko. Výsledný katalog obsahuje dokumentaci dvaceti pěti kaplí, třinácti komplexů kaplí s kříži, třicet sedm samostatně stojících křížů, šest realizací božích muk, devět soch a sloupů se světci a dvě zvonice. Ze zkoumaných devadesáti objektů je pouhých třicet zapsaných ve Státním seznamu kulturních památek. Jedná se především o nejstarší a nejvýznamnější objekty, konkrétně o šest litinových křížů, troje boží muka, osm soch a sloupů se světci a šestnáct kaplí. O zbytek památek se starají samotné obce či místní nadšenci. Avšak některé památky zůstávají stranou zájmu jak památkové péče, tak všech obyvatel a postupně chátrají.

Jednotlivé objekty byly dohledávány v místních kronikách, nicméně dohledávání se ukázalo jako velice komplikované, jelikož kroniky většinou neudávají žádné údaje o svěcení či rekonstrukcích staveb. Pouze v několika případech kroniky obsahovaly zajímavé informace o renovaci současných či vybudování nových objektů. Drobnými památkami se příliš nezabývají ani místní publikace. Datování bylo tedy v některých případech nutné stanovit pouze orientačně za pomoci map stabilního katastru, avšak zde vyvstal problém: nevíme, zda se jedná o tentýž objekt či nikoliv, jelikož nemáme doloženo, zda objekt neprošel nějakou rekonstrukcí nebo přestavbou.

Nalezené památky byly rozděleny do třech skupin na základě stavu, ve kterém se nachází. Velmi dobrý stav byl udělen stavbám, které jsou na první pohled velmi dobře udržované, případně těm, jež

v nedávné době prošly obnovou. Dobrý stav mají památky, na kterých je znát lehká míra opotřebenění jako např. opadávající omítka kaplí nebo počáteční koroze křížů. Jedná se tedy o objekty, které by bylo v blízké době třeba renovovat a věnovat jim větší pozornost, aby se jejich stav nezhoršoval. Ve špatném stavu se nachází objekty s výrazným mechanickým poškozením. Tyto objekty vyžadují renovaci, jinak jim v blízké době hrozí zánik.

Již první terénní průzkum odhalil řadu pozoruhodných objektů, jejichž stav vykazoval na první pohled dobré hodnoty. Nově opravené realizace nalezneme v obcích Chlustina, Bzová, Hředle, Hvozdec, Komárov, Lochovice, Nové Dvory, Praskolesy, Tlustice, Velký Chlumeč či Žebrák.

Celkově bylo identifikováno jen pár objektů, které by byly výrazně mechanicky poškozené. Špatný stav vykazují především kříže, konkrétně jde o kříž v Bzové, kamenný kříž u kostela v Cerhovicích, jehož nápis z velké části chybí, torzo kříže v Hostomicích, po kterém zůstal jen kamenný sokl. Ve špatném stavu se nachází i bezdědický kříž na návsi, který je rozlomený na dva kusy, dále potom litinový kříž v bytové části Neumětel a litinový kříž na křižovatce v obci Otmíče. Litinových křížů se v krajině vyskytuje nejvíce, proto jsou brány za samozřejmost a jejich obnově a renovaci se většinou nikdo nevěnuje. V blízké době by bylo jistě vhodné zaměřit pozornost i na tyto památky.¹⁵⁶

Kaple celkově vykazují velmi dobrý či dobrý stav. Ke stavu špatnému se blíží pouze kaple v Radouši, části Hostomic, jejíž exteriér i interiér je značně neudržovaný, přestože objekt spadá pod památkovou ochranu. O zbylé kaple se obce starají velmi dobře. Mnohé vykazují známky nedávné rekonstrukce.

Zasvěcení objektů patří z velké části Panně Marii a sv. Janu Nepomuckému. Pouze v několika případech jsme se setkali se zasvěcením jiným světcům jako v případě praskoleské kaple sv. Prokopa, nemocniční kaple sv. Martina a kaple sv. Kryštofa v Žebráku či kaple sv. Ludmily ve Velkém Chlumci. V řadě případů se zasvěcení nepodařilo dohledat.

Jako dobrý můžeme označit i stav soch a božích muk. Většina díky sporadickému výskytu a umělecké hodnotě spadá pod památkovou ochranu. Lehké poškození nesou pouze boží muka v Hostomicích, kterým částečně chybí nápisová část.

Sochařské realizace vyobrazují ve většině případech Pannu Marii a sv. Jana Nepomuckého, v jednom případě se jedná o podobu sv. Františka Xaverského, sv. Rocha, sv. Floriána a sv. Šebestiána.

Pokud se zaměříme na časové vymezení zkoumaných objektů, zjistíme, že většina realizací pochází z 19. a 20. století. Pouhý zlomek pochází ze starších dob. Jedná se o kapli sv. Prokopa, která

¹⁵⁶ Obnově litinových křížů se na své náklady v lokalitě Berounska věnuje pan Pavel Hobza. Litinové kříže renovuje ve svém volném čase a na své vlastní náklady. Kromě renovací se zaměřuje i na osazování starých křížů na místa, na kterých se dříve kříž nacházel, avšak dnes se na dané lokalitě nevyskytuje.

je pravděpodobně nejstarším zkoumaným objektem pocházejícím ze 2. poloviny 14. století. Z nejstarších dob pochází rovněž gotický sloup odsouzců v Hořovicích. Dále bylo zaznamenáno několik objektů ze 17. století, konkrétně jde o barokní boží muka v Hořovicích, loretánskou kapli se sloupem se světci z let 1685 – 1690 a sloup vynášející Pannu Marii u kostela sv. Ondřeje v obci Lochovice. Do století 18. řadíme boží muka v obci Mrtník, kapli Panny Marie v Cerhovicích, kapli se zvonici v obci Chlustině, dřevěnou zvonici v Neumětélích, kapli sv. Jana Nepomuckého v obci Drozdov, kapli v Radouši-Hostomicích, kapli sv. Jana Nepomuckého v Tihavě, kapli v obci Libomyšl, sochu sv. Františka Xaverského, kapli sv. Floriána v obci Podluhy a sochu sv. Jana Nepomuckého z roku 1727 v obci Žebrák.

Na závěr bych ráda podotkla, že některé objekty by si díky své ojedinělosti a umělecké hodnotě zasloužily čestné místo ve Státním seznamu kulturních památek. Jde o pozoruhodný kamenný kříž u silnice do Hostomic, kapli sv. Floriana v obci Podluhy. V seznamu památek by se jistě měla objevit unikátní boží muka v Hořovicích vyobrazující sv. Vojtěcha, která vznikla k devítistému výročí jeho mučednické smrti, boží muka v obci Žebrák a kaple sv. Jana Nepomuckého z roku 1869 v obci Točnick.

RESUME

The aim of this bachelor thesis is to introduce small sacral monuments such as chapels, crosses and statues of saints in the Hořovice region, which is a part of Berounsko district. Small sacral monuments are abundant there.

Small sacral monuments are a very important part of sacral landscape. They used to function as a points of orientation and they used to have a religious role, unfortunately these roles has not remained in existence. Now we can say that small sacral monuments have just an aesthetical role. That is the main reason why we should take care of this type of monuments so that its role would not be lost completely. Public awareness of these small sacral monuments should be raised, which is the main idea, that is the main aim of this thesis.

First chapter is focused on history and geography of Hořovicko region. Second chapter introduces small sacral monuments in general. The main part of this theses is a catalogue which is based on a documentation of small sacral monuments. Descriptions of the monuments contain information from chronicles and academic literature. Each description tries to depict the main attributes of the objects, provides information about its history and mainly about its condition. The catalogue is supplemented with photos.

Catalogue consists of 90 small sacral monuments, from that 25 chapels, 13 chapels with crosses, 37 crosses, six saint columns, nine statues of saints and two bell towers. Most of these monuments come from the 19th and 20th century, however the oldest ones were built in the 14th century.

Most of the monuments are in good state, that means they have been reconstructed recently. Only few objects are in bad state, they are visibly damaged. These monuments need to be reconstructed soon, or they could disappear completely.

The most common small sacral monuments are crosses, which are usually made of cast iron. They are placed by the roads, on main crossroads or can be found next to churches or chapels. The largest and second most common type of small sacral monuments are chapels. Mostly they are dedicated to Mary or Saint John of Nepomuk. We can rarely find dedication to other saints such as Saint Procopius or Christopher.

The rarest monuments are statues and columns with saints and saint columns. It used to be the most expansive type of small sacral monuments, which is probably the reason why we have just a small amount of them.

Seznam použité literatury a pramenů

Archivní prameny

Státní okresní archiv Beroun

Archiv obce Hostomice, Památky kostela, osady a fary v Hostomicích od roku 1875 do roku 1937.

Římskokatolický farní úřad Hostomice, Farní kronika Hostomice 1875 – 1938.

Archiv obce Felbabka, kronika obce kniha 1, kniha 2.

Archiv obce Drozdov, Pamětní kniha 1865 – 1919.

Archiv obce Cerhovice, Pamětní kniha 1922 – 1951.

Archiv obce Hostomice, Kronika obce 1918 – 1939; 1951 – 1955; Kronika Čermák.

Archiv obce Hředle, Pamětní kniha obce 1778 – 1878.

Archiv obce Chlustina, Kronika obce 1925 – 1984.

Římskokatolický farní úřad Mrtník, Farní kronika 1759 – 1825.

Archiv obce Jivina, Kronika obce 1919 – 1949.

Archiv obce Libomyšl, Kronika obce 1929 – 1938.

Archiv obce Komárov, Kronika obce 1866 – 1877; 1879 – 1949; 1900 – 1932.

Archiv obce Újezd, Kronika obce 1922 – 1952.

Archiv obce Praskolesy, Kronika obce 1923 – 1945; Pamětní kniha 1937 – 1940.

Archiv obce Lážovice, Pamětní kniha 1927 – 1981.

Archiv obce Olešná, Pamětní kniha 1834 – 1976.

Farní kronika Hořovic 1836 – 1939.

Pamětní kronika farního úřadu Žebrák 1836-?

dostupné online

Žebrák kronika obce 1949 – 86; 1986 – 2003.

Osek kronika obce 1947 – 1997

Podluhy kronika obce

Literatura

- BABKA, Josef (ed). *Středočeský kraj. Města a obce*. Praha, 2007. ISBN 978-80-254-1469-9
- BĚLAVÁ, Jana – LANG, Martin. *Hřbitove, hřbitove, zahrado železná*. Hostivice, 2013. ISBN: 978-80-86914-67-1
- BLACKÝ, Antonín. *Bzová. Dějinný vývoj obce od nejstarších dob po současnost ve vztahu k dějinám Hořovicka a Berounska*. Bzová, 2009. ISBN 978-80-254-6396-3
- BLACKÝ, Antonín. *Hředle*. Praha a Hředle, 1999.
- BUKAČOVÁ, Irena – HÁJEK, Tomáš. *Příběh drobných památek: Od nezájmu k fascinaci*. Praha, 2006. ISBN: 80-900903-9-7
- DURDÍK, Tomáš. *Ilustrovaná encyklopedie českých hradů*. Praha, 2005. ISBN: 978-80-7277-402-9
- DUSÍK, Bohumil. *Nástin přírodních poměrů a historického vývoje do současnosti na území okresu Beroun*. Praha, 1978.
- GOTTFRIED, Libor. *Praskolesy – 800 let. Kapitoly ze starších dějin obce*. Praskolesy, 2016. ISBN: 978-80-260-9825-6
- Historie slévárenství. Komárov: Buzuluk Komárov*, 1985.
- JANÁK, Jan – HLEDÍKOVÁ, Zdena – DOBEŠ, Jan. *Dějiny správy v českých zemích. Od počátku státu po současnost*. Praha, 2005. ISBN: 80-7106-709-1
- JŮNA. *Monografie Hořovicka a Berounska*. Praha, 1931.
- KECKSTEIN, František. *650 let Újezda*. Hořovice, 1999.
- KOL. AUTORŮ. *700 let městečka Cerhovic*. Cerhovice 1975.
- KOL. AUTORŮ. *Berounsko. Nástin přírodních poměrů a historického vývoje do současnosti na územním okrese Beroun*. Praha, 1978. ISBN: 42-004-78
- KOL. AUTORŮ. *Historie Tlustic aneb jak šel čas...* Tlustice, 2002.
- KOŠTÁL, V. – KOŠTÁLOVÁ, R. *Berounsko, Kladensko a Rakovnicko*. Brno, 2012. ISBN: 978-80-87474-82-2
- KUČA, Karel. *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Praha, 1996. ISBN: 80-85983-12-5
- LEITNEROVÁ, Jiřina. *Drozdov. Střípky z historie 1368 – 1993*. Drozdov, 1993.
- Naše Olešná*. Olešná, 1981.
- PANENKA, Jan. *Hořovice a okolí*. Jindřichov, 1980.

PEŠTA, Jan. *Encyklopedie českých vesnic: vesnické památkové rezervace, zóny a ostatní památkově hodnotná vesnická sídla v Čechách*. Díl I., Praha, 2009. ISBN: 80-7277-147-7

POCHE, Emanuel. *Umělecké památky Čech*. díl 1. Praha, 1977.

SLÁDEK, František. *Lochovice, z historie podbrdského městečka*. Lochovice, 1998.

SLÁDEK, František. *Z kronik a pamětí kraje Horymírova*. Lochovice, 2005.

ŠIMEČKOVÁ, Pavla. *Od kapličky ke křížku*. Praha, 2009. ISBN: 978-80-86523-94-1

ŠOS, Václav. Kapitoly z historie města pohledem kronikáře. In *Hostomice pod Brdy*. 650 let. Hostomice 1993.

PŘÍLOHY

Příloha č. 1: Žebrák, kaple sv. Kryštofa, nápisové tabule:

Levá tabule:

Kryštof-
*mučedník narozen pravděpodobně
ve 2. století v Kanaanu v Likii-
v dnešním Turecku.
Zemřel asi kolem roku 250
a usuzuje se, že v Likii*

Svatý Kryštof-
*je z nejznámějších
světců-
pomocník v nouzi.
Je patronem dopravy
a mnoha povolání, která
mají s dopravou co společného.*

Ochránce
automobilistů.

Pravá tabule:

Všemohoucí věčný

Bože,
*Tobě patří
nebe a země.
Ty jsi stvořitel všeho
a všechno řidiš.
Prosíme Tě
na přímluvu svatého Kryštofa,
zachovej všechny lidi
na cestách ve zdraví
a bezpečí
a dej jim šťastně
dorazit k cíli.
Prosíme Tě o to skrze
Krista našeho Pána*

Svatý Kryštofe
oroduj za nás!

OBRAZOVÁ PŘÍLOHA KATALOGU

Evidenční karta č. 1**Základní údaje**

Okres	Beroun
Obec	Bzová
Katastrální území	Bzová
Souřadnice	-

Základní údaje o objektu

Druh	Kříž
Datace	Po obnově 20. století
Stručný popis	Litínový kříž před obcí
Současný stav	Dobrý
Památkou od	Není zapsáno

Fotodokumentace

Viz VOKÁČOVÁ., Petra. Sakrální památky v mikroregionu Točnick – Bzová – Březová – Hředle. Praha, 2010. Diplomová práce (Mgr.) Univerzita Karlova. Pedagogická fakulta. Katedra dějin a didaktiky dějepisu.

Evidenční karta č. 2**Základní údaje**

Okres	Beroun
Obec	Bzová
Katastrální území	Bzová
Souřadnice	-

Základní údaje o objektu

Druh	Kříž
Datace	Po roce 1840
Stručný popis	Litínový kříž mezi Bzovou a Líšní
Současný stav	Špatný
Památkou od	Není zapsáno

Fotodokumentace

Viz VOKÁČOVÁ., Petra. Sakrální památky v mikroregionu Točnick – Bzová – Březová – Hředle. Praha, 2010. Diplomová práce (Mgr.) Univerzita Karlova. Pedagogická fakulta. Katedra dějin a didaktiky dějepisu.

Evidenční karta č. 3**Základní údaje**

Okres	Beroun
Obec	Bzová
Katastrální území	Bzová
Souřadnice	-

Základní údaje o objektu

Druh	Kříž
Datace	2007
Stručný popis	Nový kříž osazený do hranolového soklu
Současný stav	Velmi dobrý
Památkou od	Není zapsáno

Fotodokumentace

Datum pořízení: 2007

Zdroj: <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/3285/bzova/pamatky-turistika/>

Evidenční karta č. 4**Základní údaje**

Okres	Beroun
Obec	Bzová
Katastrální území	Bzová
Souřadnice	49.8982314, 13.8610847

Základní údaje o objektu

Druh	Kaple
Datace	1877
Stručný popis	Kaple s dřevěným křížem leží v samém středu obce
Současný stav	Velmi dobrý
Památkou od	Není zapsáno

Fotodokumentace

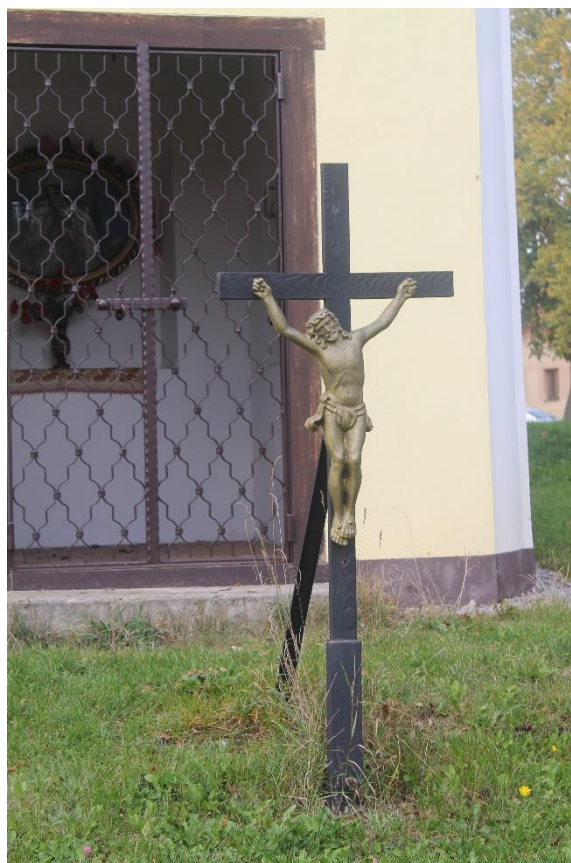
Datum pořízení: 29. 9. 2017

Evidenční karta č. 4a**Základní údaje**

Okres	Beroun
Obec	Bzová
Katastrální území	Bzová
Souřadnice	49.8982314, 13.8610847

Základní údaje o objektu

Druh	Kříž
Datace	1877
Stručný popis	Dřevěný kříž před kaplí
Současný stav	Velmi dobrý
Památkou od	Není zapsáno

Fotodokumentace

Datum pořízení: 29. 9. 2017

Evidenční karta č. 5**Základní údaje**

Okres	Beroun
Obec	Bzová
Katastrální území	Bzová
Souřadnice	49.8970286, 13.8672969
Základní údaje o objektu	
Druh	Kříž
Datace	1907
Stručný popis	Litinový kříž v obci osazený do hranolového soklu
Současný stav	Velmi dobrý
Památka od	Není zapsáno

Fotodokumentace

Datum pořízení: 29. 9. 2017

Evidenční karta č. 6**Základní údaje**

Okres	Beroun
Obec	Cerhovice
Katastrální území	Cerhovice
Souřadnice	49.845544, 13.837058

Základní údaje o objektu

Druh	Kaple
Datace	Pravděpodobně po 1839
Stručný popis	Mariánská kaple v odlehlé ulici
Současný stav	Dobrý
Památka od	Není zapsáno

Fotodokumentace

Datum pořízení: 5. 7. 2017

Evidenční karta č. 7**Základní údaje**

Okres	Beroun
Obec	Cerhovice
Katastrální území	Cerhovice
Souřadnice	49.849615, 13.833958
Základní údaje o objektu	
Druh	Kříž
Datace	Pravděpodobně po roce 1839
Stručný popis	Kamenný kříž u severozápadního nároží kostela sv. Martina
Současný stav	Špatný
Památka od	3. 5. 1958

Fotodokumentace

Datum pořízení: 5. 7. 2017

Evidenční karta č. 8**Základní údaje**

Okres	Beroun
Obec	Cerhovice-Třenice
Katastrální území	Třenice
Souřadnice	49.856237, 13.827055
Základní údaje o objektu	
Druh	Kaple
Datace	1773
Stručný popis	Kaple Panny Marie s litinovým křížem
Současný stav	Dobrý
Památka od	3. 5. 1958

Fotodokumentace

Datum pořízení: 5. 7. 2017

Evidenční karta č. 8a	
Základní údaje	
Okres	Beroun
Obec	Cerhovice-Třenice
Katastrální území	Třenice
Souřadnice	49.856237, 13.827055
Základní údaje o objektu	
Druh	Kříž
Datace	1773
Stručný popis	Litinový kříž u kaple Panny Marie
Současný stav	Dobrý
Památka od	Není zapsáno
Fotodokumentace	
	
Datum pořízení: 5. 7. 2017	

Evidenční karta č. 9**Základní údaje**

Okres	Beroun
Obec	Drozdov
Katastrální území	Drozdov
Souřadnice	49.862825, 13.841065

Základní údaje o objektu

Druh	Kaple
Datace	Pravděpodobně po 1839
Stručný popis	Prostorová kaple s litinovým křížem v kamenném soklu
Současný stav	Velmi dobrý
Památka od	Není zapsáno

Fotodokumentace

Datum pořízení: 5. 7. 2017

Evidenční karta č. 9a	
Základní údaje	
Okres	Beroun
Obec	Drozdov
Katastrální území	Drozdov
Souřadnice	49.862825, 13.841065
Základní údaje o objektu	
Druh	Kaple s křížem
Datace	Pravděpodobně před 1839
Stručný popis	Litínový kříž u místní kaple
Současný stav	Velmi dobrý
Památka od	Není zapsáno
Fotodokumentace	
	
Datum pořízení: 5. 7. 2017	

Evidenční karta č. 10	
Základní údaje	
Okres	Beroun
Obec	Drozdov
Katastrální území	Drozdov
Souřadnice	49.863814, 13.839963
Základní údaje o objektu	
Druh	Kaple
Datace	2. polovina 18. století
Stručný popis	Kaple sv. Jana Nepomuckého se sochou nadživotní velikosti
Současný stav	Velmi dobrý
Památka od	3. 5. 1958

Fotodokumentace

Datum pořízení: 5. 7. 2017

Evidenční karta č. 11**Základní údaje**

Okres	Beroun
Obec	Felbabka
Souřadnice	49.8125917, 13.9432222
Základní údaje o objektu	
Druh	Kaple
Datace	1987
Stručný popis	Přestavba původní kaple
Současný stav	Velmi dobrý
Památka od	Není zapsáno

Fotodokumentace

Datum pořízení: 6. 6. 2016

Zdroj: <http://www.drobnepamatky.cz/node/11376>

Evidenční karta č. 12	
Základní údaje	
Okres	Beroun
Obec	Hořovice
Katastrální území	Hořovice
Souřadnice	49.840228, 13.904899
Základní údaje o objektu	
Druh	Boží muka
Datace	1675
Stručný popis	Barokní kamenná boží muka
Současný stav	Velmi dobrý
Rekonstrukce	3. 5. 1958
Fotodokumentace	
	
Datum pořízení: 5. 7. 2017	

Evidenční karta č. 13	
Základní údaje	
Okres	Beroun
Obec	Hořovice
Katastrální území	Hořovice
Souřadnice	49.836676, 13.902644
Základní údaje o objektu	
Druh	Kaple
Datace	1685-1690
Stručný popis	Loretánská kaple se sloupem se světci
Současný stav	Velmi dobrý
Památka od	3. 5. 1958

Fotodokumentace

Datum pořízení: 5. 7. 2017

Evidenční karta č. 13**Základní údaje**

Okres	Beroun
Obec	Hořovice
Katastrální území	Hořovice
Souřadnice	49.836676, 13.902644
Základní údaje o objektu	
Druh	Socha
Datace	1685-1690
Stručný popis	Sloup se světci
Současný stav	Velmi dobrý
Památka od	3. 5. 1958

Fotodokumentace

Datum pořízení: 5. 7. 2017

Evidenční karta č. 14	
Základní údaje	
Okres	Beroun
Obec	Hořovice
Katastrální území	Hořovice
Souřadnice	49.835492, 13.913747
Základní údaje o objektu	
Druh	Kříž
Datace	Pravděpodobně po roce 1839
Stručný popis	Litinový kříž
Současný stav	Dobrý
Památka od	Není zapsáno
Fotodokumentace	
	
Datum pořízení: 5. 7. 2017	

Evidenční karta č. 15**Základní údaje**

Okres	Beroun
Obec	Hořovice
Katastrální území	Hořovice
Souřadnice	49.831070, 13.904828

Základní údaje o objektu

Druh	Kaple
Datace	Pravděpodobně po roce 1839
Stručný popis	Drobná výklenková kaple
Současný stav	Dobrý
Památka od	Není zapsáno

Fotodokumentace

Datum pořízení: 6. 6. 2016

Zdroj: <http://www.drobnepamatky.cz/node/11383>

Evidenční karta č. 16	
Základní údaje	
Okres	Beroun
Obec	Hořovice
Katastrální území	Hořovice
Souřadnice	49.823883, 13.891386
Základní údaje o objektu	
Druh	Kaple
Datace	Pravděpodobně před rokem 1839
Stručný popis	Drobná zděná kaple při cestě do Hvozdece
Současný stav	Dobrý
Památka od	Není zapsáno
Fotodokumentace	
	
Datum pořízení: 18. 3. 2017	
Zdroj: http://www.drobnepamatky.cz/node/14267	

Evidenční karta č. 17	
základní údaje	
Okres	Beroun
Obec	Hořovice
Katastrální území	Hořovice
Souřadnice	49.836151, 13.909861
základní údaje o objektu	
Druh	Socha
Datace	Baroko
Stručný popis	Socha sv. Rocha před kostelem sv. Jiljí
Současný stav	Dobrý
Památka od	3. 5. 1958
Fotodokumentace	
	
Datum pořízení: 18. 3. 2017	
Zdroj: http://www.drobnepamatky.cz/node/14272	

Evidenční karta č. 18	
základní údaje	
Okres	Beroun
Obec	Hořovice
Katastrální území	Hořovice
Souřadnice	49.833649, 13.902669
základní údaje o objektu	
Druh	Boží muka
Datace	Cca 1500
Stručný popis	Gotický sloup odsouzců
Současný stav	Velmi dobrý
Památka od	3. 5. 1958
Fotodokumentace	
	
Datum pořízení: 6. 6. 2016	
Zdroj: http://www.drobnepamatky.cz/node/11384	

Evidenční karta č. 19**základní údaje**

Okres	Beroun
Obec	Hořovice
Katastrální území	Velká Víska
Souřadnice	49.8377075, 13.9093075

základní údaje o objektu

Druh	Socha
Datace	2. polovina 19. století
Stručný popis	Socha sv. Jana Nepomuckého
Současný stav	Velmi dobrý
Památka od	3. 5. 1958

Fotodokumentace

Dostupné na:

<http://pamatkovykatalog.cz/?element=14570306&sequence=12&mode=fulltext®ion%5B0%5D=Středočeský+kraj&county%5B0%5D=Beroun&municipality%5B0%5D=Hořovice&municipalityPart%5B0%5D=Hořovice&order=relevance%3Adesc&action=element&presenter=ElementsResults>

Evidenční karta č. 20	
základní údaje	
Okres	Beroun
Obec	Hostomice-Radouš
Katastrální území	Radouš
Souřadnice	49.840053, 14.021557
základní údaje o objektu	
Druh	Kaple
Datace	Konec 18. století
Stručný popis	Kaple obdélného půdorysu s půlkruhovým závěrem
Současný stav	Dobrý
Památka od	3. 5. 1958
Fotodokumentace	
	
Datum pořízení: 24. 2. 2018	

Evidenční karta č. 21	
Základní údaje	
Okres	Beroun
Obec	Hostomice-Radouš
Katastrální území	Radouš
Souřadnice	49.837569, 14.021471
Základní údaje o objektu	
Druh	Kříž
Datace	Pravděpodobně po roce 1839
Stručný popis	Kamenný sokl, do kterého býval osazen kříž
Současný stav	Špatný
Památka od	Není zapsáno
Fotodokumentace	
	
Datum pořízení: 24. 2. 2018	

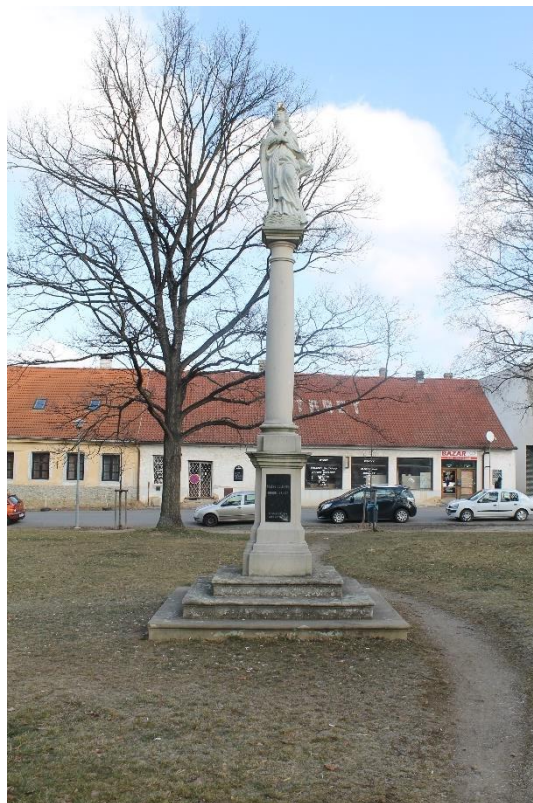
Evidenční karta č. 22	
Základní údaje	
Okres	Beroun
Obec	Hostomice
Katastrální území	Hostomice pod Brdy
Souřadnice	49.8249603, 14.0473689
Základní údaje o objektu	
Druh	Socha
Datace	1871
Stručný popis	Socha sv. Jana Nepomuckého
Současný stav	Velmi dobrý
Památka od	3. 5. 1958
Fotodokumentace	
	
Datum pořízení: 24. 2. 2018	

Evidenční karta č. 23**Základní údaje**

Okres	Beroun
Obec	Hostomice
Katastrální území	Hostomice pod Brdy
Souřadnice	48.8254722, 14.0449658

Základní údaje o objektu

Druh	Socha
Datace	Obnoveno po 1921
Stručný popis	Sloup se sochou Panny Marie
Současný stav	Velmi dobrý
Památka od	3. 5. 1958

Fotodokumentace

Datum pořízení: 24. 2. 2018

Evidenční karta č. 24**Základní údaje**

Okres	Beroun
Obec	Hostomice
Katastrální území	Hostomice pod Brdy
Souřadnice	-

Základní údaje o objektu

Druh	Kaple
Datace	Přelom 18. a 19 století
Stručný popis	Výklenková klasicistní kaple
Současný stav	Dobrý
Památka od	3. 5. 1958

Fotodokumentace

Dostupné na:

<http://pamatkovykatalog.cz/?element=14663035&sequence=12&mode=fulltext®ion%5B0%5D=Středočeský+kraj&county%5B0%5D=Beroun&municipality%5B0%5D=Hostomice&order=relevance%3Adesc&action=element&presenter=ElementsResults>

Evidenční karta č. 25	
Základní údaje	
Okres	Beroun
Obec	Hostomice
Katastrální území	Hostomice pod Brdy
Souřadnice	49.8256522, 14.044078
Základní údaje o objektu	
Druh	Kříž
Datace	1976
Stručný popis	Misijní kříž za kostelem Nastolení sv. Petra v Antiochii
Současný stav	Dobrý
Památka od	Není zapsáno
Fotodokumentace	
	
Datum pořízení: 24. 2. 2028	

Evidenční karta č. 26	
Základní údaje	
Okres	Beroun
Obec	Hostomice-Bezdědice
Katastrální území	Bezdědice u Hostomic
Souřadnice	49.832841, 14.028456
Základní údaje o objektu	
Druh	Kříž
Datace	Pravděpodobně před rokem 1839
Stručný popis	Litinový kříž na návsi
Současný stav	Špatný
Památka od	Není zapsáno
Fotodokumentace	
	
Datum pořízení: 24. 2. 2018	

Evidenční karta č. 27	
Základní údaje	
Okres	Beroun
Obec	Hostomice-Bezdědice
Katastrální území	Bezdědice pod Brdy
Souřadnice	49.833092, 14.030967
Základní údaje o objektu	
Druh	Kříž
Datace	Pravděpodobně po roce 1839
Stručný popis	Litinový kříž u kostela
Současný stav	Dobrý
Památka od	Není zapsáno
Fotodokumentace	
	
Datum pořízení: 24. 2. 2018	

Evidenční karta č. 28	
Základní údaje	
Okres	Beroun
Obec	Hostomice-Bezdědice
Katastrální území	Bezdědice u Hostomic
Souřadnice	49.831669, 14.032247
Základní údaje o objektu	
Druh	Kříž
Datace	Pravděpodobně po roce 1839
Stručný popis	Litinový kříž u silnice na nízkém hranolovém základovém kameni
Současný stav	Velmi dobrý
Památka od	Není zapsáno
Fotodokumentace	
	
Datum pořízení: 1. 10. 2017	
Zdroj: http://www.drobnepamatky.cz/node/17487	

Evidenční karta č. 29	
Základní údaje	
Okres	Beroun
Obec	Hostomice
Katastrální území	Hostomice pod Brdy
Souřadnice	49.830111, 14.035593
Základní údaje o objektu	
Druh	Kříž
Datace	Pravděpodobně po roce 1839
Stručný popis	Litinový kříž při silnici osazený do vyššího kamenného soklu
Současný stav	Dobrý
Památka od	Není zapsáno
Fotodokumentace	
	
Datum pořízení: 24. 2. 2018	

Evidenční karta č. 30	
Základní údaje	
Okres	Beroun
Obec	Hostomice
Katastrální území	Hostomice pod Brdy
Souřadnice	49.828834, 14.037665
Základní údaje o objektu	
Druh	Kříž
Datace	1924
Stručný popis	Kamenný kříž u silnice
Současný stav	Velmi dobrý
Památka od	Není zapsáno
Fotodokumentace	
	
Datum pořízení: 24. 2. 2018	

Evidenční karta č. 31	
Základní údaje	
Okres	Beroun
Obec	Hostomice
Katastrální území	Hostomice pod Brdy
Souřadnice	49.826716, 14.039584
Základní údaje o objektu	
Druh	Boží muka
Datace	1934
Stručný popis	Boží muka u hřbitova
Současný stav	Dobrý
Památka od	Není zapsáno
Fotodokumentace	
	
Datum pořízení: 24. 2. 2018	

Evidenční karta č. 32	
Základní údaje	
Okres	Beroun
Obec	Hředle
Katastrální území	Hředle u Zdic
Souřadnice	49.9036400, 13.922181
Základní údaje o objektu	
Druh	Kaple
Datace	2000
Stručný popis	Kaple sv. Huberta, v těsné blízkosti stojí dřevěný kříž s malovaným tělem Krista
Současný stav	Velmi dobrý
Památka od	Není zapsáno
Fotodokumentace	
	
Datum pořízení: 29. 9. 2017	

Evidenční karta č. 32a**Základní údaje**

Okres	Beroun
Obec	Hředle
Katastrální území	Hředle u Zdic
Souřadnice	49.9036400, 13.922181
Základní údaje o objektu	
Druh	Kříž
Datace	1806
Stručný popis	Dřevěný kříž s malovaným tělem Krista u kaple sv. Huberta
Současný stav	Velmi dobrý
Památka od	Není zapsáno

Fotodokumentace

Datum pořízení: 29. 9. 2017

Evidenční karta č. 33	
Základní údaje	
Okres	Beroun
Obec	Hředle
Katastrální území	Hředle u Zdic
Souřadnice	49.9037919, 13.9192433
Základní údaje o objektu	
Druh	Kříž
Datace	20. století
Stručný popis	Litínový kříž na tzv. ruském hřbitově
Současný stav	Dobrý
Památka od	Není zapsáno
Fotodokumentace	
	
Datum pořízení: 29. 9. 2017	

Evidenční karta č. 34	
Základní údaje	
Okres	Beroun
Obec	Hředle
Katastrální území	Hředle u Zdic
Souřadnice	49.9044139, 13.8986117
Základní údaje o objektu	
Druh	Kříž
Datace	Pravděpodobně po roce 1839
Stručný popis	Litinový kříž u mlýna
Současný stav	Velmi dobrý
Památka od	Není zapsáno
Fotodokumentace	
	
Datum pořízení: 29. 9. 2017	

Evidenční karta č. 35	
Základní údaje	
Okres	Beroun
Obec	Hvozdec
Katastrální území	Hvozdec
Souřadnice	49.809205, 13.878723
Základní údaje o objektu	
Druh	Kaple
Datace	Pravděpodobně po roce 1839
Stručný popis	Kaple Panny Marie s litinovým křížem
Současný stav	Dobrý
Památka od	Není zapsáno
Fotodokumentace	
	
Datum pořízení: 5. 7. 1017	

Evidenční karta č. 35a**Základní údaje**

Okres	Beroun
Obec	Hvozdec
Katastrální území	Hvozdec
Souřadnice	49.809205, 13.878723

Základní údaje o objektu

Druh	Kříž
Datace	Pravděpodobně po roce 1839
Stručný popis	Litínový kříž v areálu kaple
Současný stav	Dobrý
Památka od	Není zapsáno

Fotodokumentace

Datum pořízení: 5. 7. 1017

Evidenční karta č. 36	
Základní údaje	
Okres	Beroun
Obec	Hvozdec-Mrtník
Katastrální území	Hvozdec
Souřadnice	49.802916, 13.875176
Základní údaje o objektu	
Druh	Kříž
Datace	Pravděpodobně před 1839
Stručný popis	Dřevěný kříž nad obcí
Současný stav	Velmi dobrý
Památka od	Není zapsáno
Fotodokumentace	
	
Datum pořízení: 5. 7. 2017	

Evidenční karta č. 37	
Základní údaje	
Okres	Beroun
Obec	Hvozdec-Mrtník
Katastrální území	Hvozdec
Souřadnice	49.800366, 13.873175
Základní údaje o objektu	
Druh	Kaple
Datace	1825
Stručný popis	Výklenková kaple se sochou sv. Jana Nepomuckého a krucifixem
Současný stav	Velmi dobrý
Památka od	3. 5. 1958

Fotodokumentace

Datum pořízení: 5. 7. 2017

Evidenční karta č. 38**Základní údaje**

Okres	Beroun
Obec	Hvozdec-Mrtník
Katastrální území	Hvozdec
Souřadnice	49.800436, 13.872679
Základní údaje o objektu	
Druh	Kříž
Datace	1873
Stručný popis	Litinový kříž u kostela
Současný stav	Velmi dobrý
Památka od	3. 5. 1958

Fotodokumentace

Datum pořízení: 5. 7. 2017

Evidenční karta č. 39**Základní údaje**

Okres	Beroun
Obec	Hvozdec-Mrtník
Katastrální území	Hvozdec
Souřadnice	49.8002525, 13.8739622

Základní údaje o objektu

Druh	Boží muka
Datace	1703
Stručný popis	Kamenná boží muka
Současný stav	Dobrý
Památka od	3. 5. 1958

Fotodokumentace

Dostupné na:

<http://pamatkovykatalog.cz/?element=14654399&sequence=2&mode=fulltext®ion%5B0%5D=Sředočeský+kraj&county%5B0%5D=Beroun&municipality%5B0%5D=Hvozdec&order=relevance%3Adesc&action=element&presenter=ElementsResults>

Evidenční karta č. 40	
Základní údaje	
Okres	Beroun
Obec	Chlustina
Katastrální území	Chlustina
Souřadnice	49.8784233, 13.9127669
Základní údaje o objektu	
Druh	Kříž
Datace	2017
Stručný popis	Nově osazený litinový kříž
Současný stav	Velmi dobrý
Památka od	Není zapsáno
Fotodokumentace	
	
Datum pořízení: 24. 10. 2017	
Zdroj: Pavel Hobza	

Evidenční karta č. 41	
Základní údaje	
Okres	Beroun
Obec	Chlustina
Katastrální území	Chlustina
Souřadnice	49.8774139, 13.9198694
Základní údaje o objektu	
Druh	Kaple
Datace	1788
Stručný popis	Kaple se zvoničkou, připojená k hasičské zbrojnici
Současný stav	Velmi dobrý
Památka od	Není zapsáno

Fotodokumentace

Datum pořízení: 29. 9. 2017

Evidenční karta č. 41a**Základní údaje**

Okres	Beroun
Obec	Chlustina
Katastrální území	Chlustina
Souřadnice	49.8774139, 13.9198694

Základní údaje o objektu

Druh	Kříž
Datace	1935
Stručný popis	Litinový kříž v blízkosti kaple
Současný stav	Velmi dobrý
Památka od	Není zapsáno

Fotodokumentace

Datum pořízení: 29. 9. 2017

Evidenční karta č. 42	
Základní údaje	
Okres	Beroun
Obec	Jivina
Katastrální území	Jivina
Souřadnice	49.7935222, 13.8372803
Základní údaje o objektu	
Druh	Kaple
Datace	Pravděpodobně před rokem 1839
Stručný popis	Kaple se zvonicí, vedle kaple je umístěn litinový kříž
Současný stav	Velmi dobrý
Památka od	Není zapsáno
Fotodokumentace	
	
Datum pořízení: 5. 7. 2017	

Evidenční karta č. 42a**Základní údaje**

Okres	Beroun
Obec	Jivina
Katastrální území	Jivina
Souřadnice	49.7935222, 13.8372803

Základní údaje o objektu

Druh	Kříž
Datace	Pravděpodobně před rokem 1839
Stručný popis	Litínový kříž u kaple
Současný stav	Velmi dobrý
Památka od	Není zapsáno

Fotodokumentace

Datum pořízení: 5. 7. 2017

Evidenční karta č. 43**Základní údaje**

Okres	Beroun
Obec	Komárov
Katastrální území	Komárov u Hořovic
Souřadnice	49.805283, 13.857322
Základní údaje o objektu	
Druh	Kaple
Datace	1899
Stručný popis	Kříž s kaplí na návsi v centru obce
Současný stav	Velmi dobrý
Památka od	3. 5. 1958

Fotodokumentace

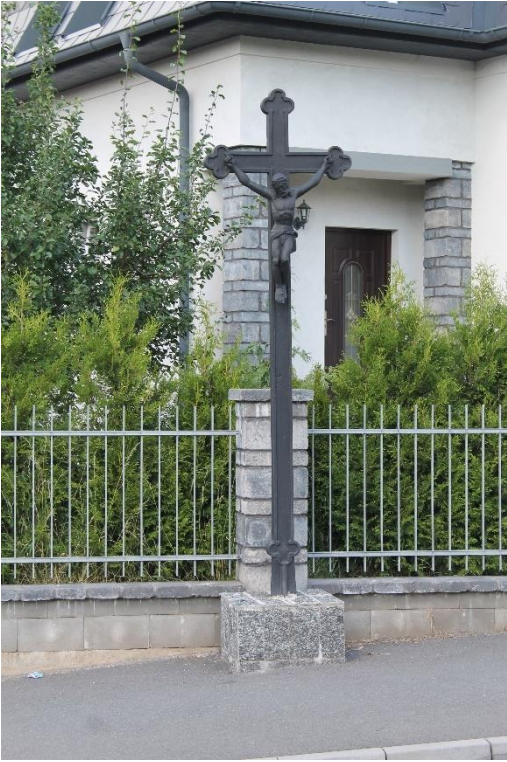
Datum pořízení: 5. 7. 2017

Evidenční karta č. 43a**Základní údaje**

Okres	Beroun
Obec	Komárov
Katastrální území	Komárov u Hořovic
Souřadnice	49.805283, 13.857322
Základní údaje o objektu	
Druh	Kříž
Datace	1899
Stručný popis	Litínový kříž u kaple v centru obce
Současný stav	Velmi dobrý
Památka od	3. 5. 1958

Fotodokumentace

Datum pořízení: 5. 7. 2017

Evidenční karta č. 44	
Základní údaje	
Okres	Beroun
Obec	Komárov
Katastrální území	Komárov u Hořovic
Souřadnice	49.804110, 13.859333
Základní údaje o objektu	
Druh	Kříž
Datace	1879
Stručný popis	Litinový krucifix z komárovských železáren
Současný stav	Velmi dobrý
Památka od	Není zapsáno
Fotodokumentace	
	
Datum pořízení: 5. 7. 2017	

Evidenční karta č. 45	
Základní údaje	
Okres	Beroun
Obec	Komárov
Katastrální území	Komárov u Hořovic
Souřadnice	49.808174, 13.857681
Základní údaje o objektu	
Druh	Boží muka
Datace	1897
Stručný popis	Boží muka s vyobrazením sv. Vojtěcha vystavěná k devítistému výročí jeho smrti
Současný stav	Velmi dobrý
Památka od	Není zapsáno
Fotodokumentace	
	
Datum pořízení: 12. 3. 2017	
Zdroj: http://www.drobnepamatky.cz/node/13737	

Evidenční karta č. 46**Základní údaje**

Okres	Beroun
Obec	Kotopeky
Katastrální území	Kotopeky
Souřadnice	49.858874, 13.922953

Základní údaje o objektu

Druh	Kaple
Datace	1823
Stručný popis	Kaple sv. Václava
Současný stav	Velmi dobrý
Památka od	Není zapsáno

Fotodokumentace

Datum pořízení: 29.9. 2017

Evidenční karta č. 47	
Základní údaje	
Okres	Beroun
Obec	Kotopeky
Katastrální území	Kotopeky
Souřadnice	49.858874, 13.922953
Základní údaje o objektu	
Druh	Kříž
Datace	Pravděpodobně před rokem 1839
Stručný popis	Litinový kříž osazený v kamenném hranolovém soklu
Současný stav	Velmi dobrý
Památka od	Není zapsáno
Fotodokumentace	
	
Datum pořízení: 29.9. 2017	

Evidenční karta č. 48	
Základní údaje	
Okres	Beroun
Obec	Kotopeky-Tihava
Katastrální území	Kotopeky
Souřadnice	49.851933, 13.924097
Základní údaje o objektu	
Druh	Kaple
Datace	18. století
Stručný popis	Kaple sv. Jana Nepomuckého na bývalém tvrzišti ve středu rybníčka
Současný stav	Dobrý
Památka od	3. 5. 1958
Fotodokumentace	
	
Datum pořízení: 29. 9. 2017	

Evidenční karta č. 49**Základní údaje**

Okres	Beroun
Obec	Lážovice
Katastrální území	Lážovice
Souřadnice	49.8585506, 14.0714039

Základní údaje o objektu

Druh	Kaple
Datace	Pozdní baroko
Stručný popis	Barokní kaple ve středu obce
Současný stav	Dobrý
Památka od	3. 5. 1958

Fotodokumentace

Dostupné na:

[http://pamatkovykatalog.cz/?element=14656045&sequence=3&mode=fulltext®ion%5B0%5D=S](http://pamatkovykatalog.cz/?element=14656045&sequence=3&mode=fulltext®ion%5B0%5D=S%C4%8Atr%C4%8Aed%C4%8Aesk%C4%8A%C3%BD%20kraj&county%5B0%5D=Beroun&municipality%5B0%5D=L%C3%A1%C5%BEzovice&order=relevance%3Adesc&action=element&presenter=ElementsResults)
[t%C4%8Aedo%C4%8Aesk%C4%8A%C3%BD%20kraj&county%5B0%5D=Beroun&municipality%5B0%5D=L%C3%A1%C5%BEzovice&order=relevance](http://pamatkovykatalog.cz/?element=14656045&sequence=3&mode=fulltext®ion%5B0%5D=S%C4%8Atr%C4%8Aed%C4%8Aesk%C4%8A%C3%BD%20kraj&county%5B0%5D=Beroun&municipality%5B0%5D=L%C3%A1%C5%BEzovice&order=relevance%3Adesc&action=element&presenter=ElementsResults)
[%3Adesc&action=element&presenter=ElementsResults](http://pamatkovykatalog.cz/?element=14656045&sequence=3&mode=fulltext®ion%5B0%5D=S%C4%8Atr%C4%8Aed%C4%8Aesk%C4%8A%C3%BD%20kraj&county%5B0%5D=Beroun&municipality%5B0%5D=L%C3%A1%C5%BEzovice&order=relevance%3Adesc&action=element&presenter=ElementsResults)

Evidenční karta č. 50**Základní údaje**

Okres	Beroun
Obec	Lážovice-Nové Dvory
Katastrální území	Lážovice
Souřadnice	49.8585275, 14.0713842

Základní údaje o objektu

Druh	Kaple
Datace	2. polovina 19. století
Stručný popis	Kaple situovaná do středu obce
Současný stav	Velmi dobrý
Památka od	Není zapsáno

Fotodokumentace

Datum pořízení: 2. 9. 2017

Evidenční karta č. 51**Základní údaje**

Okres	Beroun
Obec	Lázovice-Nové Dvory
Katastrální území	Lázovice
Souřadnice	49.8564111, 14.0823275
Základní údaje o objektu	
Druh	Kříž
Datace	Pravděpodobně po roce 1839
Stručný popis	Litinový krucifix s nápisovou destičkou
Současný stav	Velmi dobrý
Památka od	Není zapsáno

Fotodokumentace

Datum pořízení: 2. 9. 2017

Evidenční karta č. 52	
Základní údaje	
Okres	Beroun
Obec	Lážovice-Nové Dvory
Katastrální území	Lážovice
Souřadnice	49.8556778, 14.0755039
Základní údaje o objektu	
Druh	Kříž
Datace	1934
Stručný popis	Litinový kříž u silnice vedoucí do Osova
Současný stav	Velmi dobrý
Památka od	Není zapsáno
Fotodokumentace	
	
Datum pořízení: 2. 9. 2017	

Evidenční karta č. 53	
Základní údaje	
Okres	Beroun
Obec	Libomyšl
Katastrální území	Libomyšl
Souřadnice	49.872364, 13.998417
Základní údaje o objektu	
Druh	Kaple
Datace	Konec 18. století
Stručný popis	Kaple na čtvercovém základu s litinovým křížem v blízkosti
Současný stav	Velmi dobrý
Památka od	3. 5. 1958
Fotodokumentace	
	
Datum pořízení: 3. 3. 2017	
Zdroj: http://www.drobnepamatky.cz/node/14121	

Evidenční karta č. 54**Základní údaje**

Okres	Beroun
Obec	Libomyšl
Katastrální území	Libomyšl
Souřadnice	49.8738592, 13.9989792

Základní údaje o objektu

Druh	Kaple
Datace	Pravděpodobně po 1839
Stručný popis	Výklenková kaple na obdélném půdorysu
Současný stav	Velmi dobrý
Památka od	Není zapsáno

Fotodokumentace

Datum pořízení: 24. 2. 2018

Evidenční karta č. 55	
Základní údaje	
Okres	Beroun
Obec	Lochovice
Katastrální území	Lochovice
Souřadnice	49.852052, 13.978110
Základní údaje o objektu	
Druh	Socha
Datace	1687
Stručný popis	Sloup se sochou Panny Marie u kostela sv. Ondřeje
Současný stav	Velmi dobrý
Památka od	3. 5. 1958

Fotodokumentace

Datum pořízení: 13. 9. 2017

Zdroj: <http://www.drobnepamatky.cz/node/17213>

Evidenční karta č. 56	
Základní údaje	
Okres	Beroun
Obec	Lochovice
Katastrální území	Lochovice
Souřadnice	49.851757, 13.978261
Základní údaje o objektu	
Druh	Socha
Datace	2. polovina 18. století
Stručný popis	Barokní sloup se sochou sv. Františka Xaverského
Současný stav	Velmi dobrý
Památka od	3. 5. 1958

Fotodokumentace

Datum pořízení: 13. 9. 2017

Zdroj: <http://www.drobnepamatky.cz/node/17215>

Evidenční karta č. 57**Základní údaje**

Okres	Beroun
Obec	Lochovice
Katastrální území	Lochovice
Souřadnice	49.851659, 13.978784

Základní údaje o objektu

Druh	Socha
Datace	19. století
Stručný popis	Socha sv. Jana Nepomuckého
Současný stav	Dobrý
Památka od	3. 5. 1958

Fotodokumentace

Datum pořízení: 14. 9. 2017

Zdroj: <http://www.drobnepamatky.cz/node/17224>

Evidenční karta č. 58	
Základní údaje	
Okres	Beroun
Obec	Lochovice-Netolice
Katastrální území	Lochovice
Souřadnice	49.8547458, 13.9517222
Základní údaje o objektu	
Druh	Kaple
Datace	1880
Stručný popis	Výklenková kaple, interiér doplněn litinovým krucifixem
Současný stav	Velmi dobrý
Památka od	Není zapsáno
Fotodokumentace	
	
Datum pořízení: 29. 9. 2017	

Evidenční karta č. 59**Základní údaje**

Okres	Beroun
Obec	Lochovice-Netolice
Katastrální území	Lochovice
Souřadnice	49.8525189, 13.9525633

Základní údaje o objektu

Druh	Zvonice
Datace	Polovina 19. století
Stručný popis	Drobná zvonice s litinovým křížem
Současný stav	Velmi dobrý
Památka od	Zapsáno

Fotodokumentace

Datum pořízení: 29. 9. 2017

Evidenční karta č. 59a**Základní údaje**

Okres	Beroun
Obec	Lochovice-Netolice
Katastrální území	Lochovice
Souřadnice	49.8525189, 13.9525633

Základní údaje o objektu

Druh	Kříž
Datace	Polovina 19. století
Stručný popis	Litínový kříž u zvoničky
Současný stav	Velmi dobrý
Památka od	Zapsáno

Fotodokumentace

Datum pořízení: 29. 9. 2017

Evidenční karta č. 60	
Základní údaje	
Okres	Beroun
Obec	Neumětely
Katastrální území	Neumětely
Souřadnice	49.8519658, 14.0347425
Základní údaje o objektu	
Druh	Zvonice
Datace	1763
Stručný popis	Dřevěná zvonice
Současný stav	Dobrý
Památka od	3. 5. 1958
Fotodokumentace	
	
Datum pořízení: 2. 9. 2017	

Evidenční karta č. 61	
Základní údaje	
Okres	Beroun
Obec	Neumětely
Katastrální území	Neumětely
Souřadnice	49.850765, 14.029086
Základní údaje o objektu	
Druh	Kříž
Datace	Pravděpodobně před rokem 1840
Stručný popis	Litinový kříž v bytové zástavbě
Současný stav	Špatný
Památka od	Není zapsáno
Fotodokumentace	
	
Datum pořízení: 5. 10. 2017	
Zdroj: http://www.drobnepamatky.cz/node/17498	

Evidenční karta č. 62**Základní údaje**

Okres	Beroun
Obec	Neumětely
Katastrální území	Neumětely
Souřadnice	49.849530, 14.015787

Základní údaje o objektu

Druh	Kříž
Datace	Pravděpodobně před rokem 1840
Stručný popis	Litinový krucifix
Současný stav	Dobrý
Památka od	Není zapsáno

Fotodokumentace

Datum pořízení: 1. 10. 2017

Zdroj: <http://www.drobnepamatky.cz/node/17497>

Evidenční karta č. 63	
Základní údaje	
Okres	Beroun
Obec	Neumětely
Katastrální území	Neumětely
Souřadnice	49.846215, 14.038962
Základní údaje o objektu	
Druh	Kříž
Datace	Pravděpodobně po roce 1840
Stručný popis	Litinový kříž jižně od Neumětel
Současný stav	Dobrý
Památka od	Není zapsáno
Fotodokumentace	
	
Datum pořízení: 1. 10. 2017	
Zdroj: http://www.drobnepamatky.cz/node/17506	

Evidenční karta č. 64**Základní údaje**

Okres	Beroun
Obec	Olešná
Katastrální území	Olešná
Souřadnice	49.782236, 13.812400

Základní údaje o objektu

Druh	Kaple
Datace	Přelom 18. a 19. století
Stručný popis	Kaple na návsi s litinovým křížem
Současný stav	Velmi dobrý
Památka od	Zapsáno

Fotodokumentace

Datum pořízení: 11. 12. 2016

Zdroj: <http://www.drobnepamatky.cz/node/13052>

Evidenční karta č. 64a**Základní údaje**

Okres	Beroun
Obec	Olešná
Katastrální území	Olešná
Souřadnice	49.782236, 13.812400

Základní údaje o objektu

Druh	Kříž
Datace	1841
Stručný popis	Litinový kříž před kaplí
Současný stav	Velmi dobrý
Památka od	Zapsáno

Fotodokumentace

Datum pořízení: 11. 12. 2016

Zdroj: <http://www.drobnepamatky.cz/node/13052>

Evidenční karta č. 65	
Základní údaje	
Okres	Beroun
Obec	Olešná
Katastrální území	Olešná
Souřadnice	49.780755, 13.809191
Základní údaje o objektu	
Druh	Kříž
Datace	1915
Stručný popis	Dřevěný kříž u křižovatky
Současný stav	Velmi dobrý
Památka od	Není zapsáno
Fotodokumentace	
	
Datum pořízení: 11. 12. 2016	
Zdroj: http://www.drobnepamatky.cz/node/13056	

Evidenční karta č. 66	
Základní údaje	
Okres	Beroun
Obec	Osek
Katastrální území	Osek
Souřadnice	49.821569, 13.861947
Základní údaje o objektu	
Druh	Kaple
Datace	Obnoveno 1987
Stručný popis	Kaple zasvěcená Panně Marii
Současný stav	Velmi dobrý
Památka od	Není zapsáno
Fotodokumentace	
	
Datum pořízení: 5. 7. 2017	

Evidenční karta č. 67	
Základní údaje	
Okres	Beroun
Obec	Osek
Katastrální území	Osek
Souřadnice	49.822471, 13.860278
Základní údaje o objektu	
Druh	Kříž
Datace	Pravděpodobně před rokem 1839
Stručný popis	Litinový kříž
Současný stav	Velmi dobrý
Památka od	Není zapsáno
Fotodokumentace	
	
Datum pořízení: 5. 7. 2017	

Evidenční karta č. 68	
Základní údaje	
Okres	Beroun
Obec	Otmíče
Katastrální území	Otmíče
Souřadnice	49.869142, 13.947589
Základní údaje o objektu	
Druh	Kaple
Datace	1827
Stručný popis	Kaple sv. Jana Nepomuckého
Současný stav	Dobrý
Památka od	Zapsáno
Fotodokumentace	
	
Datum pořízení: 3. 4. 2017	
Zdroj: http://www.drobnepamatky.cz/node/14661	

Evidenční karta č. 69	
Základní údaje	
Okres	Beroun
Obec	Otmíče
Katastrální území	Otmíče
Souřadnice	49.866774, 13.942640
Základní údaje o objektu	
Druh	Kříž
Datace	Pravděpodobně po roce 1839
Stručný popis	Dřevěný kříž pod Otmíčskou horou
Současný stav	Velmi dobrý
Památka od	Není zapsáno
Fotodokumentace	
	
Datum pořízení: 3. 4. 2017	
Zdroj: http://www.drobnepamatky.cz/node/14660	

Evidenční karta č. 70	
Základní údaje	
Okres	Beroun
Obec	Otmíče
Katastrální území	Otmíče
Souřadnice	49.867709, 13.947803
Základní údaje o objektu	
Druh	Kříž
Datace	Pravděpodobně před 1840
Stručný popis	Litinový kříž na hlavní křižovatce v obci
Současný stav	Špatný
Památka od	Není zapsáno
Fotodokumentace	
	
Datum pořízení: 3. 4. 2017	
Zdroj: http://www.drobnepamatky.cz/node/14662	

Evidenční karta č. 71**Základní údaje**

Okres	Beroun
Obec	Podluhy
Katastrální území	Podluhy
Souřadnice	49.815563, 13.913271

Základní údaje o objektu

Druh	Kaple
Datace	3. čtvrtina 18. století
Stručný popis	Kaple sv. Floriána na návsi
Současný stav	Velmi dobrý
Památka od	Není zapsáno

Fotodokumentace

Datum pořízení: 6. 6. 2016

Zdroj: <http://www.drobnepamatky.cz/node/11380>

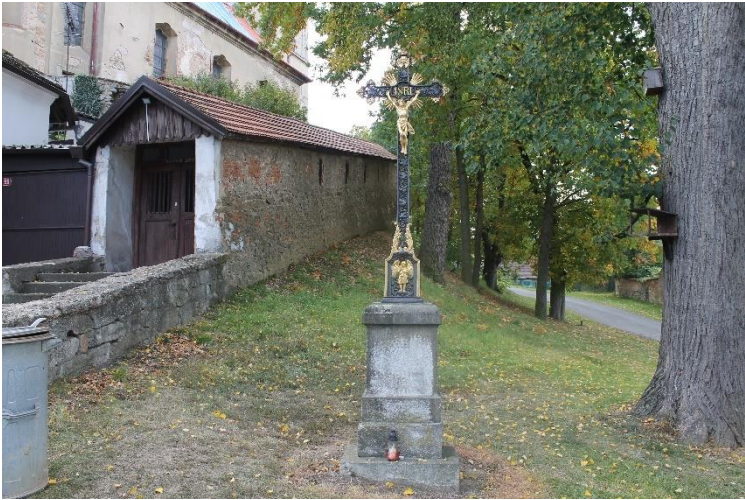
Evidenční karta č. 72	
Základní údaje	
Okres	Beroun
Obec	Praskolesy
Katastrální území	Praskolesy
Souřadnice	49.8644417, 13.9331061
Základní údaje o objektu	
Druh	Kaple
Datace	Gotika
Stručný popis	Gotická kaple sv. Prokopa s unikátními freskami zobrazující život sv. Prokopa
Současný stav	Velmi dobrý
Památka od	3. 5. 1958
Fotodokumentace	
 	
Datum pořízení: 29. 9. 2017	

Evidenční karta č. 73**Základní údaje**

Okres	Beroun
Obec	Praskolesy
Katastrální území	Praskolesy
Souřadnice	49.8655550, 13.9329775
Základní údaje o objektu	
Druh	Kaple
Datace	1832
Stručný popis	Výklenková kaple sv. Jana Nepomuckého se sochou z roku 1758
Současný stav	Velmi dobrý
Památka od	3. 5. 1958

Fotodokumentace

Datum pořízení: 29. 9. 2017

Evidenční karta č. 74	
Základní údaje	
Okres	Beroun
Obec	Praskolesy
Katastrální území	Praskolesy
Souřadnice	49.8649603, 13.9331597
Základní údaje o objektu	
Druh	Kříž
Datace	Pravděpodobně po roce 1840
Stručný popis	Kříž u kostela sv. Mikuláše
Současný stav	Velmi dobrý
Památka od	3. 5. 1958
Fotodokumentace	
	
Datum pořízení: 29. 9. 2017	

Evidenční karta č. 75	
Základní údaje	
Okres	Beroun
Obec	Tlustice
Katastrální území	Tlustice
Souřadnice	49.8499508, 13.8847856
Základní údaje o objektu	
Druh	Kaple
Datace	1898
Stručný popis	Kaplička se zvonící v centru obce
Současný stav	Velmi dobrý
Památka od	Není zapsáno
Fotodokumentace	
	
Datum pořízení: 29. 9. 2017	

Evidenční karta č. 75a**Základní údaje**

Okres	Beroun
Obec	Tlustice
Katastrální území	Tlustice
Souřadnice	49.8499508, 13.8847856

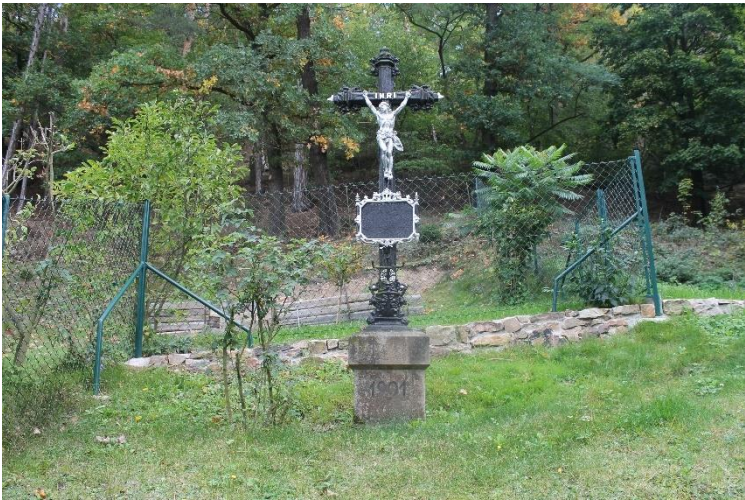
Základní údaje o objektu

Druh	Kříž
Datace	Pravděpodobně 1898
Stručný popis	Kříž před kaplí
Současný stav	Velmi dobrý
Památka od	Není zapsáno

Fotodokumentace

Datum pořízení: 29. 9. 2017

Evidenční karta č. 76	
Základní údaje	
Okres	Beroun
Obec	Točnick
Katastrální území	Točnick
Souřadnice	49.8854528, 13.8820228
Základní údaje o objektu	
Druh	Kaple
Datace	1869
Stručný popis	Kaple sv. Jana Nepomuckého
Současný stav	Velmi dobrý
Památka od	Není zapsáno
Fotodokumentace	
	
Datum pořízení: 29. 9. 2017	

Evidenční karta č. 77	
Základní údaje	
Okres	Beroun
Obec	Točnick
Katastrální území	Točnick
Souřadnice	49.8912247, 13.8831817
Základní údaje o objektu	
Druh	Kříž
Datace	1901
Stručný popis	Litinový kříž
Současný stav	Velmi dobrý
Památka od	Není zapsáno
Fotodokumentace	
	
Datum pořízení: 29. 9. 2017	

Evidenční karta č. 78	
Základní údaje	
Okres	Beroun
Obec	Újezd
Katastrální území	Újezd u Hořovic
Souřadnice	49.8313514, 13.8381197
Základní údaje o objektu	
Druh	Kaple
Datace	1898-1899
Stručný popis	Kaple Nejsvětějšího srdce Ježíšova s křížem
Současný stav	Dobrý
Památka od	Není zapsáno
Fotodokumentace	
	
Datum pořízení: -	
Zdroj: KECKSTEIN, František. <i>650 let Újezda</i> . Hořovice, 1999.	

Evidenční karta č. 78a**Základní údaje**

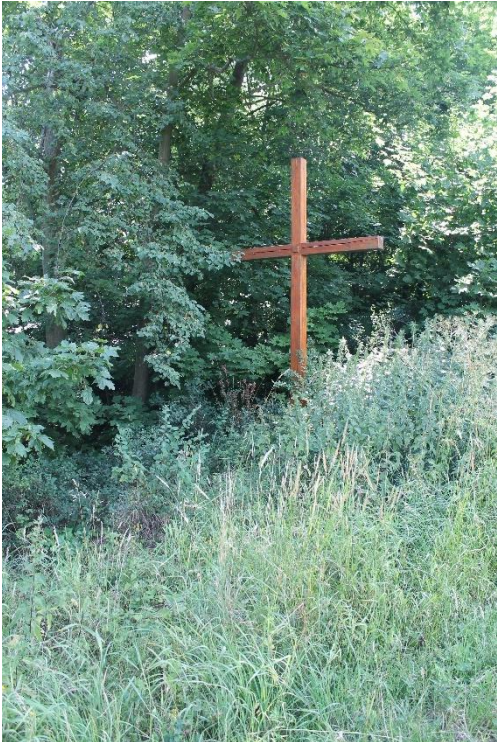
Okres	Beroun
Obec	Újezd
Katastrální území	Újezd u Hořovic
Souřadnice	49.8313514, 13.8381197

Základní údaje o objektu

Druh	Kříž
Datace	1898-1899
Stručný popis	Litínový kříž u kaple
Současný stav	Špatný
Památka od	Není zapsáno

Fotodokumentace

Datum pořízení: 5. 7. 2017

Evidenční karta č. 79	
Základní údaje	
Okres	Beroun
Obec	Újezd
Katastrální území	Újezd u Hořovic
Souřadnice	49.8269219, 13.8386561
Základní údaje o objektu	
Druh	Kříž
Datace	Pravděpodobně před rokem 1839
Stručný popis	Dřevěný kříž za obcí
Současný stav	Dobrý
Památka od	Není zapsáno
Fotodokumentace	
	
Datum pořízení: 5. 7. 2017	

Evidenční karta č. 80**Základní údaje**

Okres	Beroun
Obec	Velký Chlumeč
Katastrální území	Velký Chlumeč
Souřadnice	49.8276003, 14.0866942

Základní údaje o objektu

Druh	Kaple
Datace	1866
Stručný popis	Kaple sv. Ludmily na návsi
Současný stav	Velmi dobrý
Památka od	Není zapsáno

Fotodokumentace

Datum pořízení: 2. 9. 2017

Evidenční karta č. 81	
Základní údaje	
Okres	Beroun
Obec	Velký Chlumeč
Katastrální území	Velký Chlumeč
Souřadnice	49.8321817, 14.0864153E
Základní údaje o objektu	
Druh	Kříž
Datace	Pravděpodobně po roce 1839
Stručný popis	Litínový kříž u cesty
Současný stav	Velmi dobrý
Památka od	Není zapsáno
Fotodokumentace	
	
Datum pořízení: 2. 9. 2017	

Evidenční karta č. 82	
Základní údaje	
Okres	Beroun
Obec	Velký Chlumeč
Katastrální území	Velký Chlumeč
Souřadnice	49.8268803, 14.0851600
Základní údaje o objektu	
Druh	Kříž
Datace	Pravděpodobně po roce 1839
Stručný popis	Krucifix při cestě do Malého Chlumce
Současný stav	Velmi dobrý
Památka od	Není zapsáno
Fotodokumentace	
	
Datum pořízení: 2. 9. 2017	

Evidenční karta č. 83	
Základní údaje	
Okres	Beroun
Obec	Vižina
Katastrální území	Vižina
Souřadnice	49.8565694, 14.1033225
Základní údaje o objektu	
Druh	Kaple
Datace	Pravděpodobně po roce 1840
Stručný popis	Kaple na návsi
Současný stav	Velmi dobrý
Památka od	Není zapsáno
Fotodokumentace	
	
Datum pořízení: 2. 9. 2017	

Evidenční karta č. 84	
Základní údaje	
Okres	Beroun
Obec	Žebrák
Katastrální území	Žebrák
Souřadnice	49.8770842, 13.9000350
Základní údaje o objektu	
Druh	Kaple
Datace	Pravděpodobně před rokem 1840
Stručný popis	Nemocniční kaple sv. Martina
Současný stav	Velmi dobrý
Památka od	Není zapsáno
Fotodokumentace	
	
Datum pořízení: 29. 9. 2017	

Evidenční karta č. 85	
Základní údaje	
Okres	Beroun
Obec	Žebrák
Katastrální území	Žebrák
Souřadnice	49.8669472, 13.8956256
Základní údaje o objektu	
Druh	Kaple
Datace	Pravděpodobně před rokem 1840
Stručný popis	Kaple zasvěcená sv. Kryštofovi
Současný stav	Velmi dobrý
Památka od	Není zapsáno
Fotodokumentace	
	
Datum pořízení: 29. 9. 2017	

Evidenční karta č. 86	
Základní údaje	
Okres	Beroun
Obec	Žebrák
Katastrální území	Žebrák
Souřadnice	49.8756378, 13.8961017
Základní údaje o objektu	
Druh	Kříž
Datace	Pravděpodobně před rokem 1840
Stručný popis	Kříž před kostem
Současný stav	Dobry
Památka od	Není zapsáno
Fotodokumentace	
	
Datum pořízení: 29. 9. 2017	

Evidenční karta č. 87	
Základní údaje	
Okres	Beroun
Obec	Žebrák
Katastrální území	Žebrák
Souřadnice	49.8756378, 13.8961017
Základní údaje o objektu	
Druh	Kříž
Datace	1904
Stručný popis	Dřevěný misijní kříž před kostelem
Současný stav	Velmi dobrý
Památka od	Není zapsáno
Fotodokumentace	
	
Datum pořízení: 29. 9. 2017	

Evidenční karta č. 88	
Základní údaje	
Okres	Beroun
Obec	Žebrák
Katastrální území	Žebrák
Souřadnice	49.8700025, 13.8838925
Základní údaje o objektu	
Druh	Kříž
Datace	Pravděpodobně po roce 1840
Stručný popis	Litínový kříž před obcí
Současný stav	Dobrý
Památka od	Není zapsáno
Fotodokumentace	
	
Datum pořízení: 29. 9. 2017	

Evidenční karta č. 89	
Základní údaje	
Okres	Beroun
Obec	Žebrák
Katastrální území	Žebrák
Souřadnice	49.8726717, 13.8868106
Základní údaje o objektu	
Druh	Boží muka
Datace	Pravděpodobně před rokem 1840
Stručný popis	Boží muka v ulici Antonína Pacovského
Současný stav	Dobrý
Památka od	Není zapsáno
Fotodokumentace	
	
Datum pořízení: 29. 9. 2017	

Evidenční karta č. 90**Základní údaje**

Okres	Beroun
Obec	Žebrák
Katastrální území	Žebrák
Souřadnice	Původně 49.8757775, 13.8967161

Základní údaje o objektu

Druh	Socha
Datace	1727
Stručný popis	Socha sv. Jana Nepomuckého
Současný stav	Velmi dobrý
Památka od	3. 5. 1958

Fotodokumentace

Dostupné na:

[http://pamatkovykatalog.cz/?element=14738761&sequence=8&mode=fulltext®ion%5B0%5D=S
tředočeský+kraj&county%5B0%5D=Beroun&municipality%5B0%5D=Žebrák&order=relevance%3
Adesc&action=element&presenter=ElementsResults](http://pamatkovykatalog.cz/?element=14738761&sequence=8&mode=fulltext®ion%5B0%5D=S%C4%9Bredo%C4%85esk%C3%BD0%5D=kraj&county%5B0%5D=Beroun&municipality%5B0%5D=Žebrák&order=relevance%3Adesc&action=element&presenter=ElementsResults)